

150. *Handwritten text in a Gothic script, likely a title or reference.*

Inno dni
m. ccc. :
Quinq
gesimo oc
tauo. fia
tertia ista
octanas
ascensionis
eiusde co

Capitulo Glorius de infus suis
numaiebat mirabil. tunc ineffa
bilis altitudo prudencie nullis in
clusa limitibus nullis terminis
premissa. recti censura iudicij cele
stis piter dispoit et frena. Et si
cunctos eius ministros magnificet
et altis decore honorebo. et celestis
finae bñctiomis possessoris. illis ta
men ut dignis digna dependat
tionibus attollit insignis digni. ta
tum et pñctum uberiori rectitu
dine prosequitur. quos digni
agnoscat et commendat ingentior
excellencia mentorum. Pute appar
luculentissime mentolencia regu
illustrium et uictoriam exercitio et
lebrassimam pñctis hungaror
patiatum. Qui diuino fñcti
auctoritatis pñctio gladior acie
be ualidissime pñctis. Castra
subiucientes regum et impatorum.

Inno dni
m. ccc. :
Quinq
gesimo oc
tauo. fia
tertia ista
octanas
ascensionis
eiusde co
muni. Incepta e ista Cronica. de
gestis hungarorum. antiquis et
nouissimis. ortu et progressu uic
toria eorum in eam et audacia. colla
erouiss Cronica ueteribus. eam
tem ueritates ascribere. et falsita
tem omnino refutando. Inno
mnie domini anie. Inapit pñcti
in Cronicam hungarorum.

Et me reges regnat
Aut dominus deus
psapientie salomo
nem pñctior vii.

fortes si sunt in bello. nullo etiam
 potente resistere impugnationi. Quod
 bene ostenditur in uero diuino oram
 to oratione. Per me inquit deus. et non
 uirtute propria reges regnant. et
 regnabunt hungarorum. Vbi pri
 mo diuina exprimitur auctori
 tas. uirtutem insuperabilem allati
 ua. Per me inquit qui sum uirtus
 infinite. cunctos uales adiuuare
 possidentes. Quia ego otiosa et ego
 iuuare facia potestatem et sancto
 et non est qui de manu mea possit e
 tueri. Suscitans de puluere egenos.
 Ut secat omni principibus et so
 regale teneat. Ideo subditur. Re
 ges regnant qui habent iusticie equi
 tatem. Sapientie claritatem. Patientie
 tranquillitatem et misericordie pietatem. at
 testante sacro eloquio. Puer bitor
 re. Omnia et ueritas custoduit regem
 et uoluntatem clementiam fidem et.
 Et item in alio loco dicit scriptura.
 Per sapiens sedens in solio in tu
 ita suo dissipat omne malum.
 Et rursus Salomon ait sapiens
 vi. Per sapiens et misericors stabi
 limentum populi est. et dissipat im
 pios subiectos ipsos a tyrannis
 eripiendo. Quod bene impletur in
 regibus hungarie. Qui cunctos ty
 rannos debellando ipsos hunga
 rie impulchritudine pacis et in
 requie opulenta sedere potuerunt.
 propter hoc quia preuenit regibus

timuerunt dominum deum. Vnde scriptum
 Dictionum xvij. cap. Loquens
 deus ad regibus ait. Per constitutus.
 postquam fecit in solio regni sui.
 testibus sibi legem dei et habebit sanctum.
 legem illam omnibus diebus uite
 sue. Ut discat timere dominum de
 um suum et custodire uerba eius.
 que in lege precepta sunt. ut longo te
 pe regnet ipse et filii eius super terram.
 et gloriam meam possidat in eternum.
 Quorum regum scilicet hungaro
 rum originem principum et regum
 de Syria. diuersis sanctorum doctorum yf
 torum hoc ordine declamato. *De
 primo origine hungarorum. secundum
 sacram scripturam.*

ient scabit magister ystouanna Gene
 sis. decimo capitulo. Iste sunt genera
 tiones filiorum noe. Et de istis tribus
 filijs eius. scilicet Sem. Cam. et Japhet.
 exorte sunt post diluuium septua
 ginta due generationes. De Japhet:

3
xv. De Cam. xvi. De Sem. xvii.
Isti disseminati sunt in tribus partibus
orbis. Sem. Asiam. Cam. Africa. Japhet
Europam sortitus est. Nam se-
cundum Josephum filium Japhet
possederunt septentrionalis regio-
nem a tauo et amano montibus
Syrie et Syriae usque ad fluvium
Tanais qui est in Syria. Et hoc ite-
rasset beatus Hieronymus in libro
de ebraicis questionibus. Quod filii
Japhet possederunt in Asia amano
et tauo montibus usque ad fluvium
Tanais. In Europa vero usque
ad Gadir nomina locis et gentibus
relinquentes. ex quibus postea
mutata sunt plurima. Cetera per-
manente in se vel in aliquo simili
vel proprio. **F**ilii Japhet Go-
mer. a quo nominati sunt galathae.
et postea galli. qui sunt fran-
gones. a quodam francione dicti.
filii pandis filii priamidis primi
regis Troie. Qui uenientes de tro-
ya post eius cecidum in panonia
que olim tempore alexandri mag-
ni superior grecia nuncupabatur.
sub monte syraan circa fluvium
hyss. Qui alamanice dum no-
minatur. Civitatem fortissimam
condiderunt et ei nomen Syracaba
a monte Syraan imposuerunt.
et ibi quadringentis annis an-
te incarnationem christi permanserunt.
et tamen orientales fines natio-

nes. se ad partes occidentales transu-
lerunt. et regione circa fluvium
Sakana occupaverunt. cui nomen
franciam a francione dux eorum
dictam indiderunt. et civitatem prin-
cipalem paris nomine pris ei-
dem francionis appellavit. Se-
cundus filius Japhet Ogagog. a
quo descendunt Syriae secundum Je-
ronimum et Ogadai. a quo dicitur
Ogadi. Janan. a quo Graeci. Vnde idem.
adhuc grecia nominatur Janan. Et
tibal a quo descendunt hispani.
Et mesoch. a quo capatores desce-
dunt. Vnde et apud eos adhuc
Ogagab civitas nominatur. Et
Tyas. a quo nominati sunt Traces.
Pono filii Gomer asseneth. a quo
Troiani filii Janan Eliza. a quo
dicti sunt Elisi. primo et post eo-
liis. Et tarsis. a quo descendunt
Cylices. Vnde et civitas metropoli-
corum vocata est Tharsus. Vnde
natus paulus apostolus. ut habetur iacu-
bi apostolum. xxi. cap. et sequitur
ab his. Divise in suae gentium in re-
gionibus suis. unusquisque secundum
linguam suam. hoc dicitur per anti-
cipacionem. quia factum fuit post
ea tempore divisionis linguarum.
Filii autem Cam. Chus. a quo
dicti sunt Ethiopes. Vnde in ebraeo.
Ethiopia Chus nominatur. Et
Ozeram a quo Egypti. Vnde et
in ebraeo. Egyptus Ozeram dicitur.

phut. a quo sibiros. Qui tamen
 primo uocati sunt phutei. unde
 ibidem ē fluminis. qui usq; nunc
 phut dicitur. Et chanaan. a q̄ dicti
 sunt chananei. quorum ēra postea
 filius isrl̄ data ē. filij autem chus.
 Saba. a quo dicti sunt sabei. Cuila
 a quo descendunt gentes et saba
 tha. a quo Sabatani. Porro chus
 genuit Nemproth. Iste fuit qui
 inuexit posteritatem noe ad fa
 ciendam ciuitatem et curiam et
 domum. de qua dicitur Genesis. xi.
 Capitulo. Ideo dicitur ipse cepit ēē p̄p̄
 interia. quia p̄potentia alios
 sibi submittebat et nolentes ad
 opus predictum compellebat.
 Ideo sequitur. Et erat robustus
 uenator. id est oppressor hominum.
 coram domino. Quia nichil latet
 eius aspectui. Ob hoc exuit pro
 uerbum. id est uerbum commune ul
 mulgatum. Quasi nemproth. Quia
 enim postea uicebantur aliqui
 oppressores hominum. uocabatur
 aliter nemproth. uel simul nem
 proth. fuit autem principum
 regni eius Babilon et eius poste
 ritas obtinuit regiones ad mare
 oceanum. **E**x quibus apparet
 omnibus dictum illorum ēē uerum
 qui dicunt quod hunor et ma
 gor patres hungarorum fuerunt filij
 Nemproth. qui fuit filius chus.
 qui fuit cam. qui fuit a noe

maledictus. Tunc quia nō cēnt
 hungari de gente japhet sedm̄ dicti
 b̄ Jeronimi. Tunc etiā quia nē
 proth numquā habitauit circa
 fluminem chanay qui ē ad oriētē
 s; ad mare oceanum. Ergo si
 dicit sacra scriptura et s̄ doctores
 hungari descendunt a oyago
 filio japhet. qui post diluuium
 anno cūquagesimo. viij. sic
 dicit scs Sigisbertus ep̄c Augothē
 nus in Cronica Orientalium natio
 num. inuexit terram Euilat et
 ex coniuge sua Enet genuit aya
 gor et hunor. a quo oyagan et
 huni sunt nominati. **Prima**
origo dilatacionis hugarorum iorē
te Scythie

credit autem diem una uenandi
 causa illos precesse. Quibus idcirco
 cum cena occurrisset impalludes
 meotidas illam insequentes fugit
 ante eos. Cumq; ibi ante eos pe-
 sus euasisset diuinus requisitam
 nullo modo inuenire potuerunt.
 Pugnus tandem paludibus meo-
 tatis pro ammentis nutriendis:
 ipsam conspexerunt opportunam.
 Deinceps ad patrem rediit: ab
 ipso licentia impetrata: cum rebus
 omnibus paludes meotidas pro
 ammentis nutriendis intravit
 morantem. Regio quidam meotida
 pitee parte est interna. Quia undi-
 que per uadum unum pontis
 gyro uallat fluuius currens her-
 bis siluis piscibus uoluntibus et tes-
 tis copiatum. Aditus illic diffini-
 tus et certus. Paludes ergo
 meotidas aduenies quinq; an-
 nis ibidem immobiliter permansit.

Anno uero vi. circueuntes idcirco
 loco sine manibus inhabitabilis per-
 manentes. viros ac filios filiorum
 Bertha cum seipsum tunc cohererent
 et corcas ducerent ad sonitum sym-
 phonie casu reperiunt. Quos cum
 eorum rebus impalludes meotidas
 rapinis celeribus ducerunt. hec
 fuit prima pars post diluuium.
 Accidit autem dule principis a
 lanorum in illo plio inter illos
 pueros. duas filias comprehendi.
 quam unam huius. aliam ma-
 gis sibi sumpserunt iuore. Ex
 quibus mulieribus omnis huius sine
 hungari origine sumpserunt.

fatum est autem cum ducibus
 impalludibus meotidis hitasset.
 ingentem ualidissimam crescere ce-
 pit. nec eos cape ipsa regio po-
 terat aut nutrire. Exploratoribus
 igitur abinde in sciam destina-
 tis scrutini. asina subtilissima
 Scythie regione explorata. cum
 pueris et ammentis. ipsam patri-
 am intrauerunt permansit. Reg-
 num igitur ipsum diu aditum alp-
 zuros. qui nunc proutem nun-
 cupantur. ideo habitates inue-
 nunt. Quibus delectis et expulsis
 ac occisis usque hodie ipsum regnum
 in uitis uicinis possidere dignos-
 cuntur. Scythia cum regio in Europa
 finem habet. et extenditur usque orientem.
 Ab uno latere ponto aquilonem. Ab

quo uo upheis montibus includi
tur. Cui de oriente aspa et de occide
te fluvius ethul. i. Don. Gentes
siquem ineam procreate oia
amplectuntur. Vanitatibus ocone
naturae indignantis. actibus uene
reis intententes. rapinas amant
generaliter. colore plus nigre quam
albe. Scythia enim comprehensioe
una cingitur. si in tria regna diui
ditur permapando. scilicet in Bascardiā
Gentiam. et Orogoriā. habet quoque
pauitias. c. et viii. que dudum p
filios hunos et Orogos obcenti et
octo progenies. que egressae fuerunt
et familibus eorumdem de palu
dibus. in eorundis intrantes scythiam
sunt diuise. Regno autem scythico
de oriente regnum iungitur Iuri
anorum et post hanc tartaria. Tandem
uero mangalia. ubi et europa ter
minatur. **E**xplaga autem est
ualis sub solan gens iacet. Corosmi
na et ethiopia que minor India dicitur.
Et post hanc inter meridiem et austrum
Don fluvius est desertum inmeabile.
Vbi propter incertitatem aeris u
luis zone. sunt serpentes diuersi
generis. rane uelut porci. Basilis
cus et plura animalia torrida. Ti
gus et iuncoenis ibi gignuntur.
Don. grandis fluvius est
in scythia ortus. ab hungaris et
tul nuntupatur. et ibi montes
nuocos qui scythiam cingunt.

transcurrit amisso nomine don
uocatur. Cuius enim in die uita
ipsum iacet gens kytanor et gens
alanorum. tandem in mare cadit
rotundum tribus ramusculis.

Alter quoque fluvius nomine
Thogata ualde magnus in regno
nascitur scythorum qui per siluas
uadit desertas paludes et montes
nuocos. ubi sol numquam lucet et
disturrens. Intrat tandem in Ir
chaniam et ibi uerget in mare a
quilonis. Longitudo quidem scythiae
partie trecentis et sexaginta stadiis
extensa phibetur. latitudo. c. nona
ginta. Scythum enim hic tantum
tum. quod in solo loco uno prouidetur.
Vadus ibi reperitur. propter quod ipsi scy
thae nulli impio. nec etiam Oza
cedonico aliquo tempore sunt subiecti.
Et pro tanto uocamus eos demptos
- i. exemptos ab omni potestate.
Dicimus etiam dentes a dentosi
tate. quia sicut dentes omnia cor
rodunt et tuncant. ita ipsi omnes
alias nationes trucidabant. Unde
romani eos uocabant flagellum dei.
Sola tamen dicta scythia. in quibusda
locis satis lata esse dicitur. Aemoriis
siluis. herbis uenustata. diuisio
generis bestiarum diues et referta.
Ecui de oriente vicini sunt
Bessi et Cumanii albi. Cuius etiam
mare aquilonis de occidentem quod
ei uicinatur usque susdania est de

serenum siluestre humano generi
inmeabile. qđ ad magnum spa
cium extendi phibetur. ubi nu
bium densitas p nouem mēses
continue iacet. ubi sol nō ēnuc
p menses memoratos. nisi in
se julio junio et augusto. et hoc
nitanta hora diei. quanta est
a sexta usq ad nonam. In mon
tibz enim deserti memorati cristal
lus inueniunt. grifones nidū pa
rant. Aucip legistale. que hun
garie kerecheth appellantur pul
los procreare dignoscuntur.

*primus ingressus hungarorum
in pannoniā*

Anno ab incarnatione
domini. ccc. lxxv.
tempe valens im
patoris et Celestini
patri pape romae
ecclesie. In sexta erat scilicet multi

plicati humi in scythia hīcanto.
congregati in unum inter se ca
pitaneis constitutis. velle filio
Chele et genere zemein onūdo
keue et kadicha eiusdem. Ethle
keue et Suda filius Genadeus de
genere Eadar ad occidentales re
giones inuadere decrueuit. De
centum enim et octo tribubz de
cies centena milia. s. de uno qđq
genere decem milia armatorū
uiciorum eligentes. derelictis alijs
humis in scythia. qui ipoz sedes
regnumq ab hoste custodirent.
Constituentes inter se rectore
unum. nomine kadar d gene
Turda. qui lites sopiret dissiden
tium. fures et latrones ac malefē
res castigaret. ita tamen ut si recto
rem innocentem sententiā dif
finitet. in unum possit committas
reuerare et tantem rectore et capi

8
tameos deponerent qm uellet. Cō
suetudo itaq̃ ista legitima inter
hunos siue hungaros usq̃ ad tē
pora ducas Geyche filii Torim ex
stitit obseruata. Ante etenim bap
tismum hungarorum in castris
uox preconia clamando taliter
hunos congregabat ad exerci
tum. Vox dei et communitalis u
niuersē. Qd̃ unusquisq̃ in tali
loco armatus ul' sicut ēē dbeat
p̃se comparire. communitalis
p̃ceptum ac consilium audiri
tus. Quicumq̃ ergo edictū cōtēp
sisset. non ualens p̃tendere mō
cultū diuinū. p̃mouum lex scy
tica sauebat. Ausit inaspici
causas ul' incommuniū sicut
in misericordie tradebatur. Vi
cia itaq̃ et huiusmodi excessus
unum hūm ab alijs fecerūt
separatim. Alias autem cum unus
p̃r et una mater hunos omnes
generans p̃cauerit. quomodo
unus nobil' et alter ignobil' ēē
diceretur. nisi uictis p̃ hos cas
crimnis hētur. Tunc om̃s
capitanei simul uno mūmo un
q̃ consilio egressi de scythia in m̃
tes tandem Bissos et Cumanos
albos. deinde susdolos Ruthenos
tenamq̃ nigros Cumanos in
trauerunt. Abinde egressi usq̃ ad
Tysiam p̃uenierunt. Quāq̃
regione curiuspecta cōcordit

placuit omni ceterū ultius nō in
cedere cum uxoribz et ammentis.
Cum uxoribz enim et bigis et su
is thabnaculis de natali solo d̃
scenderunt. Cumq̃ eo tēpore
pannonia pamphilia frigiam
oziacroniam et Dalmanā tet
rarcha ozacronius natione lōgo
bardus de sabina oriundus gub̃
naret. annis bellicis informatus.
Audito qd̃ hūm sup̃ tysiam descēd
issent. et deie indiem diastarent
regnum eius. cum alumpnis
sui regni ip̃os agredi formidans
ad romanos nuncios suos desti
nauit. petens sibi auxiliū con
modari contra hunos. Ex grā
et enim romanorū impatoris me
moratis impabat. Romani uero
eo tēpore. Decretum de petona
natione alamaum uoluntarie
sup̃ se regem p̃fecerunt. Quē pe
tentes ut oziacronio subsidium ip̃or
taret. Illo autem animo gratū
annuente. egressus ē cū exercitu
italico Germanico ac alijs m̃
tis gentibz p̃tis occidentis p̃uenit
tandem mazarholm. ubi ip̃i lōgo
bardi ad ciuitatem potensianam
conuenerunt ut tractaret cū ma
cuno iulium. utrum hūnos i cor
thabnaculis in suo destēu t̃p̃m̃
meando Danubii ul' in alio loco
conpetēti inuadere oporteret. In
istis itaq̃ cōsilijs et tractatibz de

zaz halo

huic maculoque resistentibus. huius si-
vires noctis insilens in sicabria
Damibum transientes Odraci-
ni et Detici exercitum que civi-
tas potentissima capere non poterat.
in campis interioribus commorante
audeliter trucidavit. Ex qua ei
immissione detraus acerbatus.

Tarnok Vplogy

Exiit contra huiusmodi campum.
Tarnukuoig pugnaturus. Qui
committendo plium huius fer-
tur deuisse cum suorum maximo
interitu et periculo. Ex huius vero
qui remanserunt fugerunt ille Ty-
sam. Cederunt autem illo die ex
hunis. C. et xxv. milia Keueque ca-
pitaneus interit et in ipso pho i-
ter illos. Ex Detici vero et qua-
cuni exceptis illi qui in suis ten-
toribus fuerant trucidati. CC. et
milia corruerunt. Vides autem de-
tritus tantam cede[m] accidisse de-
sui populi in pho post congressum
altera die pro[ter] versus Tulnam
civitatem cum Odracino que tunc
erat civitas latinorum inter illos
Pannonie computata Tulna
civitas est in Austria tres castas
distat. Viemur. **U**t autem cog-
novimus huius retrocessisse suos
adversarios ad locum certaminis
sunt reuersi et cadavera suorum
sociorum. et huiusmodi corpora in
synco. pro sacris ut putant
sollemnis lapide est erecta d-

centissime subtrahit. Locum il-
lum et propter illas Keue Odracina
venit. Expientes igitur in
pho passio animositate roma-
norum et armorum parata. re-
sistito exercitui iussu Tulnam
civitatem. ubi se innumeri eorum col-
legerant. huius preerunt. Contra
quos detraus cum Odracino in-
cerumantur dicitur occurrisse. et
a mane usque ad novam preli-
antes. Romani sunt devicti.
ubi et Odracinus mortuus est
et Detraus per sagittam in fronte
vulneratus. totoque exercitu ro-
manorum interempto ac fuga-
to. **E**x huius vero in illo pho
quadraginta milia perierunt we-
la Keue et Kadicha ibidem inter-
fectis. Quorum cadavera ab
inde remouentes apud statiam
memoratam cum aliis huius
sepulture tradiderunt. Postquam
autem romanorum exercitus de-
cerumantur est dispersus nunquam
denique per plures annos pro-
prios congregari potuerunt.

Keue haza.

**De electione Atyle Regis
Hungarorum. et de victoria ei-
dem monachali.**

anno ab incarnatione dñi qua
 dringentesimo pmo. Ab ingressu
 vero hungarorum in panoniā.
 Anno xviii. hungari siue hu
 ni concordia uoluntate. Atyla
 filium Bendeuz. cōsuetudine
 romanorū sup se regem p̄fecit.
 qui primo unus de capitaneis
 hēbatur. Et ip̄e Gudam frēm
 suum de flumine tyſce usq; dō
 principem constituit ac rectore.
 Vocatq; se faciens regem hun
 garorum. metum orbis flagell
 di. Atyla di grā filius Bendeuz
 nepos magni magis. nutritus
 in engadi. Rex hunor. avarorum
 gotthorum. danorum. metus or
 bis terre et flagellum di. **E**rat
 enim rex Atyla colore teter. oculis
 furiosus. elatus in cessu pectore
 lato. barbā plūram deferēbat.
 Venerens etiā erat ultra mo
 dum. In archa sua es tēnē con
 tempnebat. Audacie quidē tē

pate. Astutissimus in p̄liis ac sol
 licitus fortitudinis cōpetentis
 suo corpore hēbatur. In uolun
 tate magnanimus. Armis pol
 lus mundi s thabnaculū cultu
 q̄ utebatur. Amabatur siq̄ dē
 ab extranea natiōe eo q̄d est li
 beral' a communis. Ex natura.
 uero serenitatē quam habebat
 mirabiliter a suis timebatur.
 Linguarii idq; diuisarii natiō
 de finib; orbis terre ad eum cōflu
 ebant. quib; libaliter p̄posse
 affluēbat. habebat enim decer
 nula eunum falcator. Diuer
 sas machinas et omnia ingenia.
 quib; castra urbesq; confīgū
 tur. que in suo exercitu secū fe
 rebat. Thabnacula quidem
 uariis modis diuisorum regnorū
 opata habere consueuat. Vnū
 tñ hēbat sic celebre ac sollempne.
 ut exanimis auris mirifice o
 iunctim solidata moto solui. et
 nunc reconiungi attēdēui sta
 ret uoluntatē. Columnę eius
 ex auro laborate habētes uinc
 tūras opa ductilia in medio ta
 men uacue insue iuncturis la
 pidib; p̄ciosis fabrefcē iunge
 bantur. S; 4 sua mansalla di
 pgeret ad exercitum diuisarium
 patrumū equis. Q̄s q̄muis
 iussus ēēt hūisse laqueū. tamen
 egentib; tribuebat. ita quidem

ut duos hñet aliquñ pusu equitū
 di. Iste uero maritane exvillo i
 purpura habebant patuā. Sz
 regales selle erant fuerat et
 lapidibz pñosis laborare. Oyen
 sa erat tota aurea uasa etiā coq
 uaria aurea erant. Talamus
 autem eius erant purissimo.
 iunifice subiecte seani merer
 titi ferebantur. Iulianus uoi igr
 a aliis seculi pompis. Atyla rex
 hunor erat glōsus. Expeditio
 uero sua pter extraneas nationes
 decies centenis uilibz uirorum
 amatorum replebatur. Ita qd
 ut si unum scythiū decedere con
 tigiss. statim pro ipō alter pone
 batur. ¶ Anna quidē gēns ei
 excoio maxime i metallis uariis
 diuersimode fuerat laborata. Ar
 tis hñs i lanceas acutissimas p
 ter et cultros actuctos infemo
 re. Galnerum quoqz regis arde.
 qd in suo scuto gestare. Iucliar
 similitudinem aurius icapite
 habebat cum corona. Qd signū
 hungari dñm se regeret p con
 munitatem usqz tempa dñis
 Seyche filij Torun. merentur
 semp cōmuniū gestantere.

Continuatio hystorie.

Hocqz autem con
 misso pho in Te
 rram uenisset
 hñm cū victoria

ad sua thabnacula diebz paucis
 ultra tñsam cum uiribz pman
 ferunt et hoc tñ iter. Atyla ad un
 diem sollempnem cūli fecit co
 gregari. inquam detutus de re
 rona cum pñcipibz gñanie ac
 cecens. cūmē omaginē et reue
 renciam regi Atyle fecisse phile
 nit. Suggestit itaqz regi adptes
 occidentales psonaliter accēre
 ubi magnum honore possit adi
 pisci. Cuiusquidē amplectēs cō
 silium exercitū statim pelamato.
 egressus de sicambria. primo
 Illincos dicitur inuasisse. Deñ
 Constantie regnum pñsiuit.
 Cui significandus rex occurrat c
 ca Basileam cum exercitū mag.
 Quē cum gente tota pterēs. suo
 comino subingant. A loco ac
 illo egressus. uirta remi. Argenti
 nam quicquē obsedit. Quāqdē
 ciuitatem romanor nullus ce
 sar potuit primitus expugnare.
 ipē Atyla expugnauit. diuicō
 murum eius in diuersis locis.
 ut cūctis adneientibz sine
 grauitate uia liba pberetur.
 Edicens firmissime. ne ipsius
 murus ipō uinceret muraret.
 Ut eadē ciuitas uō argintina si
 Strozburg uocaretur. ppter ma
 rini pluitatē qd in muro ei
 fecerat apiri. Amoto igr suo ex
 ercitu de Argentina. Luronis

Hispaniam Chaga o...
ligonem Bignif... a Lug
dunum destinat fecit ciuitates
usq; tiam. Et egressus inde t
iuxta flumini For...um pue
nit Cathalamus ubi diuiso
suo exercitu tertia pte sue ge
tis contra Othramammonia
soldatum potissimum cu elec
tis capitaneis destinauit. Quo
audito item de urbe suble fugi
ante humos in Othramammonia
chuo mane qd fuerat suble di
tuit transpallato. hoc facto l
certo Regem Atylam uindictu
patricius dictus Eucius cum
decem regibz occidentis inuasit
exobrupto. Cumq; insultum
interuenire facere sup Atylar
p nuncios petes inducias pli
anchi. ut copia sue gentis que
fuerat aduersus soldanum des
tinata remearet. Illis rennue
tibz inter ambo exercitus a
mane usq; ad nocte. in campo
qui Gerinde dicitur. preliu e
commisum. Erat enim inter
ambo exercitus flumini disiu
gens. tam profundus. ut si ca
pillum in ipm quis iactasset
suo lento motu uir potuisset
inferius remoue. Plio aute
iam fco animaliu a hominu
sagume mundado tatus totos
fuisse plubetur ut aungu cu

cum nuntio reahet ac amicos
fuerat mercatoras non mox ca
p totum inuicem exercitu.
Illud ergo plium qd commissu
erant inter reges occidentia
a Atylam in campo Gerinde ca
thalamus omnibz plis hu
mundi que commissu s uno die
a loco uno terribiliora a magis
ardua puctores non memorati.
In quoq; conflictu rex got
tor Othannus nomine. Aldan
tus erant interempti. Cuius
quippe obitu diu alij reges
cognouisset qui occisi non fue
rant. fuge latebras querunt.
Ab illo ergo die eleuatum e cor
humor et regis Atyle timorq;
possit orbem tene. Quo audito
sensu eis et tributo pluima reg
na auerunt. Tertia uero pars
exercitus Atyle regis. que non
potuit inter plio intere. tunc
Atylam ppter mora usq; uicta
Atyle remansit cathalamus ei
dem pte habitatores tande st
essu pannonia uolentes reme
are. Erant enim soli humi adu
sus uiraniammonia destinati. ser
aginta quinque milia excepta
etanea natione. Ex his etia
humis plures fuerat capitanei
constituti qui lingua ipsoru
spani uocabantur. Ex quozq;
nomini bz yspania tota nomi

assumpsit in loco siquidē plū
diebus paucis a tyla commorā
te regressus ē deumum cum vic
toria venitq; in civitate Tolo
sauram. in qua p̄ruēs cū sūua
laude ē receptus Abundē se ve
mouens abiit contra remēse
civitatem. scilicet capitalem urbē gal
licorum. que ei dum p̄geret ca
thalamum resistit uelociter.
quam occupans sine mora os
quas ibi erant igne ac gladio
devastavit. Tunc tota fran
cia et flandria demolita p̄uenit.
Coloniā ubi statim versuta brat
tanorum regis filiam cū vndē
milib; viginum huius scilicet
crudeliter ingulavit. Regno ibi
dem colonie reuspassaro De
inde mittens turingiā apud ys
manni civitatem curia sollempni
in ipsa celebrata sup̄ dacos nor
manos frisonēs lythanos et
prutenos exercitū destinavit.
Quos devictos sibi fere dēmisit.
Egressus uero curia celebrata
Sicambriam pannonię civi
tatem intravit in qua p̄ruis ma
nib; Sudam firmū suū inter
fecit. ac corpus eius idem ubi
proiecit. quam ipse a tyla p̄tū
occidentilib; demorante ibidē
Buda interceptū. et a tyla firmū
suū metas statitas transḡ
sus fuerat domitando Nam

Sicambriam suo nomine fecerat
nominari Buda vana. Et quū
ter a tyla huius ac alius ge
p̄sunt interditi. ut eadem ci
uitas non Budavaria. si v̄bs. at
se uocatur. Tunc comitatus interdicti
formidantes Ecceburg eam vo
cant. i. v̄bs. atyle. hungari uero
interdicunt. nō curātes. adhuc
eam Obudam usq; hodie vocāt
et appellant. **C** huius itaq; sic pac
tis. quinq; annis sicambrie re
quiescit. speculatorib; suis p̄mi
di omnino p̄ces destinatis sine
disturbia. Speculator quidem
prima societas de sicambria or
tūm in quātum unius cla
ris potuit. ad alium erandū
v̄e ac uere. Colonie germanie
civitate stare consueverat. Alia
p̄s usq; lythum Tertia militore
Don thum. i. Etul. Si quarta sta
no vadre. Dalmatie civitate cō
sistebat. Quorū quidē clamore
et uoce quid a tyla ageret. nūqua
li exortationi eē reditus mun
di quātor p̄ces sine potuissent.

fugit micones.
annonie. p̄aphi
lie. frugie. o. i. ce
come et Dalmatie
civitates. que per
hunos obsidioē
crebra erant fan
gate natali solo delecto sapulā.

p mare adriaticam licentia ab a
tula impetrata sunt ipsi acriter
nuentes dimissis clementis tran
sierunt. plachis qui ipso coloni
cister ac pastores remanentes
sponte in panonia. *Per atyla
expugnat ciuitate Aquilegiam*

egressus de panonia per carinthiam
stariam et dalmatiam perueniens
apud urbem s. i. suam in spale
tum man aduans se conuenit.
ambasque urbes fecit coarctare.
Ab illo uero loco egressus prece
ritur mare Treguam. s. i. d. n. a

amq
ter ar
la qñq
annus
siccābe
repar
fasser:
sui cit
tus de
fictum

indeh ter totae pñs que dudum
temenferat Cathalaunis reter
tur paruit. Cuiusq; celebra:

Sibiniam. I. idam. Nonam.
Secniam patenciam. polam.
Caputstnam Terrestina ciuita
tes. et alia multa oppida in mon
tibus distantes puenit tandem
Aquilegiam. Cuiusquipp mag
nitudine conspecta abhoruit
q se confusum repñas. s. i. dicitur
vitem inerpugnabile reuulsu
pro eo marne: quia plures re
belles longebandi de panonia
fuisse implam ferebantur. Es
cum pñmicos acutibus repñis.

illosq; tradere recusasset. expugnare cepit diuersis machinis & ciuitatem. Quam cum capere nō latens potuisset. obsecuit ea: uno anno & dimidio. Accidit autē die uno ut ipam ciuitatē circumteret mulas phitonias eius laici adherentibus in quibus uir fidei sue opinionem spem mariarū apponebat. uidens ciconia de mari euolantē, & in pinnaculo unius palladii in quo habebat nidum suum relesisse. Accipitq; in uolito pullo uno imais amundines illum deportauit. Reuerſa iterato et alios pullos suos simul cum nido transportauit. Quo uiso rex aqila suos milites ad se uocans dicit eis. Cernite sciri qd ista ciconia futurorum scire indica & urbem istam pnos sentit diuidendam. ad fugam ne peccati cuius se committit. Estote ergo in plio die crastina fortiores. videbitis ciuitatem ruiturā. Tunc edicto proclamato machinatus omniū genere adhibitis cū nō potuisset ciuitatem expugnare cum machinis. consilio scythicoꝝ usus sellam unam ex decies centis milibus de quolib; postulauit. fecitq; ex sellis infra murum ar-

culum cōgerit uehementē & uisit incendi sellas ipsas. quaru: flamma & ardore murus se dissoluens cum turrib; interram ē pſtitit. Quo uiso cives omēs derelicta urbe in insulam mais fugerūt. Quam dā enim insulā maris aquilege cōguā deceuerunt intente et nō ibidē p mansiuit. que uera uenecia usq; hodie nominatur. In qua qdē aliquam diu habitantes, ipse metum regis aqile. ipā derelicta. insulam que fecit de interueniunt p mansiuit. *De ortu uenecior.*

Enca quidam sunt troia n. v. Ciconia came uictor. Post eradiū tamen troie. aqila legie p manserūt. quā fundasse phidaur. uenec quā nō accipiunt originem de libania. ut quidā opinantur. Nam libanie latini

Sabaria

longobardi uidel: inhabitabant. &
erat ibi scola grialis. tam ipis lo
gobardis quam alijs gentibus
orb tere. poetarum. multis phi
losophorum dogmatibz lucule
ter illustrata. et uarijs ydoloru
erroribz mancipata. Quia quida
ter gotthardum nomine Arcellau
primo uolens cape diu obsessa
non potuit. Demum metus
orb expugnauit cuius nempe
incole phunos expulsi nuc hi
tano pappi in ytaliam uir flumie
nani. *Deuastant Alamania.*

structa itaqz ciuitate Aquileie
& Concordia. omnia in forosulu
destruxit ciuitate. Abind lozar
ham intras longobardie. Ter
tium paduam ueniens brix
am Cremonam orauitiam. &
Pergamum. Mediolani. Mer

andria & ferraria. aliasqz plu
res vrbes ipsius regionis suo s
iugauit domino. Post h Pa
uennam dum ueniss: archioz
archipsul qui in ipa ciuitate
contra sedem aplicam rix. Car
dinales fecerat eleuari. sectar
suam imitantes. hns thesaur
copiosum cuibz ignorantibus
in urbem Fauennam clam hu
nos introuisit. filiosqz baptis
matis qui in ipa ciuitate erant
potiores fecit uigulam. pmit
tens nichilominus regi atyle.
quod si scate sue adheserit. fue
ritqz xanos psecutus. totam
Italiam et Romanam ciuitatem
& affricam sine fatigatione sue
gentis & expensis sibi subiugaret.
Cumqz atyla libenter annuisset
a magis oblectatus amore do
mini quam scate memorate. &
cognoscentes romani piculum
quod inde potuiss: emergere
xpianus. Leonem aduincit apli
cum ut atilam debeat digne
gressus suos petes cum expate
romanoz ut acciperet annuus ac
seruicia qthidui uiuere ipse
atyla. Intra ita atyla ad
Apuliam cretatu suu destina
uit. constituens ipi citatu Ca
putani zozard et tribu zozard

omnium. quique apuliam
 terram laboris et calabriam usque
 regionem civitatem et catoniam quam
 sapiens cato fundasse de spolia
 uir. et cum summa preda reuertitur.
 Cumque leo papa cum cleri mul-
 tudine ac civibus ad atylam pa-
 uennam pervenisset in campo si-
 mul inequus colloquii huerunt.
 et dum promissa et verba audisset.
 romani onerosa molebatur
 regi atyle. admisit tam postula-
 ta obitueream sedis aplice et
 timorem imaginis apparuit.
 Nam cum idem rex oculos superius
 elevarit vidit super caput suum
 pendere hominem in aere hunc
 gladium in manu sua qui ipse
 caput quasi stidentibus dentibus
 truncare minabatur. Et sic Ro-
 manus admittendo postulata a
 plice licentia data. rex cauennam
 ingressus. Iniquum archi-
 pulsem arrianum fecit captiva-
 ri cum suis sequacibus pape imi-
 tatus consummum. Et postquam ere-
 gisset ab eis et phylabus suis. Ir-
 milia mariani auct. ipse uigila-
 to cum omni copia sui exer-
 citus. freno retrouersit. per amoniam
 et reuersus. Dum ergo per men-
 tium. occidit. aquilonem atque
 c. tentum. longe lateque suum

impium extendisse. iacebat in aere
 suo transierat. ut egiptos assi-
 uos et affricam subiugaret.

Atyla rex uictor.

hunc filium regis Bractanorū
 nomine Odibolch super formam
 humanam pulcherrimum sibi ad-
 cunctum ad amicum. Quia itaque
 amasse perhibetur ut motu curre-
 scrat sicut moris erat ei in pro-
 to. factoque sine coitus puella
 usque consummato de naribus eius
 sanguis egrediens. supino cor-
 muenti cunctorum per os ingreditur in-
 travit. ubi sanguis coagulatus
 tractum impedit. et anhelitus
 Atilam interimit. Odibolch
 uero de sompno excitata cum su-
 um dominum motu celeri te-
 tigisset. et ille se mouere non potu-
 issent. cernens corpus frigidatum
 et priuatum calore naturali. cu-
 biculum in regios ciliatum mag-

ad se uocans. diem suū eis dāmo
strans uniuersē carnis uia intro
isse. Qui sane clamore terribili
pstrependo. uniuersos iugales
ad hostia palatii eorū ciulatu
fecerunt cursitare. Sepelient
q̄ cum cum wele kadicha et
kewe. q̄ alijs capitaneis humo
rum in loco supius memorato.
Diuulgato igitur eius obitu.
obstupuit totus mundus. et
utrum inimici eius lugerent
an gauderent. hesitabat filiorū
militudine formidātes. qui q̄
populi uir poterat numerari.
Et credebant aliquē p̄ obitu pa
tris ex filijs regnaturū. Detrici
uero ac aliorum p̄ncipū alama
norum astucia. quibz ter atila
in collo impando residebat hu
norū impata cōmunitas ip̄tes
diuisa ē diuisa. Ita quidem ut
c. uiam/Chabam regis filium
et p̄ncipem impatoris. s. honori
filia p̄ncipis. Alii uero Aladario
germanie p̄ncipissa. s. dñā
c. uiam. Aladario p̄ncipis i regem
post atilam sibi p̄ficere nitēba
tur. S. maior uo hunorū dñ Chā
be adhesit. Detricus autē
c. uiam nūc cum paucis hunis
Aladario. ambo regnare cepit.
Dumq̄ alter atē se p̄ferri male

rebat. detrici astucia qui illo tē
pore sicambrie Aladario adhe
rebat. inter ambos reges tam
durum plūm ac forte ē con
missum. ut p̄ quindā dies con
tinuos. ita Danubiu germani
co sanguine inundauit. q̄ si
tentonia occasione que p̄ hūno
facta ē diebz memoratis ob odi
um non celaret. p̄fecto posset
conficere. q̄ a sicambria usq̄
poitiana nec homines n̄ bru
ta animalia de danubio aqm̄
piutam bibere potuisset. **I**ta
ē illud plūm. q̄ hūm crūelo
plūm uocat usq̄ in die istū.
In istis itaq̄ plūis semp Chāba
q̄ hūm uictoriā hucit. postmo
dum uero detricus de verona
p̄traditanti Chāba fecit sup
ari. Deuocit enim p̄ncipis
Chāba frēm suū. s. tandē in
ultimo ē detricus. ut uir. xv.
milia ex pte Chābe remaneret.
Alijs hūnis et filijs atile totū
deletis et occisis. Mortuo itaq̄
atila. tam filij sui q̄ hūm int̄
se sunt necati. Deuocit itaq̄
Chāba. 7 germani sui filij atile
regis qui ei assistentē cradūso
numero sexaginta cū quindē
milibz hunorū ad hoc uī 7
uinculum suū fugisse p̄hibet.

Et quoniam honoris impator
grecorum incolam grecis ei fa-
cere uoluisset illo rennente re-
manere. pacem scire uidelicet
sathnam moratius repetunt.
Manerat namque chaba igora
cum honore annis xii. & uenit
in sathnam anno uno post uia-
rum disamina & difficultate
passigior. hic autem in septi-
am patriam. s. scem adiendo
iudex de sortia non accepit s.
tradidit de corosmenia de co-
silio Benetrix. cui suu que sa-
num sed nimis decrepiti de-
inuenisse. Crista quare uir
sua genuit edemen & ed. **C**
igitur chaba suo amonitu
redire fecit satios iterum in
pannoniam. Remanserunt at-
er hunis uirorum tria milia
qui p fuge inter fugium excep-
ti apud Crimbeldino i ca-
pum Chiglamet se colligere
paratiunt. Qui cum timeret
occidentis nationes. ne eos in-
uaderent ex obrupto ad Erdo-
lew intrauerunt non se hun-
garos s. zekul alio nomine
uocauerunt. Inuita quidem
arile infest fuerat ipi huius
occidentali natione. Isti etenim
zekuli hunorum sunt celsi

usque ad aliorum hungarorum re-
ditum in campo p fato com-
rantes. Dum ergo hugaros
iterato in pannoniam redire cog-
nouissent in rutheni eis oc-
current conquestantes simi-
pannone regione. Quaque
conquestata leate sorte re-
miserunt. ut in hungari uolu-
crunt. non in platio panonie
s. cum vlachis amonitibus & simi-
sortem habuerunt. p in vlachis
communi lictis iporum ut phile-
tur. Isti namque zekuli Cha-
bam in greca pisse putauerunt.
Vnde uirgus adhuc loquitur
incommuni. Tunc redire de-
beas quoniam chaba de greca exi-
tunt. Iste igitur chaba filius
Arile & legitimus et filia ho-
noris impatoris grecorum grece
cui edemen & ed filii sui sunt
uocati. Edemen autem cum puga-
ti in pannoniam secundo ite-
reuit: cum matris familia
pris sui et matris introiit &
Nam mater eius de Corosmis
orta erat Ed uo in sathna m. r.
sit apud p. m. Cristo ei chaba
genemaco abe egressa. **C**uius
chaba aduersus in sathna nobili-
tate gentis incommuni de-
lactant. hunorum nobilitas &

ipm contempnere. asserentes euz
non uerum ē alumpni regni
scire. si quasi militarium eret
nationis. propt qd cetera ur
cem non accepit. si tradit de
gente cosomina. postqm au
tibi et hie in pho crumhela ē
genti. sicut fere quasi d'piscē.
pannonia eritit deē annis
sine urge scilicet m m. grecis
vlachis de ueniciis aduenis i
messianis remanentibz in eadem
qui uiuente aetla populari sicut
sibi succubant. Sicut post hec
quidam princeps xilampolug
nomine ozoroti filius ipoloia.
Qui bratta subiugando bulga
ris miliam s'q impabat. in p'p'is
simuliter in pannonia comitai
post humorum erliminum. i
hunc quidam hungari d' erce
be et de filio hungariatus i
munibz allectum. a nunciis
explorantes. considerata illius
militia innumita ipm rupa
polug inrupaone subita i qdaz
oppido circa pontē bami iurta
tatem eius opidi adhuc ap
paret inrupco cū tota militia
pemerit. i sic p'p'is pannonie
inmemoratis. quos ozoroti fili
dilatando aduereat incepit
dominari. Tradunt quidā

qd hungaria ozoroti nō zuatapo
lug in secundo eorum reditu i
pannonia repulset p'cipante.
hoc idcirco ē hie. quia ozoroti
pater eius nomine maior ēit
i confectis senio repulsaat
i uenitio. qd ē eip'm nominat.
Audito infortunio qd filio ac
ciderit morte subita ob dolore
finiuit uitam suam. filius vō
in dominando nouus erat. In
ni autem applicauerit summo
testis. i de testia egressi quinto
anno a p'lo besimayr usq
regnum aule annis finit i
unus. Regnauit autē aetla an
nis quadraginta quaniō ou
latum tenuit quinqz annis.
Vixit autem centum viginti
quatuor annis. Ozotinus est
autem post in p'p'is hungaro
rum in pannonia anno lvi i.
Ab incarnatione autē dñi anno
Quadragesimo rlo. v. tpe
impatoris ozotiani scilicet et
pape gelasii primi. **N**octe
autem illa qua aetla mortuus
ē in sicambis uidit ozotianus
impator in sompnie aetla aule
fixatum ex hoc itelligēs ipm ē
mortuum. qui tunc constanti
nopolim morabatur. **Explicit**
prima Cronica hungaroz 214

apud prologus de se ingressu et de
casibus prosperis et adversis eorum.

Egestas
igitur hu
morum et
natalibus
pluribus fel
icibus et si
milibus. q
nensq; co

rum loca immutaverit. videndum
nunc est quo tempore spemonia re
dierunt. ita quoque redierunt
fuerunt capitanei quousque nu
merus annatorum meriti. ap

ponere nuptia opusculo dignum

imo. dicit
ab incarnat
ione annu
sercentesimo
lyxvii a ma
te vero ayle
regi hunga

rum anno centesimo quarto.
tempore constantini imperatoris
terti et zacharie pape. sic et ubi
in Cronica romanorum. brigani
de sovra secundo egressi est hec modo.

Q. Elard filius ygey ex filia
 Anodobilla in tertia genuit fi-
 lium. qui nominatur abnus
 Abenenti. Quia mater eius
 in sompno innotuerat. cuius
 quasi in forma auis ueni-
 ens dum esset grauida et quod
 de utero eius egredere co-
 res ac infra non sua multiplica-
 rent. Itego sem fuit qd d li-
 bis eius glori reges paganor.
 Quia uero sompnum inlin-
 gua ista dicitur alim et illius
 ortus p sompnum fuit pre-
 nunciatus. idcirco ipse uocatus
 est abnus qui fuit elard. qui
 fuit ygey. qui fuit ed. q fuit
 Chaba. qui fuit Echele. q fuit
 Benetlar. qui fuit Torda. q
 fuit Sermen. qui fuit ethei. q
 fuit xolis qui fuit Paricha.
 qui fuit berend. qui fuit zulta.
 qui fuit bulchu. qui fuit bo-
 lig. qui fuit zambur q fuit
 Tunt. qui fuit leel. qui fuit
 lescute qui fuit bulche. qui
 fuit ompnd. qui fuit oyiske.
 qui fuit oyike. qui fuit beto.
 qui fuit budu. qui fuit cha-
 zar. qui fuit buken. qui fuit
 boudozard. qui fuit farbas. q
 fuit othmar. qui fuit kazar.
 qui fuit beler. qui fuit bernd.

qui fuit beue. qui fuit beled. q fuit
 dama. qui fuit boz. qui fuit
 humor. qui fuit nemproth. q
 fuit rhana. qui fuit iaphet. q
 fuit noe. Almus genuit ar-
 pad. amad genuit zoltan. zol-
 tan genuit torun. **A**nno igitur
 ab incarnatione domini sexcente-
 simo uel sexcentesimo septu-
 agesimo septimo. a morte uo-
 atile regis. Anno centesimo. et
 uiginti octo. magis siue huius.
 Latine uero uiginti septem. Costan-
 tini terrarum imperatoris. et zacharie
 pape. deuenio ingressi sunt pa-
 noniam. Transiuites igitur
 primum bellorum alborum. Cu-
 manorum. Suldaham et cuncta
 terra lupo nominata. Deinde
 transiuit alpes in quidam pui-
 tiam ubi uidentur aquilas in-
 numerabiles. et ibi propter aquila
 illas manere non potuerunt. quia
 de arboribus tamquam musce dis-
 scidebant aquile et consume-
 bant. duorumque pecorum uox et
 equos volebat enim deus ut cum
 descenderent in hungariam. Exim-
 montes descendunt per tres menses.
 et diueniunt in confinium regni
 hungarie. In cruce. in multis
 gentibus memoratis. Ibiq. ter-
 reis castris septem. panis pro

monibus quibus suis consueverant
aliquandiu permansit. Quippe
teutoni pte in illa ab illo die
Simburg i septem castra uera
ueniunt. **De septem capitaneis**

uiginti et octis.
mensis cas-
tris permane-
rent uirum
tione cum
quaque laci-
tium domi-

norum formulones deliberato
communi consilio septem capitaneos
inter se pfecterunt. In septem er-
emitis sunt et uisus uirum
quisque eremitis unum habere
capitaneum sine ceteris ambo
et decanis elieto. Hoc posui-
tus unus namque eremitae habe-
bat tria milia uirorum annorum
sunt centum uiris. Ex centum
itaque tribus et octo. Iste er-
mita et furti de quibus fuit duo
milia uirorum summa et sunt
egressi familiarum numero non appo-
siti. **Primus Capitaneus.**

uenit aut cris-
tis capitaneus
dictor et potes-
tior apud fili-
almus filzeleu
fili vger. h. uis. ante p. alm

reparata erectus oculis e non
enim potuit in parum omnia ino-
re. Inertem hunc quicquid
a peccata sua traxerunt. Audi-
entes autem tunc uultum
de habitatoribus quod optum
flumens est danubius. et me-
licia in unum non est p. b.
illis. Accepit itaque communis
filius nuncium nuntium nomine
filius filium hunc uenit. et
totam suam prosperam habita-
toremque tunc agnosceret. Cui g.
filius uenisse in medium uirum
ne. et tunc p. res danubii d. lau-
disse uenit locum. annuunt et
cum quaque f. t. boni ac fide.
flumens boni et p. t. p. la-
sur et. Deinde uenit adducere
primus qui regnabat post
danubium uenitum. et tunc p. h.
Salutauitque cum de suis. et
causata. p. qua uenit. magis
causata. h. et audies. et tunc p. h.
gaudius e. gaudio magno p. u-
tabat enim illos e. uisicos u-
uenient et tunc eius colerant.
p. hoc nuntium delictum te-
misit. Filius autem de aqua da-
nubii lagenam implem et h. b. a
penam ponens muti et de-
terra uirum libuli accipies ad
suos reuersus e. Cumque natus

ser omnia que audierat et iudicia
valde placuerunt ei. et ligna aquae
terram et herbam eis praeceperunt.
De quibus ipse sapienter bene cognovit
ut ait quod sit optima sit et aqua
habebat dulcem. et primum cum his
similibus que communis eis recta
uit. Apud uero finem suum de
aqua amubus cornu implens
et ante omnes hungaros super
illud cornu omnipotens deus de
mittam rogauit ut deus eis terra
impetuum concederet. **E** finem
hinc ubi omnes hungari cla
mauerunt. deus deus deus tibi inuicem.
Et ibi inuentus est usus iste. et
renatur apud hungaros usque
modo. Deinde communis praeceptum
ad praeceptum ducem euntem cum
eum reuenerunt et ei equum
magnum cum sella d'aurata
quod arabie et freno d'aurato
miserunt praecepta sua. Quo uero
dux ipse magis gauisus puta
uit. quod ei praecepta quadam hos
pitalitatis misissent. Nuncius
ergo impetruit ibi ad uice
terram. herbam et aquam. et
dux uero subactis ait. habeat
quantumque uoluit per munus.
Et sic nuncius ad suos reuersus est.
A p' ad autem interitum cum
in ducibus pannonia arauit.

Non sinit hospites: sed sicut tra
iux heretico possidentes.
Tunc nuncius alium ad ducem
miserunt. et ei hanc legationem
mandauerunt. Apud cum suis
est dicit. Quod super ista terra: quam
a te tenuimus. ducis nullum
fuit. quia ei mihi tuam cum equo
emittunt. habeam cum freno aqua
cum sella. et tu ipse complures
i. inopiam et cupiditate terra
herbam et aquam concessisti. et
Cumque duci dicta esset legatio
subactis dicit. Equum illum
in malleo ligneo interficiat. fir
num autem in platano pinat.
sellam uero d'auratam in aqua
danubii abibat. Cui nuncius
Et inde dicit quid dampni ha
bebit. Si equum interficis.
canibus suis uicilia dabis.
Si frenum in herbam pinas ho
mines sui qui frenum falcant
aurum firmi inueniunt. Si uero
sellam in danubio abibat per
cadentes illius aurum selle sup
litus exponit. atque domum
reporabit. Si ergo finem liba
et aquam hinc totum hinc. Dux
ergo ille his auditis creatum
ait congregauit. timens vi
gatos et auxilium ab amicis
impetruit et omnibus cedon

uas eis obuiam uenit. Illi
 autem interdum per danubium
 ueniunt. et in campo pulch-
 rimo summo diluuiis pag-
 nam inueniunt. fuit autem au-
 ilium domini cum hungaris.
 Aquor facie dux sepe dictus
 se in fugam conuertit. persequuti
 suntque cum hungari usque danu-
 bium. et ibi per amore in danu-
 bium se lacuunt in quo per aqua
 nim ueternitas suffocat. **¶** Pe-
 trididit autem dominus hun-
 garis pannoniā sicut eodē
 filii tempore moris tū seon
 regis amorreor et omnia reg-
 ch. m. m. i. h. e. d. u. t. e. Dum g.
 capitaneus iste arpad uenerit
 speciali quadā dignitate i. s. e.
 fia. et hanc habere ipsius ge-
 nerationis consuetudine scithica
 legitima et pbata ut unus i
 expeditione gradientibus ducat
 ante ut iuridimdo uero retro
 cedere. ipse pro alios capitane-
 os in pannoniā aduenientes
 fertur precessisse. Eoq. arpad
 Tulapoliug cum ceteris hun-
 garis ut supius dictū ē abel-
 iaco et octiso. castrum fuit in
 monte noe prope albā. et il-
 le locus ē primus quē arpad
 sibi elegit in pannoniā. vii

et ciuitas alba per sancti regē ste-
 phanum qui dicitur percellit. sim-
 data ē ibi prope. **Sed capitaneus**

obo neus.
 letuio ali-
 ce putanen-
 unte chab-
 onur ger-
 rano dōm-
 dūte dūte
 mūpō dūpō

et loco ubi chaburata nūc lac;
 tefelata. Illud etiam castrum
 zobolet fundauit capitaneus
 quod postmodum chab ipso
 mortuo suo nomine a suis et
 cognatis et familia iussit ap-
 pellari primo quāt zobolet
 dicebatur. Illud etiam castrum
 tempore andree Bele et laue-
 te filiorum zaar ladi. l. m. p.
 commune consilium uigaro-
 rum ē confectū. **Tertio capitaneus**

citus uo-
 capitane-
 Gyula fuit
 vntē gyula
 filius ladi
 l. m. d. u. a. r.
 eratq. iste
 gyula dux

magnus et potens qui ciuitate
 magnam in eretcho iuenacoe

sua inueniat. que iam pridem
a romans constructa fuerat.
Habebatq; filiam noie savi
pulchram. De cuius pul
chritudine, puerciales duces
diuinus loquebatur. Quam
Bersa dur consilio ⁊ auxilio
Beluid. qui circa Pulan possi
debat tradidit inuicem legit
timam. Isti beluid Pulan de
dit filiam suam ut conē frēm
suum Kean debellaret. Et post
obitum suum frēm suā idem
Pulan Beluid hereditauit. Tā
dem cum Gyula hungaris in
pannonia habitantibus infestis
ēet et multipliciter aggrauatus
psalmi sptlm regem in pāno
nam ē deductus. Non tunc
iste Gyula capitaneus s; ab illo
tercius. **Quintus capitaneus.**

Cupan qui prope Nyr fuit ⁊
sua castra ibiq; post baptismū
monasterium fundauit. **Quintus Capitaneus.**

ed quintus
Icel ē nomi
natus. Qui
messianos
s; bohemos
de pab; Gol
gute expulit.

ibiq; diuinus castra metatus
fuisse phibetur. Ex isto quidem
duarū oritur gnatio sue pla
pia et origo. **Sextus capitaneus.**

tertius capitaneus. ⁊
Werbulchu nomen
huit. qui circa Bala
tin sua thabnacula
fuisse probatur. **Vii. capitaneus.**

epantus
capitaneus
vrs dictū.
Istius siq;
generatio
circa Seyo
locū hēbat.

Alie uero
generationes que genere suū
istis patres et consimiles. acce
perunt sibi locū ⁊ dñsū ad
eorum bñplacitū. Cū igitur
codices quidam contineat. qd
isti capitanei septē pannoniā
inueniunt. ⁊ hungariā eripis
solis edita sit ac plantata. vñ
ergo uenit gnatio akus. Bor

Alie aliorumque nobilium hun-
garum cum omnes isti non hos-
pites sed septima descendit. Affig-
nant enim hanc rationem solam
quam vulgus dicit. vii. húngaros.
Si ergo vii. soli sunt hungari et
familia et non plures familie
uoces filii filie accipi possint
seni et anille. Numquid enim
cum tali familia regna possunt
repugnare? Absit. **A**ccidit
autem temporibus Torun. húnga-
rorum exercitus uersus gallias
percipiendis spoliis ascendisse.
Qui cum interdu in reno transie-
to diuisi forent in tres partes. Dne
sine honore una cum honore
in hungariam descendebat. quia
dux saxonie apud ysnaci Tu-
ringie ciuitatem sine vii. húngarum
omnes interfecit. Septem autem
cripitis reuerentis amputatis
auribus misit in pannoniam.
Ite inquit ad uos húngaros
taliter euadentes. ut amplius
non ueniant in hunc locum
tormentor. Que uero partes lax-
sueuam irriterant. Audito
ut acciderat eorum socius et cog-
natis. dimiserunt spolia accipe-
re in sueniam et quicquid eis oc-
currat a flumine illurici usque
flumen saar. siue lertah. oc-

ciderunt ab homine usque ad pedem.

Hungaris autem vii. sine
auribus pro ut uini redierunt
et se occidi cum sociis non elege-
runt. communitas talem suam
decisum prohibetur. Omnia que
habebant amiserunt. tam in re stabili
quam mobili ab uiribus et pue-
ris illos separantes pedite sine
calceis proprium nil hunc promise-
runt. Scrup etiam insimul
de tabernaculo in tabernaculum
mendicando usque dum uincerent
ut compulerent. Quicquid septem
ob offensam huiusmodi laquei
sunt uocati. Existis itaque sic
dampnans vulgus dicit non
sed septem capiendis istis partibus
Proterea cum sic quodammodo
etiam maioris arrogancie
plausum plus de se assume-
rent. quam ex alienis et si ipsis con-
uenientes pro istis capitibus
vii. de se ipsis canalicinas con-
ponentes fecerunt inter se septem.
Ob plausum seculare et diuina
ratione sui nominis de qua
si eorum posteritas hunc audiret
inter uicinos et amicos iacta-
re arrogancia se uideret. Co-
stat itaque in vii. capitibus
pannoniam et questuasse. si et-
iam alios nobiles qui uisita-

Ascendunt. Unde in ipis uene-
 ran potest nomen dignitatis
 plus aliis et potencie nobilita-
 tis uero equaliter. Cum ego
 quidam sint hospites isto tpe
 nobilitate pares hungaris. in-
 quirendum e quare istud ee
 habuit. cum hungari numero
 adimplenda pannonia suffe-
 cissent. Gercha namqz dux i-
 ter alios diuino pmonitus
 oraculo conuertere cep hun-
 garum gentem ad fide i ma.
 Et dum monuit illos coire
 no poss; paganis tribus
 draus et intentos oporbat
 quosdam armis edomare. Ad
 quod faciendum: quia plures
 fueret fidei repugnantes. qm
 quippe adherentes necessarii
 um hinc osiderium suum et
 uulgate regibus et principibus qui-
 anis. Quo audito humiliter
 osiderio. no solum iuuamē tuis
 miscentur si etiā psonaliter adi-
 trunt quibus fuerit hungaro-
 rum crudelitas notitia asce-
 osa. *De generatione Tata.*

Ista aut q pmo codamus
 de comitibus s; Gercha
 de Apulia. Qui fundator
 extitit monastii de Tata
 et pannonie. Iste etiā cū scō

Adalberto pgeni epō scī regem
 Stephanum baptizauit. Cuius
 quidem monastii nom pro co-
 tata appellatur. Quia cū bē-
 rex stephanus ipius nomē ob-
 reuerentiam nō exprimeret. sed
 cum tata appellaret. abolitū
 ē nomē cedan. s; tata et nō uo-
 catū. Unde etiam ipius monas-
 terium taliter ē uocam. hūm
 quidem gñacio in pannonia
 nō hētur: quia quāuis inuē-
 hūisset. tam sine hēdib; finitū
 uitam suam. *Generatio filiorū*

hēdib;.

ostet de Alamanu uol-
 phgenis cum finit suo
 hēdico de comitibus hēn-
 burg oris. cū uicinus
 detinens falleratis in-
 nouit. Cui dux Gercha
 montem pscen. et insulā da-
 nubij circa Iannum deduc-
 pscensu etio. ubi castm lig

neum faciens. fecit quoque in eo
 dem monte cenobium ubi et est
 tumulus. De istis heredia ge
 nacio deuiant. *Genacio recti
 lino de alammia veniens.*

scendit
 quoque de
 bauaria
 rectellin
 videlicet
 d'axum
 burg. Q
 ui scō se
 phano i

in unigio Cupan ducem iſſent.
 Capitaneus cum exercitu et
 multo die. Et istis luko nasa
 tur principium et origo. *Ge
 nacio huius et parian.*

dicunt
 etiā istis
 diebus
 hunc et
 parian.
 Qui scō
 sephim
 regem in

flumine goron gladio. in cito
 nico more accingunt. Istori
 namque glacio ab istis nomib
 distare non videtur. Istori itaq
 comitum dux Gevcha fectus
 auxilio. I sos rex istis suis fi

lius et diuino potius quosdā
 rebelles. annor terrore non
 nullos uoluntate conuicte
 runt ad baptismum. Quosq
 comites cum dux Gevcha q
 filii
 suis. Latis et amplis hereditatib
 piporum seuicis dicitur p
 apparere nunc manifeste. Qui
 quidem tempis in pcessu inga
 tis p continentis matrimonior
 sunt inmixti. Istos etiā cōsilio
 et auxilio sup hungaros rex est
 constitutus. Pluresq
 nobiles
 hungari. duci Cupan adhere
 tes. baptismum fideq
 respue
 tes. ad turpia silicia sunt dēmissi.
 Illis namq
 ingerendis iudici
 tus erat nobilior qui fidei et
 cius adheſit. *Genacio poth.*

Othi uero
 glacio te
 impatore
 Corardus
 Alamburg
 dnuatur.
 tempibus
 regis Salo

monis filii. Andree regis
 uenit in p. annouā. hic
 hermus ē uocatus. S.

propterea poth fuit appellat
 quia intermunicus erat inter
 impatore Corardum et Andree

et salomonem reges. Poth enim
 teutonice latine nuncius sonat.
 et esse autem et gregem gñacio
 et finitima et ex consanguinitate
 Guilelmi dicti comes. Kyquini
 quidem et renaldi origo est et yf
 pania cum regina margaretha
 coniuge Bele regis filii zaar la
 dila pannoniam advenit.
 Hic enim bela primo uxor de
 polonia huius. **De gñacio**
 ergo sweth keled plura enar
 rantur. Si pro certo p ptem
 regem dum idem fugit ad hen
 ricum cesarem in adiutorium suum
 ei adducti de castro. Stoph sunt
 eroti de suevia. unde impator
 fridricus orum hie. Ista enim
 generatio de primatibus suevie
 erant. paupes enim sunt he
 reditibus. si probi et ualentes
 sunt in patria memorati. Is
 tuus siquidem gudikeled ge
 neratio temporibus salomonis
 regis ladila. et Gerche duci er
 tit eralmum. Nam tunc ipsa
 generatio in duas partes diuisa
 fuit. Quidam ducibus adhaerentes.
 Quidam uero salomoni. Et spe
 cialiter wyd. que salomon ex
 altasse phibetur sup alios de
 generatione supradicta. **Ge**
neratio Olueus et Katoldi.

Olueus
 et Katoldi
 tempore regis
 Colomani
 de regno apr
 locum de Ca

strata orum huius. Illi
 uero de sambuli de Co
 nutibus Campanie ex
 finitima oriuntur. **Generatio**
hermani de alamania.

ermani etiam gene
 ratio cum regina
 keisla interuenit.
 Ibi homines st.
 de Thunburg.

hereditatibus paupes. **De ge**
neratione Buzad est dicendum.

Egnatione
 quide Bu
 zad est dice
 dum. hui
 enim gene
 ratio p regem
 stephanum
 filium sedi

Bele in hungariam adducitur.
 in adiutorium regis memorati.
 Ex comitibus enim orlamudi
 sunt. primus enim qui reu.
 hadoch est uocatus. Cuius fi
 lius similiter hadolech et annol

dus

dus. Et istis orgo procedit. +
 Buxobam. hic enim hadold
 expm non ponit s; palor
 zamas hobolt dr. **G**uano q
 dem chaak cum alijs quib; d;
 generationibus conspirauit
 contra istum regē q̄s phohol
 dum et suam miliciam quā
 cum ip̄o adduxerat dr̄ contra
 iussit. *De generatione keleco.*

tephani Ladizla et Gregoriū fi
 lium keleco p̄sapia d̄p̄m
 cia oyerse oram h̄t. Steplis
 enim filius fuit sororis oyerse
 nei. aranthionis filius cōias
 de herfold. Qui octiso tūgie
 languis in fangfura i sol
 lempm curia ubi impator e
 ligi debuit. p̄ eum ac palios
 diuū troccidendi sententia p̄
 alamanie principes cont̄ ip̄
 simi lata ēēt. Dieb; geyche re

70
 gis filij sc̄di Bele. d̄scendit ip̄a
 noniam cum detritis falleā
 tis seringina. et a rege p̄dicto
 receptis sollempniter. optimis
 et latis possessionib; inuestitur
 put patet ip̄o inmersiōem regi
 onis prosc̄p̄ōnis penam in
 trante. Forum uero qui dicit̄
 de Boiocha et lamberg d̄sc̄di
 in pannoniā. *De symoe et o
 chate.*

ymonis enim et finis eius +
 michaelis generatio quidē
 mortuorū nominat̄. tēpib;
 Andree regis filij Bele tēp̄. d̄
 scendit de isp̄ania. Castra q̄c
 multa h̄c mispania. illa gene
 ratio ex quib; unum q̄d meli
 ē Boroto. huius quidē symois
 auis diuū cum rege aragon
 annis plurib; contendit̄. tā
 dem p̄cūde regē captiuū
 in carere detinuit. Qd̄ anno

comes et Strimius formidatos
cum secunda uxor p̄fati regis
Inde que fuerat de campania
in ungariam intravit. In ipsis
nam nulla generatio insu-
tu suo aquilam ferre audeo.
nisi symon et miche. Ea p̄pter
quod exercitum solam d̄ Tu-
nisco qui maiorem et mi-
nores insulas p̄ naues in-
trando et classes occupaverit
ceteris militibus regis aragone
deficientibus cor generatio fer-
tur expulsi. Unde regis et co-
munitatis milicia decreto ē
statutum. quod p̄ori signo qd̄
fuerat totum tuberi s̄n aliqui
exp̄sa figura in aquila mu-
ta. tur. *Inimicus d̄n̄s m̄i in*

teretia
ināit
inūga
ti. i. cam
p̄e regis
Gerche.
et s̄i regis
Steph. n̄

quam diebus regū alior.
Bohem. poloni. Greci.
Ispani hispanhelici s̄v
Sarmati Gelli Armeni Sarmati
Turangi orisici et Penenses.
Cumani Latini. Qui d̄n̄s
inūga commorando. q̄m̄s
illorum ḡn̄acō nesciat p̄ mar-
moniorum diuisor contraxit.
vngaris inūga nobilitatē p̄
ter et d̄sc̄sū ē adepti.

Peritiam sui tpe domi duc.

ostium at
tuatapo
lug per
ungaros
ut supiū
dictū est
necatus.

et hūgar
descendissent in panno
niam p̄ sex annos cor ar
ma et equos meliorare

curauerunt. Anno igit. vii.
Oporamam et Bohemiam in bo
co tempore dux praelatus regna
re uidebatur. crudeliter spoliare
runt. Erunt cum uictoria red
uictos treugis ordinatis cū p̄
fate dux uno anno quiescit.
Posth' Carinthiam hostiliter
aduenies ultra castrum leopu
dix aierame Gothfridus no
minatus. et dux Carinthie c
berhardus. necnō gregorius
Aquilie patiartha. ipis oc
cidentes in finibus atrociter
pugnauerunt. Et quibus ex
hungaris plures ibi cecidisse
tamen ambo duces hūgar
occiderunt. Patiartha uero p
fugam euadente. Ab ipis spolia
ta Carinthia Corniola et Si
ria cum maxima p̄da s̄ reuisti.

Audito igitur contritus Ce
sare. quod hūgarum impi sui
confinia intrassent. duces q̄
memoratos occidisset. dicens
uenire in hūgarum. Et cū eris
set de Italia. uenisset. angustas
suerit. uenire. ut deinde ipam
nonnulli mulas hūgaros
descenderet. Inter romanos
bellum generatum ē. interea
intestinum propter qd ipi rec
cedere oportebat. Int h' hūgar
immobilitate animis tribus ad
nullis p̄ces preceperunt. hūgar
denastunt Bulgariam.

Anno autem quarto hūgar
bulgariam inuasunt. erca
thesantum et arma innumabilia
adduxerunt. castra ipor occupantes
et ciuitates eorū destruentes. q̄ uno
concedente et nūc hūc et possi

tent. Postquam autē moderata
 regna deuenerunt. pforū iulu
 usq; in marchiam longobar
 die intrauerunt ubi cunctū
 padum igne ac gladio con
 sumpsērunt. Ex hinc mētes
 lombardia linthar uerrellū
 ciuitatis ep̄m impatoris karol
 li consiliarium fidissimum
 occidentes eripiū ecclesiā
 thesauium mariniū rapiunt
 totamq; pene longobardiā
 spoliātes. cū maximo spolio
 imp. moniam cum uictoriā
 redierunt. Post h̄ d̄m
 annis repauescentes. anno ūd
 amo garoniā turingiā sue
 uiam francozq; orientales.
 l. Burgundos demoliti in con
 fini Bauarie ultra castrum
 Abah citra d. mubum Ale
 manorum exercitus ipsos i
 reditu honoratos inuaserunt
 erobrupto. Quos hungari i
 fugam turpiter conuerterunt
 celis multis milibus crederet.
 In quo quidē conflictu ex un
 garis tria milia uicorū perierūt.
 Qui uero euaserūt ad propria
 rediuites annis sedecim i
 mobiliter in hungariā p̄m̄m
 serunt. *De morte deel et
 Bulchu capitaneorum.*

egnaute
 uero p ale
 maniam
 Corrado
 primo. de
 cimo octa
 uo anno
 hungari

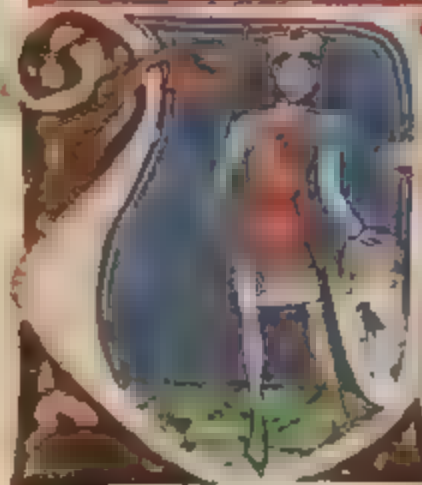
egressi quibusdam p̄bibus
 Teutonic diuidentis. cū ad
 urbem Augustam puenisset.
 vrico ep̄o cum quibz i sue
 uie primatibz resistētibz.
 tamē cū hungari eandē ob
 sideret ciuitatē obstinati no
 lentes de urbe recedere. missis
 nunciis ad coradū memoā
 tum ut celeriter urbem sue
 curreret. idē non omisit un
 garis igitur se in caute circa
 obfessionē ciuitatis iegerūt.
 Alamannus et italicus exer
 citus illos inuasit erobrup
 to ut si fugere uoluisset nō
 potuissent. ex una pte flumi
 ni. qui illis diebz p amales
 mirabiliter inundauerat.
 impedimentum faciens. ab al
 tero uero exercitibz p̄dictis
 circumvallatibz sicut mu
 rus ille qd constringentibz
 sic itaq; arati iobestis.
 quidam capitani ab eis.

Aliqui crudeliter sunt necati
inquo loco lecl et bulchu illustres
captanei captiui sunt
et ducti coram cesare. Quos ai
cesar requireret quare vni
cent sic crueles. Vicine. Nos
sumus vltio summi di. ab ip
so vobis inflagellum destina.
Tunc enim p uos captiuam
et occidimur. cum psequi uos
cessamus. Quibus impator. et
Eligite uos morte quale uultis.
Cum lecl ait. Afferatur michi
tuba mea cum qua primum
bucinaui postea hec tibi res
pondebo. Allataque est tuba et
et appropians cesari cum se ige
reret ad bucinandum. ipsum
cesarem sic fortiter in fronte
cum tuba ferat percussisse. ut
illo solo ictu impator more
retur. Vndeque ei. Tu pib ante
me. michique in alio sclo eis
seruiurus. Et ita naque fides
sanctorum ut quoscunque ui
uentes occiderent in alio sclo
ipsis seruire teneantur. De
tentique sunt in mora et facit
ponit patibulo suffocant. et
Alius autem exercitus hui
genonum in quo erant bene
uonum armatorum milia quatuor
draguncula qui castra metati sunt

longe ab angusta ciuitate sen
cientes socios suos cum crue
liter armati captiuam et occidi.
scorsum in quanda insulam se
recepunt expectantes ut se ab
inimicum impatoris exercitus se
pararet. et dum maior pars cesari
us exercitus tenebatur nec usus
renum. Hungari in eis quodam
illos coniungentes sagittis p
mitus illorum equos occidunt.
tota die ipsi nec descendere nec
quoquam fugere permittendo. et a
dem uero se mouere dum non pos
sent. captiuam se dedunt. Cum
quibus se uos suos transpone
detentes redimerent. Ipsi uero
cruce tali forma eis ostende
re. monastium de ipso colub
ferunt. ubi multum de auro
haurientes. Abinduno trans
passato lothoringense ducem
igne et gladio uastauit. ubi
circa stroburg. que in latino
dicitur argentina in quodam p
lio Echaridum ducem lothari
gie et proloium ducem Garbace
qui ei uenerat in auxilium cap
tiuitates decollauit. Inde ubi
gallum atrociter affligentes.
crudeliter in circa di seruientes.
et ceterosque. Tenebatur et Agui
gnense et omni duastates.

Deinde per abrupta montium
senectussum per populos etiam mar-
tis viam sibi gladio apientes
paucunt. Vbi siquidem. Segu-
tum tumnamque ciuitates
testurentur. Montesque pre-
fatos perforantes. planum lo-
bardie cum uidisset. tota pe-
ne piuma in conatibus tur-
sibus uastare. et ita ad prui-
tium cum uictoria reuertit.
Brita deum tuncur phig

pugnata. Constantinopoli
tandem obsedunt. In obsi-
one igitur urbis memorate hu-
gatis constitutis quidam grex
sicut gygas emissus de urbe
ad luctandum cum eo duos
hungaros impetebat. alter au-
tem dicens. Quod si ambo non de-
uinceret grecorum imperator.
tensi hungaris teneretur.
Qui cum hungaris infestus

Cicessimo
autem pri-
mo anno
egressi in
Gulgar-
iam ita
ueniunt
et in y-
dropolim uenientes ipsi ex-

erit ultra modum. nisi contra-
rium ei inuenirent. Qui op-
positus greco ita ait. Ego in-
quit sum Gothorum rex et
hungaris minimus hūga-
rorum. Adungas est duos gre-
cos quorum unus consiliat
dheat animam tuam certum.
Alter uero cadat qui sub-

iudum quia celsissime reſſi
 Alein finam grecorū impatorū
 geni iure. unde capitaneus
 hungarorum nomine opor
 qui illum exercitū dūmū
 uoluntate fuerat conſtitutū
 iuſſu Boſoud cū dolabro ſuo
 pgeret contra portam ubi que
 erant metallina tūpore de
 clauere iures ſuas cū dolabro
 Venies autē uſq; portā talē
 ictum et reſuſam auyā po
 ſta ſeſſe phibetur. qđ puer
 annorum quinq; pipin fo
 runcu erue qutitue ſatis
 large potuiſſet. ſacto namq;
 ſpectaculo hungarorū et greco
 rum parita arca aditandum
 ante portam urb pua lra ſi
 mul munū dimicātes. greco
 intencum phungamū ē dñus
 et ſtatim ſine mora ſpūm exala
 uit Qđ factum et caſum g
 corum impator qui ſtabat f
 urb pugnaculo cū coniuge
 ſua. p ingenti ueritūdia re
 putantes. auertentur ſacies
 ſuas pgentes impalacū. Ne
 uimptam cum hungar celsū
 repetiſſet. p quo certamū con
 miſſum fuerat et pugnati
 dum riſum faceret grecorū im
 pator de cenſu poſtulato. rece

dentes hungari de obſidione
 ciuitatis de populati ſūt toti
 grecam. haurientes et di mi
 num geminas et armata infi
 nita ſicq; ad ppa ſunt reueſi.
Et omnia itaq; hun
 garorum cum ſuis et ipſorum
 ſine dñis hce et alia huiusmo
 di uſq; ad ſempiternum dñi
 genitū phibetur. **S**ic Ste
 phanus primus rex hūga
 rorum naſcitur. a. 1000.

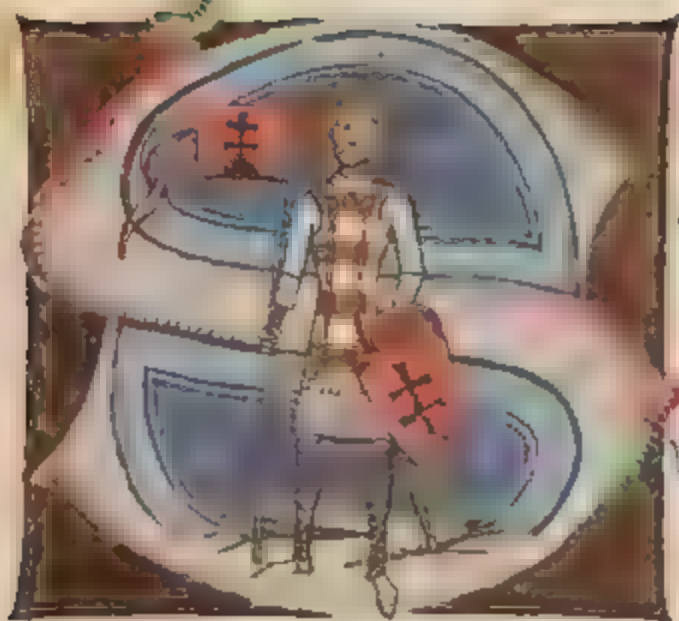

Dixit totum genuit &
 Gertham et anchacé.
 Ouidi uero genuit ca-
 uam ladulauin et vi-
 zul. Gertha uero diu-
 premonitus o. ad. C. Anno
 exarante incarnationis nō gē-
 tesimo sexagesimo nono quē
 admodum in legēda bñ ste-
 phani regis scriptum ē gñu-
 sanctum stephanum regē ex
 sarolth filia gyula. De re i.
 stephanus plures quidē ge-
 nuit filios. s. in alios habui-
 unum filium nomine fme-
 nam deo amantē et omibz
 honorabile. cuius memoria
 in bñdictione ē. hic autē per
 in scriptabile diuinū censurā
 iudicium sapientis ē et memo-
 ne malicia mutaret intellectu
 eius. et ne fieret accepti animi

eius quē ad. et. d. in matia
 mouit scribitur in libro sapie.
 ut ergo acta de agimus. et ex-
 posita de exponamus. quot
 et quanta uirtutibz floreat
 et quam feruens in dñi sanctio-
 nis confessor et eminentus dux
 fuerit scribere supersedimus.
 Cuius quia etiam hec scie uo-
 luit elegenda eiusdē bea-
 tissimi et uirtuosa plenam
 summam commendationis eius.
 uoluntatem hie ponit. Nos ca-
 uemus que ab alijs scriptoribz
 petitis. et sunt breuiter ac-
 curata in scribere uicimus.
*Pugna sñ regis Stephani contra
 Cupan ducem.*

[illegible]

pugnat cū Gyula dūce trāsil-
uana

oro bñs
Stephñs
postqñ
regie cel-
stidini
coronaz
diuinit
ē adept
famosū,

et lucosum bellum gest
contra amicitū suū
nomine Gyulani qñ tñc

tenipis totius ultra siluā reg
ni gubnatū possidebat. In
no itaq; dñi dñ. qñ. bñs rex ste-
phanus cepit Gyulā dūcē ē

uore ⁊ duob; filiis suis. et
in hungariam trā sinxit. h
autem ideo fecit. quia semel
amicitus a bñ rege stephñ
nec ad fidem x conuersus nec
ab inferenda hungaris iu-
ria conuenit. vniuersū uō
regnum eius latissimū et o-
pulentissimū oronadipe.
hungarie adiunxit. Dicitū
autē regnum illud hūgaice
Crdecho quod irrigatur plu-
rimis fluminib; in quor; arbor
aurum colligitur. ⁊ aurū ar-
re illius optimum ē. Tercū
bellū scī regī stephñ. dñ. bñm an
816

Post hanc
inter
montes
erexit
super he-
am du-
cem bl-
gare et sela-
uorum que gentes loca-
naturali sunt munissi-
ma inhabitant. Una etiam
multas laboribus et bellis suis
tribus prout ducem virtute
deuocat et occidit. et in esamabi-
lem coram thesauro. et pa-

pue manu et gemmis ac po-
sis lapidibus accepit et locavit
ibi unum prout suum no-
mine zoltan qui postea here-
ditavit illas partes transiluanas.
et ideo vulgenter sic dici solet.
Erceclm zoltan. Erat enim ille
antiquissimus qui uixerat us-
que tempora sancti regis. et ideo uoluit
ipsum esse super gentes opulentas.
Ex hac itaque gaza multiplici-
ter rex stephanus plurimum lo-
cupletatus. albensem basilicam
quam ipse fundauerat aureis
altaribus. crucibus quoque et ca-
licibus. indumentis etiam pon-

tificabilib' contertis auro purissimo
 ⁊ lapidibus preciosissimis copiatis
 ac ditauit. vasa quoq; ministratoria
 et cetera utensilia etiam
 basilice necessaria necnon ⁊ alii
 ecclesius dei regali donauit largi-
 tate. Inter cetera uero dedit
 eidem albensi ecc'e quecūq; dona-
 tia sempiternę memorie digna.
 quo. s. ration. alia. quorū utrūq;
 qd habebat orni contertam
 septuaginta quatuor maris
 auri purissimi et lapidib; pre-
 ciosis que beatus bñdictus sct
 romane ecc'e pontifex ad pō-
 sancti stephani regis tate auc-
 toritatis priuilegio insigniuit
 ut quicumq; in celebrato mis-
 sam eis uteretur. legitime poss-
 regem iungere coronae ⁊ gla-
 dio accingere. Et quia pecu-
 nia illius gville fuit male ac-
 quisiſta ideo ipā ecc'a frequēt
 ē passa incendium. In eadem
 autem ecc'a ipm auunculum
 suum cum tota familia sua
 absq; uelle compulit baptiza-
 ri. si postea honorifice tenuit
 sicut patrem. Regina uero ⁊
 Keisla uxor sct Regis dictā ec-
 clesiam auriis cunctib; fusoriis.
 tabulis calicib; gemmis
 ⁊ ornamentiis ultra modum

ditauit. De edificatione tem-
 pli p sanctum steph'm regem
 in veteri Buda p canonicis.

Emde
 sanctu-
 ter uer-
 in cui-
 tate que
 vetus
 Buda
 uocatur.

unacum filio suo sctō Emerico
 et regina et cum ibi nō inuēss-
 aliquod pium opus in xpo i
 quo possit laudari creator ⁊
 omnium. statim scissim' ree-
 de thesauro predicti Regni di-
 cis Bulgaronum et sclauorū
 quem occidit cepit in medio
 tuu caus edificare grandē ce-
 nobium. in honore aplos pe-

tra et pauli ditando illud mul-
 tis pretiis et simili libertate;
 romane ecclesie fulciendo mme-
 moriam et honorem curie ro-
 mane. quam corporaliter iusticia-
 bat. Dum igitur edificaretur
 magistri lapide de grecia et
 picea erant et sanctissimi rex cu-
 regina ratione iuocōnis ibi-
 dem degerebant. Regina autem
 cruce tabulas et ornamenta
 ponabat. Quia uero illud et
 grande opus acceptum. mul-
 tos annos condurcat. ideo
 uiuente sancto stephano rege illud
 cenobium non potuit consumma-
 re. uolente deo post multum tempus
 sanctissimus rex laodilaus. ne-
 pos eiusdem beati stephani. illud
 opus consummauit. ut scilicet et
 possit adimplere uotum pro-
 prium sui. sicut inferius plenius
 declarabitur. Consuetudo autem
 sancti regis stephani maior ista fu-
 it. quod omnes ecclesias quas ipse
 fundauerat in quolibet anno
 ad minus tribus uicibus visita-
 bat. Et dum ad ipsas ecclesias u-
 uenisset. primo ad omnia alta-
 ria properabat. et singulis singulas
 preces effundebat. Tandem et
 cunctis coram ecclesia illa stantibus
 et fratribus siue sanctis pietati

ac rectorum per speciales oculos et
 morose inspiciebat. et statim re-
 meliorari procurabat. nec a lo-
 co illius ciuitatis aut uille re-
 cedebat. nisi prius uidisset re-
 nouari. Quo expro regina ke-
 illa dum ad aliquas ecclesias in
 hungaria deuenisset. omnis appa-
 ratus in domo domini existens
 sibi pictari faciebat. et renoua-
 da tam in sindone quam in bysso
 omni anno renouabat. filii
 autem ipsorum beatus emeritus
 prius uestes purpureas ante
 altare deponebat per altarium
 induendis sicut pater iecce-
 sus regalibus usque modo. Por-
 uero sanctissimus burclius aurum
 in lumbis gestabat refertum de
 natys puri argenti. et dum pau-
 peres uidisset. mor ibi accedebat
 et propriis manibus eis praebe-
 bat. Et adeo de cetera milicores et
 in corpore extrinsecus coram oculis
 hungarie usque in hodiernum diem.

In diebus

anno domini
 1284. in mul-
 tis locis ecclesia
 multum et magni
 facta sunt. et regis
 ecclesia et regis
 contigit. ubi iohannes erat. ubi ha-

diei. scita fia post ascensionem
domini quasi duo soles visi
sunt. decimo kalendas July.
*De morte scilicet emetis du
tis q de oratione oratorum.*

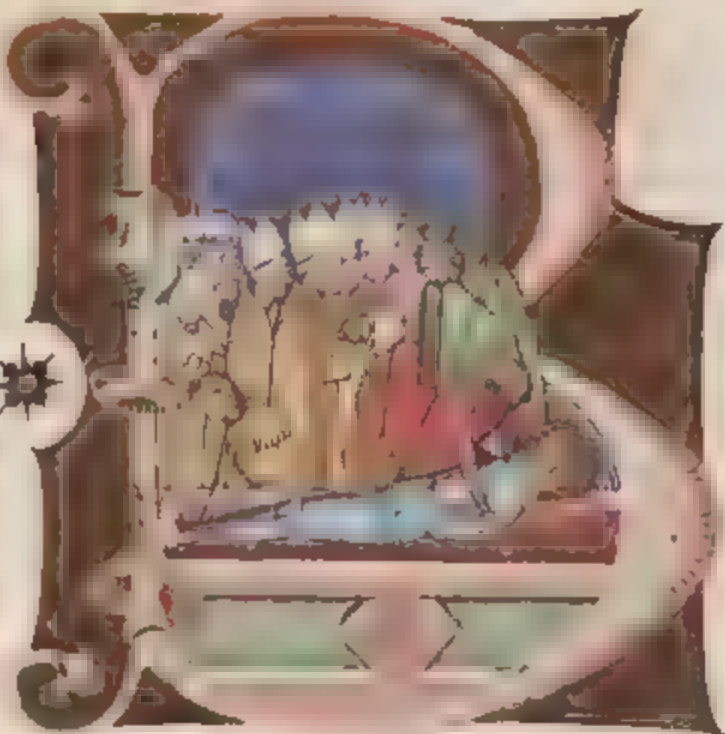

Ostendit
autem
magis
causam
domini
mā: su
am cū
bō
urge stephano uertendo
dorsum regum insugam a
facie gladii eius et domi
nio eius principatus atq po
testates subiciendo omnium
externum nationum circum

adiacentium obliuiscit. et
Stephanus. et firmus se uis
ut omnibus pompis munda
ne glie calcatis. q temporal' r g
ni ornatu dpositis solui
di semino semetipm manu
paret. et ab extentionibus suis
expeditus. contemplatiui
uitam tranquillā pacē paze
ret. coronam uero regie celi
tudinis filio suo sua emetis
sāstius morbo diuinitus
instructo se tantum disposu
it. Erat enim uentura emetis
imprimis adolecentie flore
sapia communē naturā ho
minum diuino munie soli
matus. iusticia pūctia fer
titudine temperantia sapia.
sāctia māsuētudinē mīa be
nignitate. Linguae hūilita
te q pacā amicus ceterisq
catholicis atq pohatis uir
tutibus adornatus. simul q
scs Stephanus pē suus. Cum
itaq sāstius pē sāstio filio
cuncti administracōis et
gubernandi regni sollicitudi
nem intenderet committere
bis dux emetis. ppa mone
puentis ē. ficut autē cum
scs rex Stephanus et uniuersa
hungaria in consolabiliter

planctu magno ualde. Tanta
uero doloris acerbitate. seuis
rer stephanus exacerbat. i
grauissimam incidit infirmi
tatem. et post multos dies uir
qualemcumque uite reparacione
recepit. s; pashne sanitati nu
quam plene potuit restitui.
Nam et pedum doloribus ur
gebatur. et tristitia ac gemitu
bus afflictabatur pserum. ppta
quia nullus uidebatur de con
sanguineis suis ydoneus. ad h
uc eo mortuo regnum infide
i conseruaret. Prior etenim
erat gens hungarica tunc pa
ganismo inclinata qm fidei
xpiane. Intem uero uiribus
corpis cepit destitui. et lagore
grauissimo se grauati seces
misit festinant nuntium. s.
Gudam filium Egruth. q va
zul patrichis sui filiu que re
cluserat rer ppter iuuenile lasci
uiam et stulticiam ut conrige
retur de carcere flitric educto
et ad se duceret. ut eum antiqua
moreret regē cōstitueret. Audi
ens autem hoc keisla regina.
inuit consilium cū Guda uiro
nephando. Et festiuissime
misit nuntiu nomine sebus
filium ipsius Guda ad carcerē

inquo vazul detinebat. Deb
itaq; pueniens nuntiu regis
effodit oculos vazul. et concavi
tates aurium eius plumbo ob
turauit. et recessit in bohemiā.
Post hunc autē uenies nuntius
regis. uidit vazul oculis orba
tum. in eisdem oculis uulnibus
diuit ad regē. Quē scs rer aply
uidens tam miserabiliter destine
tum. innumias erupit lacrimas.
S; impediēte egritudinis mo
lestia debitam penam malefac
toribus inferre non potuit. Con
uocatis itaq; filius calui lator
lai patru sui. s. ad. Beela et
Leuenta. consiliuere eis. ut quito
cuius possent fugerēt. ut sic si
bi salutem et corpus suoz ser
uarent integritate. Ili igitur
saluti consilio scī regis acqui
escentes. a facie maloz et dolor
in bohenniam fugerūt. **Stas**
ut stephanus moritur. et al
be nuntiat. an. v. v. v. v.

emus autem rex Stephanus sci
 tate et gratia plenus. rlo. vi. a
 no regni sui in festo assumpcio
 nis beatissime marie semp vir
 ginis. a pmi seculo nequa. en
 pmit. et scorum anglor cosor
 cio adiungitur. Sepultus est
 autem in basilica albnfi. qua
 ipse in honore scissime grntis
 di semp virginis marie costru
 erit. ubi multa signa et mira
 cula fiunt interuenientibu
 mentis eiusdem scissimi regis
 stephani ad laudē et gloriam dñi
 nri ihu xpi qui ē bñdictus in scia
 seculorum am. Confessi quo
 q; totius orbata hungarie
 uersa ē in luctum. et omnis pls
 regni. tam nobiles qm igno
 biles. simul in unū diues et
 paup. plangit sup mortē

scissimi regis pulsimi pris pu
 pillorum. lacrimis uberimis
 et ululatu plummis. Iuuenē
 et iungnes pre tristitia et micro
 re scaldis in diti p trienniu
 choream non direxit. et omē
 genus musicor delinitua
 dulcisona siluerit. plangit
 q; cum plangit cordis fidissi
 mi eratq; plangit magnus
 et in consolabilis. At Regia ke
 ysla cum Buda satellite scele
 rum petrum alamanu. uel
 paus venetum scem regine
 regem pficere statuerit. Hoc
 intendentes. ut regina keysla
 motus sue uoluntatis. p libi
 tu suo possit complere. et regnū
 hungarie. multa libate. ceu
 tonis subactur sine impedi
 mento. Vilhelmus autē pac
 petri regis fuit fr̄ Sigismūdi
 regis burgundior. si post in
 terimpionem sū Sigismūdi
 uenerat ad impatorē. Quem
 impator collocavit venetis.
 et dedit ei sororem suā noīē
 Gertrud inuorē. de qua genu
 kerlam reginam. Quia ar
 gertrud. iulhelmus duxit iux
 orem sororem sū regis stephā.
 de qua genuit petru regem.
 De seueria petri regis.

ostendit
aut pe
trus frs
e rex om
ne regie
serenita
tis benigni
tate

abiecit et teutonico furore
seuens nobiles hunga
rie aspernabatur. bona cer

te supbo oculo et insatiabili
corde cum teutonicis beluina
feritate rudentibus. et cum la
tinis ruandinum garrulita
te mutuantibus ducebant.
Communiones presidia et cas
tella teutonicis et latinis co
todienda tradebat. Erat ei
tempore petrus nimium lasciuus
nullusque eo tempe tutus esse
poterat de pudicitia uxoris
sue vel filie seu sororis uirgi
nitate insultus satellitum re
gis qui eas impune uolabant.
Videntes igitur principes un
garie mala gentis sue. que
contra dum eis inferbantur.
communicato consilio roga
uerunt regem. ut preceperet suis
a tam detestabili ope desistere.
Rex autem faustu superbie infla
tus pestiferum preconcepti et

ueneni fetorem inpropaculi
effudit dicens. Si aliquamdiu
sanus fuero omnes iudices.
tam clauissimos et secretabile
quam pedaneos centuriones
ac uillicos omnesque principes
et potestates in regno hungarie
teutonicos constituam. et transi
tus hospitibus implebo. et cum
universaliter in potestate Teu
tonicorum redigam. Et dice
bat. hoc nomen hungaria
denotatum est ab angaria. quia
debent angariari. hec itaque
fuerunt fomenta discordie in
petrum regem et hungaros.
De fuga petri et delectatione alex.

Anno
igitur
regni
petri.
tertio.
principio
hunga-
riorum
et mi-

lites consilio episcoporum conveniunt
advisus petrum regem et sollicitate
quererant si aliquem de regali
progenie in regno tunc inue-
nire possent qui ad gubernan-
dum regnum esset idoneus. et
eos a tyrannide petri liberat;
Cumque neminem tale in regno
invenire potuissent. elegerunt
desemecapris quidam comitem
nomine abam. sororum sancti
regis stephani. et eum super se regem
constituerunt. Abas vero con-
gregato hungarorum exercitu
contra petrum regem processit
placatus. Petrus autem rex
videns se hungarorum auxilio
destitutum. vehementer exau-
scens transiit in banatiam
heretici regis teutonorum adiu-
torum imploratus. Petro
itaque per fugam de manibus
hungarorum elapso. ungari se-
lectatissimi budam barba-

tum omnium malorum inten-
torem cuius consilio petrus
ungariam affligerat. in frustis
conidentes interfecerunt.
et duorum filiorum suorum o-
culos effoderunt. Sebus autem
qui oculos vaxul ceciderat.
confectis manibus et pedibus
perierunt. Quosdam vero
lapidibus obruentes. alios
autem in manganis ferreis
vastantes occiderunt. Abas
vero regali potestate subla-
tus. consecutus est in regem.
Omnes autem constitutiones
et exactiones quas petrus
rex secundum consuetudinem su-
am statuerat. abas rex mu-
ltum revocavit. In his ad-
rebus gerendis. tres principes
regni precepti fuerunt. et
unus vocabatur wisce. secundus
toyrlau. tertius vero perli.
qui libertatem gentis sue que-
rebant. et regnum regali se-
mini restituere fideliter nite-
bantur. In tertio vero anno
regis abas. petrus cum huc
rege teutonorum descendit.
cum exercitu magno contra
abam regem. Per igitur abas
audiens petrum abhuga-
tis reliquiis. et ab heretico

rege teutonicoꝝ bñigne sus-
cepim. Anno domini m̃. c̃. x̃i.
h̃. misit nuncios ad cesarem
ut p̃quireret. an iuuicere-
ci p̃ eo. q̃ petum de regno
expulerat. an etiam pacem
stabilem cum eo poss̃ h̃ere.
Cui cesar int̃ponēdo se mi-
mum ēē oñdit dices. Q̃a
meos iniurijs latessit q̃d
uel quantum possū ip̃e se-
tici. Per ab̃a h̃us auditis in-
telleit. quod cesar itendit
petro regnum restituer̃. in-
flammatiis ña. . congrega-
to exercitu magno inuasit
austriam. et b̃auariam. et ex
utraq̃ p̃e danubij flum̃is
bip̃tis alis pugnator̃ for-
tium p̃ussit eos in oē gla-
diū. Tulit itaq̃ spolia eorū
q̃ plurimos captiuos ex eis
secum trahens a flumine
quod uocatur Trar̃sima p̃-
transiit captiuādo usq̃ a
uitatem Tūl̃nam. in qua p̃-
noctauit. Factum ē autem
h̃ sc̃da f̃cia a expulso usq̃
noctem. Mane autē facto
cū innumerabili multitudine
captiuor̃ i hungariā reũsi
sunt gaudentes. Post h̃
misit bellatores fortes i ka-

ritiā. qui plurimos captiuos
recepunt. i hungariā redi-
erunt. Gertridus autē aus-
tie marchio. circa petum
insultum faciens sup̃ eos. i
eorum spolia fertur adstulisse.
Tunc enim aust̃a ñe dicit̃
h̃ habebat marchiones. Co-
autem t̃p̃e Cesar pas̃a dñi
Colonie celebrauit. et cū p̃-
cipibus suis consultus est.
qualiter regno suo iniuste
illatam ab hungaris iniuriā
deberet uindicare. Qui cōcor-
diter consuluerūt ei. ut hun-
garos qui sine causa regnū
suum hostiliter inuadunt. ar-
mis inuaderet. et captiuos su-
os ab eor̃ seruitute liberaret.
Oportuit itaq̃ expedicōne igē-
tem. et consilio b̃ari. Lu dñi
bohemonum Craquilonari
p̃e danubij uenit ad confi-
nium hungarie. Legati uō
hungarorum. p̃misit cesari.
q̃d hungari in omnib̃ sta-
rent ad mandatum eius. ni-
si quia petum in regē non
susceper̃. q̃d tamen cesar i
summo ope p̃ficere affecta-
bat. Obligatus enim erat
petro p̃missione. q̃d ei regnū
restitueret. hungari uō nul-

latenus consenserunt. & missi
muneribus dati quoque sic quod
captauos teutoniconum abi
re pmitterent. cesar rediit. ce
sar rediit festinans contra i
ulius gorthfridi ducis toto
ringorum filij ducis gozulo
nis aduentus cesaris i hui
ganam contra abam. 2 2 2

habat. Eorum. autem quos red
dere non poterant. condignam
compensationem. Cesar uo
noluit componere donec in
bauariam ueniret. ut quod per
hungaros iniuste lesi fuerat
compositioni pacis interset.
Veniit ergo cesar ad terminos
hungarie. & interstium expre

equeti
anno i
aba ter
nullis
legatis
ad ce
sarem
que pa
cis sunt querebat. pmittere
captauorum dimissione que

re disposuit obstacula quibus
hungari fluvium Raba
concluserunt. Interim uero
a legatis ab e regis rogatus e
cesar. ut competente terminu
figeret. in quo omnes capti
uos ei remitteret. & donata
insuper ei donaret. Cesar ita
quod allectus muneribus & alijs
grauioribus negocijs impeditus.

redire byzantium qđ ē opidum
hungarie. Ex hinc itaq; rex
Aba secum hunc accepta. fr̃s ē in
solens. et cepit crudeliter senie
in vngaros. Arbitrabat̃ enim
ut omnia communia essent
dominis cum suis. S; q̃ iur
iurandum uiolasse. nichilo
reputabat. Nobiles enī regni
contempnēs. hñs semp̃ cur
rustis et ignobilib; amice.
Hungari uero nobiles nolē
tes ei id sustinere. exacerbatō
nem eius moleste ferentes
spiraucrunt q̃ cōiurauerunt
ut ipm occiderent. Quodā ac
cepis notificauit regi in cē
eius coniuatos. ex quib; cō
quos ponit captos fecit. in
terfici sine iudicij examine. q̃
in magnū d̃trimentū reg̃
ūsum ē. Cum enim rex q̃ora
gesimam Chanadim celebra
ret. in eadem quadagesima ē
citer quinquaginta uiros no
biles sub p̃textu consiliandi in
quadam domo conclusit. et
ab armatis milib; fecit eos
obtruncari. nec contritos nec
confessos. p̃ter bis Gerardus
Chanadiensis ep̃c. canonica
sententia regē corripuit. q̃ s̃
p̃cillum munere p̃cedunt.

Quidam itaq; ex coniuatis
prop̃ hoc magis irritati fugi
entes ueniunt ad cesarē q̃ oblo
cuti sunt contra abam dicētes.
Quod p̃ nichilo iuramentū repu
taret. nobiles q̃ qui cū regē sē
se constituerant contempnēs
q̃ cum rustis ignobilib; euer
tuntaret. q̃ continue loq̃ret̃.
Quib; dicit impator. Isti cē
consuetudo non ē nobil' hoīs.
s; eius oppositi. Ip̃m ergo ce
sarē efficaciter instigauit.
ut sup̃ abam regē iniuriā
iudicaret. quia nec captiuos
suos remitteret. sicut cesar iu
rauerat. nec illata dampna
resarciret. Cesar itaq; aīatis
instigationib; hungarorū
cum exercitu florido q̃ Bohēmo
q̃ flammib; aulicorū suorū uer
in marem aulicū dissim
lans se intratum in hunga
riam. simulans autē se pactū
ab aba rege eratū q̃ reuer
sum. Tunc legati ab e rege
uenientes ad cesarē repete
bant hungaros. qui ad cesarē
fugerant conuictos q̃ dicen
tes. qđ ipi esset p̃ones q̃ latu
culi regni hungaric. q̃ p̃cipui
interiores guerrarū q̃ discor
die inter hungaros et cesarē

qui cesari fideliter obsequerentur.
ideoque huiusmodi seminatores
discordie ita oportere inmani
ab e regis hungarorum. Quod
cesar nullo modo se factum
respondit. Constituto itaque in
uasit fines hungarie. inanis
presumptionem. Et cum uellet
per bobuth rabcha pertransire.
fluvium rabcha stagnantibus
aquis et densissimis nemoribus
et scarumentibus paludibus in per
meabilem transire non potuit.
hungari ergo qui erant cum ce
sare et petro rege. diuturno ex
ercitium tota nocte equitantes
fursim iuxta fluvios raba et
rabcha. quos illucescente sole
facili uado transierunt. Occurrit
autem ei aba rex inmensarum
iuxta ianinum cum magna
multitudine armorum. inimi
cum sumens de uictoria. quia banai
quidam intima uerantur. quod ce
sar cum paucis super eum ueniret.
et ut de aba rex uictoriam habuisset
nisi quia hungari quidam ami
ciciam petro regi reseruantibus se
tentam sua uexilla periculis et fa
gissent. Tradunt autem teutonici
quod cum ad presidium appropinquas
sent. cum celesti signo nebulam
tenens apparuit. turbosque uel

mens diuinitus. uentus ter
ribilem puluerem obutibus in
geant regem. quos iam pre
ter de quia petrum suum regem
et benedixit. romani. apostolicus
archiepiscopus dampnatus feri
tus. Commisso igitur prelio in
ter amicos sui et acriter pug
natum est. si tandem cesar diuino
fatus auxilio felicem obtinuit
uictoriam. Iba uero rex diuinitus
fugit usque transam. et nulla quidam
in scoobe ueteri ab hungaris
quibus regibus nocuerat. cruditer
ingulatur. Cuius quidem corpus
est sepulchrum in eadem que fuerat
propter ipsam uillam. post aliquod
autem annos cum esset effossum
de sepulchro. sudarium et ipsius
uestimenta inueniunt in corruptis
et loca uulnere reserata tan
dem sepeliebant corpus in pro
monasterio in sauis. Cesar autem
reuersus ad castella. ante sacrosanctum
lignum salutis. citius se humiliter
ac deuote perscrutatur dilectissimis
petros. alius ad annem ionat
unacum omni populo suo magis
et glorificauit. quod ipsum illo die li
berauit de manibus hungarorum.
Et teutonici illo die in loco
ipso in finita coram in stitudo.
ita quod idem locus usque hodie fer

lorum payer in lingua eorum
in lingua autem nostra westnes
si nominatur. Obsecro namque
mortuorum per duos menses hoc
non poterit bono modo per
illas pertransire sagittarum enim
occiderant eos. Inter ea hungari
congregati supplices venerunt
ad cesarem veniam et misericordiam
implorentes. Quos cesar pla-
cido vultu et benigne suscipi-
ens. quod rogabant concessit. Ju-
deque cum omni multitudine sua
albani venit: que teutonice et
veyzmburg dicitur. que est principalis
sedes regni hungarie. Ibi ergo
cesar imperiali honore et laudibus
ipsam ab hungaris honorat.
Petrum regem regali corone ple-
narie restituit. et sacris insigni-
bus sancti regis christi. more regio
decoratum in regali throno manu
sua deducens in basilica gloriose
genitricis dei semper virginis marie
regaliter sedere fecit. et ibidem re-
gem hungaris. et hungaros re-
gi reconciliavit. Concessitque pe-
tentibus vngaris hungarica sinta-
servare et consuetudibus iudicium.
Hys itaque taliter ordinatis. ce-
sar petro rege cum presidio suorum
in hungaria relicto cum optata
perpetuitate transponam rediit.

De reversione imperatoris in hungariam.

equenti vero anno reversus est
cesar in hungariam cum petrus
rex imperatoris sancta sollempnitate regis
hungarie cum devota laude
tradidit eam hungaris simul
et teutonibus. Multis etiam in sup-
er magnificis munibus cesar
honorificatus a rege ad propria
rediit cum gloria. Inter ea enim
Bela et levente qui fugerant in
bohemiā in ea parte paupertati
inopiam transierunt ipsorum
et a consue dux polonie benigni-
ter sunt suscepti et honorati.
Tunc vero pomerani annuas
pensiones duci polonorum cui
tenebantur reddere recusant.
Qui vero censum sibi debent a
pomeranis armata manu cepit
erigere. Pomeranus itaque pa-
gani et poloni rursus ducem

placuit ut duces eorum duello con-
 fligerent. et si caderet duceus po-
 moranus. consuetam persolveret
 pensionem. si vero polonus tan-
 tummodo dampna flectet. Cui
 igitur assensu dux et filii eius hor-
 terent duellum assensu im-
 positum. Bela scriptum publicum in-
 terpres in medium introducens
 sic dicebat. Si vobis polonus et
 domino duci placet. quamvis
 sum nobilior quam paganus
 ille. tamen pugnabo. pugnare
 non commodo et honore ducis.
 Placuit itaque tam pomoranis
 et polonis. Cumque armati ad
 lancea se iunisset. tam viriliter
 pomoranum fertur Bela de
 suo certamine demersisse. ut de lo-
 co suo se movere non potuit.
 et gladio perfolium perstravit. Co-
 fractusque est ipse dux pomoranus
 se culpabilem. Quis nisi pomor-
 anus. qui polonie humiliter ob-
 dia. saltem tributum sine co-
 municatione persolveret. Dux vero
 inde revertens cum victoria per
 belam acquisita audacia et po-
 tentiam valens in Bela ducem
 collaudans et in toto certamine
 pomoranus et tradidit filiam
 suam in uxorem. et multa que
 necessaria fuerunt iussit et

et copiose ministrari precepit.
 et cum omnibus honorati
 in ducatu suo tenuit. ac bona
 quantitate de terra eundem
 hereditate non omisit. *De*
Bela duce Setryn dicto. 223

et vero dux ipse in polonia
 duos genuit filios. quorum unus
 Geysa. alter autem Ladislaus no-
 mine. cui filius est vocatus Disph-
 que autem Endre et leuente quod
 per belam apud ducem polonie qui
 apertius egerant. designati
 qui sunt occasione sui nominis
 in ducis curia permanere. et ac-
 cepta a huius licentia bela se
 suo ibidem relicto. cunctos ue-
 nit ad regem locumque qui
 ipsos non recepit. Cumque non
 haberet ubi caput suum reclina-
 ret. ibidem ad communes per-
 tinent. vicentes autem ipsos

cum iam optime personatos. ar
bitrati sunt ut eorum curam ad
uocassent explorare. Et nisi cap
tiuis hungaris illos cognuiss
rent occidissent. et sic postmo
dum aliquo tempore ipsos tenu
erunt. Abhinc postea i Busaaz
sunt pfecti. Eo tempore quidam mag
nates hungarie desolacionem regni
gementes et liberationem huius
atriamque petri cupientes Endre
Bela et deuenit. qui de gente sancti ste
phani regis progeniti erant. i
temeritatem fidelitatem seruabant
et eis primum bona que hic
petebant mittendo fideliter
seruebant. Erant autem isti i
magnates uisca Bua et Subna
et alia eorumque cognati. et sem
per cum suisque et gentibus
expectabant opportunum tempus
quando andream belam et leuem
tam possent reducere i huius
nam et regnum grati sancti stephani
regis qui eos uiderent et caritatem
omnibus uerbis suis restitueret la
borabant. peruenit uero rex primum
testamentum regis teutonicoz clar
um iam regnabat. si peruenit
tyrannidis sue crudelitatem hui
ganem teutonicoz flagella
bat. Quibus tunc iudex fidei
Buda. scilicet de uero suggerens

audire petrus quod predicti
nobiles hungarie. scilicet viscera sua
et subina et eorum cognati co
gitabant qualiter regni regio
semini possent restituere. et
Andream belam atque leuentam
contra petrum regem in regnum
reducere. petrus uero rex uelhe
menti furore succensus fecit eos
comprehendi et in eculeo suspē
sos interfici quosdam autem effo
sis oculis tormentari. Et totam
hungariam tam magnus af
fluit angustis ut magis elige
rent mori quam ita misabiliter
uiuere. Tunc nobiles hūgarie
uidentes mala gentis sue. icha
nad in unum conueniunt con
silioque hūto totius hungarie
totius hungarie principes mi
serunt sollempnes in rusiam
ad andream et leuentam dicen
tes eis. quod tota hungaria re
fideliter expectaret. et unicum
regnum eius sicut regali semini
libenter obsequeretur tam mo
do ipsi in hungariam descendissent
et eos a fratre sui coniugem dēfec
runt hoc etiam est. et ratum et
firmum inter eos. et si ipsi
in hungariam descendissent. omnis
hungaria preterea quiplos
conueniunt et eos in unum

se subterrent. Ende uo q leuere
timentes palliatas insidias clā
culo miserunt amicos in hun
garum. Cum autē uenissent
ad nouum castrum qd ier alia
constituerat. ecce uniuersa mul
tudo hungaroz catenarum
confuit ad ipsos q iustitiam de
abelico inflammari puerat
petierunt ab Ende q leuente
qd pmitteret uniuersi polm
uiri paganos uiuere. epōs q
cleros occidere eccās destrue
re piam fidem abire q y
dola colere. pmissumq; eos
secundum desideria cordis con
uertere et ptere in aduine
tionibz antiquorum patri
suorum. aliter enim nō pug
nabant contra penam regē
pendere q leuente. pmissus
autem inter hungaros uoie
patria de casto deus dicitur
se dmonis radeus caput su
um et auanos dimitte sibi
p pte pte uti paganorum.
Cuius filius nomine ianus
multo postmodū epē utim
patis sequendo congregauit
ad se multos magos et phi
tonissas et auspices p quo
um incantatores ualde ma
cosus erant apud annos.

De mulas autē dabus suis
una nomine Rasol. capta
fuit a iunissimo rege Bela. q
tam diu in carcere fuit iteli
sa donec recomederet pedes
prios ibidemq; moritur.
Est autem scriptum in apoc
libris dgehis hungarum
qd omnino prohiberi erat
anis uirum dūc d cōsug
natis pacha et Janus. qui
sunt dathan et abiron ihe
ren lege seditione mouerāt
contra dominum. sic qd ihe
renis hungarum de pul
a fuit q auertente. Tūc
qd detestabili q creantili a
monitione illius pte d
p quili libauerunt se dmon
q cepunt comedere equinas
pulpas. et omnino pessias
facere culpas. Tam quix de
nos quam laicos catholice
fidei seminatores interfecerūt
q quamplures eccās dei des
truxerunt. Deniq; contra pe
nam regem et bellantes ui
uentes reuocatos et laicos
qui mactas diuersis pte
p hungariam spā fuerunt.
cum nec radierit. Omne
tēp in petri castra in equis
uelonissimis nocte tres pones

In fine

manuscriptum
fide magis

qui reuerent. perclamae edicunt
quidam di. Endre et leuente:
ut epi cum clero sint necati d
curante euadunt. traditio re
seruatur paganisima pnt
adlenda sit collecta cum suis
symonis. et latius. petri
et cat monna inctum et ul
tra. O. aut igitur fco scilicet
e. rei factum et certissime
et picius quod isti fcs redisse
eorumq. inuentu sui prefecti
phungares fuissent euadit
ti non se ondit pteritum de
numonib. s. letum se omon
stims et suo castro d loco re
mutato transiit danubiu
in Syuaren albam cup. eius i
trone hungari aut plures
suis uelle. preueniend. campā
tes campanula et turres cui
tans. letans omnis uli et
cluleniue. Iuxta h. aut Endre
et leuente cum eade. talitudo
ne. pcedentes pmediu hun
gare. appinquamunt ad por
tum qui uulgo di. perth. Q.
audito. Gerardo. Gerardo.
Buldo. et Benetha epi. et Zo
nunc. comes. d. ciuitate alba
egressi sunt obuiam Endre et
leuente duabz ut eos hono
rifice suscipiant. Cumq. fcs

tinant. p. dicit epi ad locum ue
nissent qui dicitur Grod ibi i
ccā sancte sabine p. uisquā
ad dominos irent missā audie
uoluerunt. Beatus itaq. Gerar
dus epi. sacerdotalibz uestibus
ad celebrandum missā idutus
exoracionis g. m. locutus ē
eis dicens. fratres et coepi nū
et omnes alij fides qui adestis.
scitote nos hodie ad comuni
nem dñi xpi cum corp. mar
tini inctm. gaudia p. uentus
Ego enim n. facio uobis
arbanum di. q. m. m. m. uac
nate reuelatum ē. vidi enī co
munem n. ibi xpi i. l. p. p.
sanctissime matris sue semp. r
uigine. m. m. l. e. n. e. nobisq.
ad se uocans de manu sua. et
corpis et sanguinis sui eucha
ristiam cor. m. m. e. t. Bene
ta uero epi cum ad eū accessis
set. t. m. m. e. i. xpi eucha. m. a.
Vnde ipse h. e. e. m. m. n. o. s.
conformis p. m. m. m. m. m. m.
hoc autem b. s. Gerardus ad
monuit eos. et confiterentur
alterutrum peccata sua. et
audire missā oratione. et m. m.
tes et c. t. t. spe t. m. e. b. m. m.
us p. m. m. m. m. m. m. m. m.
letificati omnes comunicauit

Deinde premitur p[er] uisus por-
tanti amubus impellit. Beatus
autem Gerardus ep[iscopu]s cum esset
breuis statuta omnesq[ue] uirtu-
tibus in suu[m] di[eu]m funditus con-
sumpsit. curru subuectione
utebatur. Cumq[ue] ad predican-
dum uenisset. ecce uiri ip[s]i-
fuerunt uirba et complices sui
et manibus pleni. quib[us] seip[s]os
percutiebant. inueniunt in
ep[iscopos] et in omnes socios
eorum. et lapidibus eos obrue-
bant. Beatus uero Gerardus
cum eis qui se lapidabant ide-
st. uita[m] cuius signo insigni-
t[ur] et illi hoc uiso multo
magis feruentes impetum
fecerunt in eum. et ceciderunt
aurem eius in ap[er]ta[m] danubii
unq[ue] abstracto et ex curru et
in biga positum de nocte ke-
lenfeld submiserunt. Et d[um]
adhuc palpitaret inpectore
lancea percussus deinde sup-
inum lapidem contruenerunt
cerebrum eius. Sicq[ue] glosius
n[ost]r[us] e[st] ab amipius m[un]di hui[us]
ad eternam latitudinem tr[an]sit.
Quia uis sepe redundans
sup[er] mole[m] lapidis i[n] p[ar]te con-
tinentur e[st] caput s[an]c[t]i Gerardi.
p[er]git sanguinem uisum p[er]

septem annos. donec recoliga-
tus e[st] a sacerdotib[us]. Et lapis
ille nunc e[st] chanazini in sup-
ficie sui altaris. Nunc in eo-
loco ubi constitutum e[st] caput
eius. in honore b[ea]ti Gerardi et
martiris eec[lesi]e sub monte ap-
paret fabricata. Hic siquid e[st]
Gerardus monachus de resla-
cio natione ueneti[us]. qui in
pannoniam ueniens. p[ri]m[us]
in secl[um] uitam ducens here-
ticam. tandem in chanadi-
ensem cathedram in ep[iscopu]m est
translatus. Buldi quoq[ue] ep[iscopu]s
lapidibus obrutus tr[an]sit
ad gloriam. Bertrams aut[em]
et Beneta cum transissent da-
nubium nauig[ant]es ad e[nde]re
et leuente heretici qui mul-
tiora latore erant. uelut
ep[iscopu]m uuln[er]at[um]. qui t[er]cia die
postmodum mortuus e[st]. En-
dre autem dur[us] inierat sup-
ueniens Benetam ep[iscopu]m a
manib[us] eoru[m] libauit. Et sic
p[ro]phetia s[an]c[t]i Gerardi impleta e[st].
Omnes enim p[er] benetam
martyr[um] facti sunt. Bonuk q[ue]
corde suu[m] detestatum suum
amubus insulens natabat.
enem inuadit uenies quida[m]
uoune martyr[um] leuauit.

minatum ut eum a morte liberaret. Erat enim iste murthini baptizatus a comite zonuik. Qui cum p[ro]prium comitē saluare uellet. cepit ei heretici mortem comminare. nisi ipse zonuik comitem interficeret. Quorum minas murthini metuens ip[su]m comitē in nauis gladio interfecit. Tanta ergo multitudo fuit et lanceis p[ro]ficte eadem die martiriū p[ro]tulit. ut cor minus deo t[em]p[or]e et angel[us] ē cognitus. *De morte p[er] regis.*

etiam autem rex iudeos hugados unanimiter adesset ducibus. Ende et leuante ip[su]m cum suis teutonias fugam inuit uersu[us] ausum. ut abinde in austram p[er]transiret. si euaderet non potuit. Interim enim hungari portas et etiam regni p[ri]mo oc-

cupauit. Si et legatus ducis Ende reuocauit petrum regē sub preterito pacis et honoris sibi congrui. Qui credēs ei reuertebatur ut dicitur. Si maxime coacte. quia exercitū sibi iam absconditum cognouerat et uolebat reuerti festinanter in albam. Qui cum diuertiss[et] in uillam zamur. p[ro]dictus legatus insidiosus uoluit eū capere. et inuicem ad Ende ducē ducere. Petrus autē uolens se aliquandam diutius per triduum utiliter dimicantem semetip[su]m defendere. Tunc omnes milites eius omnes a legatus sunt intercepti. Ip[su]s uero uiuus captus ē et obsecatus. Albamq[ue] ductus. p[ro] nimio dolore uitam in breui finiat. Sepultusq[ue] ē Quinq[ue] eccl[esi]is quam ip[su]s fidauiat i honore beati petri ap[osto]li. Anno regni sui scda uice. tertio.

Rex Andree p[er] hugados coronat[ur].

Ono dnr. anteqm a pntibaco
 iuvz hostium secus effectus
 magna civitate alba regalem
 coronam ē adeptus. A tribus
 tantum epis qui nulla mag
 strage xpianor enascano co
 ronatus ē. Anno domini. m.
 c. vii. precepit itaq uniuersē
 genti sue sub pena capitalis
 sentencie ut deposito ritu pa
 ganismo prius eis concessio ad
 uerum i fidem reuerterentur.
 et monimibz scdm legē illz
 muerent quam scs rex stphs
 eos docuerat. Deuente uo isē
 tem diebz mortuus ē qui si
 diuinus iuriss. i regni potes
 tatem obtinuiss. sine dubio
 totam hungariam paganis
 ma violata corripiss. Et q
 ipē leuente catholice fūit.
 ideo circa uillam Torin ult

danubium ē sepultus iubi
 cere dicitur totum. in us suis
 more paganismo. **E**t tradit
 quidam istos tres frēs filios
 fuisse vani ducis et quadam
 puella de genere eadem et nō
 de uero thore ortos ē. A ob hāc
 conuincōne illos de eadem i
 nobilitatem accepisse fallax
 pectro ē. i pessime etiamatum.
 Absq hoc namq sunt nobilē.
 quia isti filii sunt calui Lad
 lau qui uxoem s Ruthia dicit
 accepisse. et qua tres isti frēs
 genuerunt. Isti quidē pr
 albus andas et catholici ē
 uocatus. Tribus enim antus
 polonos bohemos et mista
 les hungaris suis armis fecit
 censuales. Rer autem hic adre
 as frater orbatu misit impo
 loniam ad alterum fratē suū
 Belam cum magna dilectōe
 uocans eum et dices. Nos q
 quondam penurie principes
 fuimus et laborum. rogo te
 dilectissime frater ut ad me nō
 tardes uenire qis consortes si
 mus gaudior i bonis regni
 corporali pmoa g. uidetes con
 muniemus. **E**t Reges enim
 heredes hōs. nec gmani pē
 te. Tu sis michi heres. tu i reg

num succedas. Huius itaque sibi
 bela admittis. cum oī faula
 sua uenit ad regem. Quē rex
 uidens gaudius ē gaudio mag
 uals. quia faciem fulatus ē
 robore. Post hū autem rex et fr
 eius bela habito consilio diui
 serunt regnum in tres partes.
 quantum due inproperitate regie
 maiestatis seu potestatis mase
 runt. tertia uero p̄s inproperitate
 ducis ē collata. Hec igitur p̄ma
 regni inuuis diuisio. semina
 rum fuit discordie et guerra
 rum inter duces et reges hui
 ganie. Eo tempore rex adre
 iuxta lacum balatū cōstruxit
 monastium in honore s̄i An
 ani in loco qui dicitur Trhon. Dux
 autem sibi uxorem filiā ducis
 Ruthenorum. de qua genuit
 Salomonē et dō. De cōcubina
 autem quam hūit de villa
 Moroch. genuit Georgiū. por
 ro dux bela in polonia genuit
 liberos. Scysam et Ladulaum.
 In hungaria autē genuit Lam
 p̄tum et filias. Vixit itaque rex
 et dux in magna pacis tranqui
 litate.

O tempore teutonicoz rex ē magni
 exercitus obsedit castrum poson
 uolens mutam p̄t uindicare.
 et inungariam suo dominio sū
 iugare. Erant autem multas
 machinas bellicas ad pugnandū
 castrum. et p̄ octo ebdomadas ob
 sitando nichil p̄fecit. Venerat ei
 predictus rex nauigio ad obli
 tendum castrum poson. Tunc
 hungari qui in castro erāt na
 tatore prudentissimū iuuenū
 hominem nomine Rothmū.
 quem noctis in silentio ad nauē
 in silentio ad nauē impatoris
 miserunt. qui sub aqua ueni
 ens omnes naues p̄forauit.
 que subito aqua plene f̄c̄e f̄c̄
 et potētia teutonicoz contrita
 ē. et sic effemmati enervatique
 iunibz reuersi sunt ad propria.

De Rege Theutonicoz.

Quia enim milites erant ipo
son & precipui erant inter eos
morteth endre vthungaro. vno
sa et martinus qui cotidie cū
teutonias dimicabant acriter.

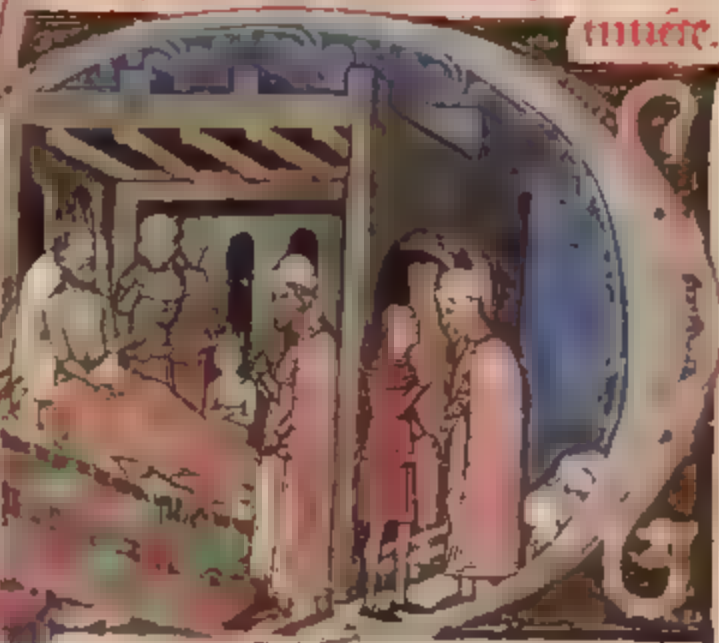
Sequenti uero anno cesa
cum magna multitudine bel
latorum ob easdem causas e
uenit in hungaria uir fortis
uox zala & elice. S; & naue
uicinales oneratas p danu
bulm milie in hungariam. &
pfectis eis epim gebarth
frem. Hys auditis amas ter
& dux bela. omnes acruos
segerunt et tursos herbarum
igne combusserunt. Hicitor
q; cum uniuersis animalib
eorum de pib; plus p quas
cesar erat transiurus procul
abduerunt. Cumq; cesar in
transisset ad hungariam. & uenisset
in regiones combustas. ne
q; militibus suis inuenire po
tuit uicualia nec equis. & ne
scibat ubi naues eius essent.
nullumq; subsidium ex eis
poterat hie. Transiens autē
siluas appropinquauit montib;
Gozobor omnium uicualium
penuia laboras. Interea autē
Gebarth epē uenit i geraniū
& mites eplam ad hericu ce

sarem suscitabatur ab eo ubi
diceret ipsum expectare. Is at
qui ferebat litteram. eo sic uo
lente captus ē a latunculis
andree regis et ad eum duct.
Cumq; nicolao epō in pante
tenorem litterarum pcepissent.
rescripserunt epō gebarth lit
teras quas p quenda hospite
eidem miserunt. Ille autē si
mulans se a cesare missum
obtulit litteras gebarth epō
talia continentes. Nouis op
time gebarth epē qd magna
& ardua negotia nostra ipem
nos ab hungaria i teutoniam
ire compellunt. nam munici
ni impium non hostiliter
occupauit. Ergo age festina.
& destrucis nauibus quācūq;
poteris nob; celeritate occur
ras. Nec enim tibi tutū ē am
plius in hungaria cōmorari.
Hys itaq; cognitis gebarth
epē festinanter fugit in teu
toniam. Cesar igitur spe sus
tentionis. quam a nauib;
expectabat. frustratus ad mō
tem incepit egere. Similiter
& uniuersus exercitus eius cū
equis & subuectorib; misabi
liter fame peribat. In fr
etiam hungari & bissem sin

gulis noctibus acriter eos infestabant concitis sagittis eos interficiendo et fines circundantes inter pampuliones eorum quia plures aliqua servicia facientes rapiebant. Pro timore autem umbra sagittarum quibus teutonici circumpluebantur et consumebantur. fodiebant sibi tiam, et doli in scutis clipeis. etiam vivum cum mortuum iacebant in sepulchris. Nam sepulchrum quod mortuus fodiebatur. vivus iacebat. ideo dicitur nocte. et quod vivo fodiebatur pro nocte. mortuus sibi medicabatur dicitur. Cesar ergo videns eorum et tantis periculis se esse periculum. misit ad andream regem et belam ducem rogans periculi pacis firmitatem. Dicebat enim. quod si esset andreas secum et esset preberet ad revertendum. et civitatem suam fame oppresso subsidia vite largiretur. ipse nunquam andree regi et successoribus eius inimicaretur. et nunquam animo regem hungarorum dictis vel fratribus aut consilio ledere attemptaret. Sed etiam si quis de successoribus suis ad rebellandum hungariam annuam moveret. indignatione omnipotentis dei incurreret. et perpetuo eius anathemati subiaceret.

Filiam quoque suam sophiam nomine. salomoni filio regis andree daret in uxorem. quia primus filio regis firmare cum matre dedit sacramentum propter perpetuam pacis fœdera firmitus corroboranda. Ipsi autem omnia fideliter suamvisiurandi religione interposita confirmabat. Rex itaque andreas. et dux belam magis amatores pacis quam discordie seminatores esse volentes pacem cum cesare composuerunt. Cesar autem in propria persona sua iurando confirmavit omnia que duxerat fidei factum. Tunc rex andreas solita regum hungarum largitate utendo. misit cesari quinquaginta corpora in mensuram usonum. et duo milia larcorum nulle taurorum ingressus. Nec panibus autem plusquam secum fere poterant. Oves quoque et boves seu pecudes pascuales et vini copiam superfluentem. Plurimum etiam teutonicorum de immoderata ciborum gestione et potus ingurgitatione capulati et infusi mortui sunt. Residuum vero a faucibus mortis misit hungarorum libertatem. relictis tentoriis et clipeis. et universis suppellectilibus suis abiectis. ad continentem cursu intentionem redire

perueniunt. quod nec retro p[er]spice-
rent. Ex hoc autem euentu loc-
us ille unde teutonici cum turpiter
de decorati. ab ictis clipeis fuge-
runt. usq[ue] hodie wertheshege nu-
cupatur. *De coronacione salomo-
nis patre suo andrea rege adiuu-*
ante.

Ostendam autem cesar h[er]mannus
cum tanto dedecore fugit in tra-
suam de vngaria res andreas nut-
rens ad eum legatos petiuit ab
eo. ut sophiam filiam suam salo-
moni filio suo matrimonio co-
pulandam ut promiserat con-
cederet. Cesar autem quem ad-
modum iururando p[ro]miserat
fideliter compleuit. Regalibus
itaq[ue] nuptiis iuxta fluminem
danubia celebratis et ferenibus
pactis firmiter roboratis. cesar
q[ue] res cum gaudio sunt relict[ae].
At res andreas post h[uius]mo-
di

inparalissim[us] et tam nivali q[uam]
estivali tempore sup[er] trabam fere-
batur. post mortem itaq[ue] sci
regis stephani. transacti sunt
anni vnderim. menses q[uodam]o[rum].
usq[ue] ad annum p[ri]mum ip[s]ius
andree regis. Interea no[n] p[er]mis-
sit teutonici vel uertus venetis
p[ri]mo et sc[cond]o regnauit annis
quinq[ue] et dimidio. Abi uero
regnauit annis tribus. *Quia*
uero carnalis amor et consag-
uinitatis affectio solet ip[s]e con-
uenientem. uicit amor filialis
in andrea rege iusticia[m] et rupto
fede sue p[ro]missionis. q[uod] in re-
gibus ee non deberet. filium suu[m]
salomonem infantulum adhuc
quinq[ue] annorum sup[er] tota[m] hu-
garum anno imp[er]ii sui duode-
cimo confectus senio in regem fe-
cit inungi et coronari. Simula-
bat enim quod p[ro]p[ri]etate reg-
ni hoc faceret. quia imp[er]ator fi-
liam suam filio suo salomoni
no[n] dedisse si non eum coronat[us].

Cum autem in coronacione
salomonis canerent. esto d[omi]n[us]
fratrum tuorum: et hoc p[ro]p[ri]etate
p[re]terit belic[us] duci innotuisset
q[uod] salomon infantulus sibi do-
minus constitueret. graui[ter] e[st]
indignatus. *Diuit[er] alii q[uod]*

bela dux et filius eius. Geytha. s.
et laodiceo omnibusque regni opti
mibus consensibus. Salomō
iunioris et iunioris postmodū
seu iunioris de facie istigati
bus oculis et inter eos. Suur
ratorum enim quales nris tēpi
bus complacent. Japue suggerē
bant regi nō posse regnare sa
lomōnem. nisi fr̄ suo bela ex
tincto. Ababa nō p̄t dūc belē
psuadebant. q̄ tempus oportu
mum est regnum accipere.
dūc salomō puerulus est. et
p̄t eius senio confectus ac na
litudinarius p̄uenit utaq̄ i
ter et dux in partem. Rex autē
cognoscebat q̄ filius suus abs
q̄ uoluntate dūcis post obitū
suū regnare nō poss. uocauit
ad consiliū suū duos fide
les suos. cum quibus consiliū
inquit dūcis. Volo arripere
dūcem et in arboribus interrogare.
si uult h̄c coronam et dūcatū.
fēcitq̄ rex et coronam et dūcatū
se sup̄ tubum statuit. et gladi
um iuxta qui dūcatū dūgat
si dūcatū dūc cum boni pat
h̄c uoluerit h̄cat. Si nō coronā
statim uos duo principes sur
gite et coram gladio dūc belā
accollate. et dūc p̄uenit se fr̄m.

Cum autem h̄c consiliū inuit.
coines patromum nicolaus te
nens hostium palliū de for
h̄c omnia auerunt. Cumq̄ or
tem ad regem uocasset. et i hostio
inuit. dūc dūcatū dūc can
sam p̄uenit. et dūc optas
accipere gladiū et plus dicere nō
potuit. Cum autē dūc inui
uit iuxta coronam iacere cum
gladio ante regem et mirabar
statimq̄ cum sedisse iuxta regem
se leuauit et m̄. sedis dūc.
Dixit ego coram filiū meū.
non tamen causa cupiditatis.
et p̄uione regni que ad dūc
fēcit. s. ab iusticia facta fuit.
Et in uoluntate lib̄m habetis.
Si uis regnum accipe coronam si
dūc. cum accipe gladiū. Et h̄c
alios conuocauit filio suo. s. coro
na cum uoluntate tua ē. Statim
dūc cognouit et iuxta nicolaū coi
tis. et dūc. habeat filius tuus
coronam qui unctus ē. et da m̄
dūcatū. Statimq̄ gladiū ac
cepit. Rex itaq̄ inuitauit se
ad pedes eius. qd̄ nō fr̄m est.
Putabat enim de eadē simplici
tate dūc coronā filio suo si
cut sibi leuante dūcat. s. dūc
p̄uione h̄c fecerit. Et iuxta
similis suggestionibus malor

heimunū rex et dux discordauit.
Dux autem erat sicut sagacissim⁹
dux sibi abiniciens regis. cū
familia sua fecisset in polo
nam ad seerum suum. Quod
audiens rex andreas. timēs illi⁹
machinamenta filium suū salo
monem transmisit ad in pacatē
seerum suum. Secuti sūt autē cū
plurimum pumate hungarū
terea dux bela omnem munia
quā in ei sūt suis rex andreas in
tulit. notificauit socio suo
duci polonie. Dux autē polonie
amittens ē ei fidē et efficaciē.
Dux itaq; bela tribus agminibus
socii sui munitus reuersus ē
in hungariam. Rex autē iaceat
p̄nosens cum cum exercitu in
trasse in hungariam. ab impato
re reuoniconum duos duces
uidebat wilhelmum apoth iaur
illum suum fecit adduci. Ducē
quoq; bohemoz qui cōsangu
nitate erat adhibat. merite
conuenit. et confababatur in mul
titudine cōuictor. Hungares
autem non milites habebat.
Quam plura enim salomo
nem filium suum secuti fuerāt
et ex his qui integre remanē
runt plures ab dūce bela in
confluerunt. Nunciatū ē autē

bela duci qd rex andreas manū
habere multitudinē conduce
reum. elegitq; in agmina non i
bello. quam sine pugna ab ex
ercitu regis declinare. Tūc in
tripians concitatum dū et tr
citum sup andream uge iūsus
triam. wilhelmus uero apoth
duces theutonicoz furore con
citem cum agminibus suis fel
timenter trāsa trāserunt.
et commisso p̄clis abutens
ut fortiter ē pugnatum. sed
adiuuante deo dux bela uictis
nam obtinuit. fecit omnibus
autonibus ibidem interfectis
et duobus eorum comp̄ensis.
Porro hungari qui erant ap̄
regem andream uidentes uictor
um fecisse dūcem belā dimul
to uge andrea uisū ē ad dūcem
belā. Rex autem andreas fugit
iūsus reuoniam. s; euadē non
potuit. Capas ē enim ad por
tas reuon et negligentē dūcē
in hūa boem. ad quatin sua
que dūcer sūt mortuus ē.
Reginus ē autem innoāstio
s; eum confessens. qd iūc
et alium rationem uita
iūcū iūcū. s; qd dux bo
hemorum capus ē. et sū lūcū
duces deu exultus. pulcl

mus uo et poth duos adduci
sunt ad belam ducem qui eos
liberos abire permisit. **Uir belam**
felicitate coronatur in regem.

Uir igitur belam uocatus benyn
uictor cum triumpho uenit
in ciuitatem albam ibique re
gali ornatu inuincit
cum episcopis felicitate coronatus.
Tenuit autem regnum pacifi
ce sine molestatione hostium et
quesiuit bona genti sue. Inter
cetera siquidem penurie sue ar
gumenta fecit fabricari num
mos magne monete et puris
simo argento. et paucum utrius
uenalium secundum terrarum
quantitatem in sic moderam
ne discretæ rationis cesserunt.
Non enim premebat mercato
res et nummularios potest

tabilem auaricie uoraginem
a simplicibus et rusticis superflui
lucrum congregare. hoc et est causa
que maxime solet populum
paupertatis et inopie periculis ob
uoluerit. sed statutum pauperum un
quisque uendebat et emebat sine
iniuria et circumuentione. Iste
etenim omnia fora die sabbati
constant perueniendo et emendo.
Grauiosque misit currere per
districtum regni sui. Argentos
etiam denarios ut superscriptum est
audere fecit. quoniam quadragin
ta byzantius census erat. unde
et nunc denarii numero quadraginta
aurum appellatur. non quod sit au
rum sed quod tot denarii byzantii
ualere illo tempore uidebantur.
Omnibus enim diebus uite sue in
tota hungaria non est mutata
moneta. **C**onulta etiam alia fe
cit sempiterna digna memoria.
Omnium enim qui secuti fue
rant salomonem regem uxores
et filios et omnia que habebant.
integra et illæsa fecit custodiri.
ut ad eum sponte reuerterentur.
bonis suis in paceogerere. unde
plurimi illi facti fideles redierunt.

Aliquantis hanc etiam pietatis
omnes hungarorum a subito ser
uicio relaxans eis consuecas

prisiones et antiquas exactiones.
Quapropter Hungaria quampluri-
mum locupletata super omnes
circumiacentes regiones cap-
tiviliter viventes eas divites
et gloriā. Tunc in ea pauperes locu-
pletabantur. et divites gloriabantur.
¶ Adhuc etiam rex clementissi-
mus per totam Hungariam percon-
tulit de singulis nullis vocaretur
duo seniores familiam huius
ad regis consilium. Quo audito
non tantum hi qui vocati fue-
rant. sed etiam omnes iusti et
iurati universa plebs Hungarie
venierunt ad regem in alba. Rex
autem et episcopi cunctique proceres
videntes immensam multitudinem
timuerunt. ne forte invaderet eos
et intermites civitatem obside-
rent eam. Plebs autem constitit
sibi propositos quibus speraverat or-
natum de lignis. unde ab hominibus
posset iterum et auxilium. Prepositi
hinc miserunt ad regem et ad
proceres nuntios dicentes Con-
cedite nobis iterum patrum nostrorum
paganismo vivere. episcopos lapida-
re presbiteros excommunicare. cle-
ricos strangulare. dimicare
suspendere ecclesias destruere. cam-
panas confringere. **¶** His au-
ditis contristatus est rex. et per hunc

inducias dierum suum ad de-
liberandum super negotio. Intin-
uit prepositi plebi meminerit
suggerit resideret. predicabat
nephanda crimina contra fidem.
Plebs autem tota congratulatur
affirmabat. fiat fiat. Cum autem
tertia die responsum expectaret.
milites armati ex precepto regis
invenerunt super eos. et aliquos ex
eis obtinuerunt. propositosque
eorum ab altis precipitibus con-
triverunt. reliquos autem ligato-
rum verbis flagellaverunt.
Et sic occidendo ligando flagel-
lando seditionem eorum milite-
rum edomaverunt. Postquam enim
fuit res ista conuenit hi Hungaria
ad christum. bis ad paganum. et ista
est. Semel tempore regis huius.
Secundo tempore regis belci. Sicut
nunc scriptum est. **¶** Pullimus
inter rex belci completo regni
huius anno tertio. in decem paga-
ni alio die conueniente solo. consti-
tus corpore intermedicabile cepit
egrotare. Duravitque cum semi-
nari ad curiam huiusmodi
quidam regni in. effluens et ibi
mignavit a seculo. **¶** Sicut est
autem inter multos in salutis
quod ipse coramaverit in loco quod de
supra. Inter enim belci erat

calius et in colore beunus, ipse
 et suum monastium ad suam
 dispositionem zugraro appella
 uit. *De aduentu impatoris ad
 Regem salomone genero suo.*

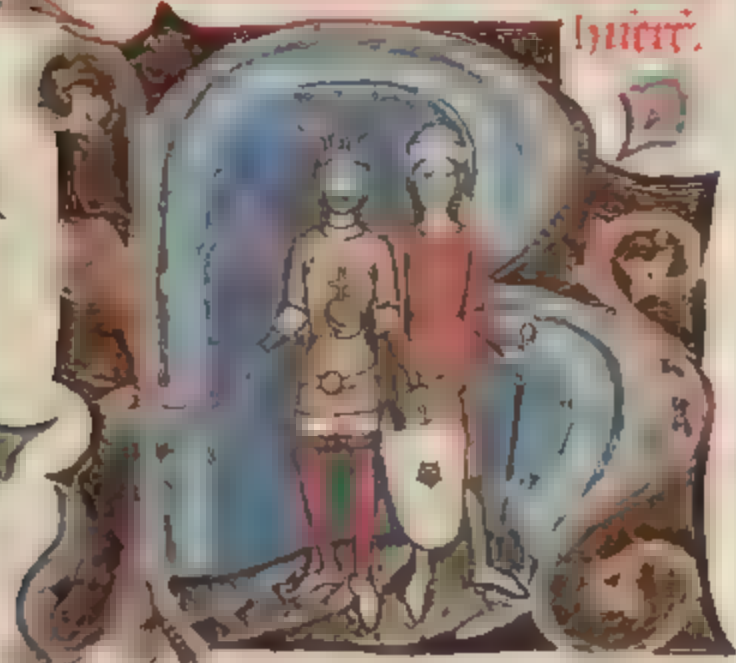
Et autem salomon audita mo
 te bele regis accessio ad secerum
 suum impatorem teutonicoz.
 rogauitque eum ut regni hun
 garie sibi restitueret. Cuius pe
 bo impator libenter acquieuit.
 et cum illo nobili romane ar
 tis crentu et illustri cetui ipse
 gle salomonem in ungariam
 reduxit. In eam greysa filius
 regis bele sicut erat prudens
 et circumspexius cum duobus
 fratribus suis adulescentibus.
 Assumpsit se seorsum impes
 polonie. Non enim poterat

impetum salomonis et cento
 nicorum tunc sustinere. Rer
 itaque salomon cum impatore
 sine difficultate intrauit ihu
 gariam rege orbatam. et seque
 uentem in ciuitate regiam alba.
 ibique ab omni clero et populo
 totius hungarie honorificentis
 sime susceptus est. Consecratus
 est autem impator adnuersu
 cetum hungarie p genio suo
 rege salomone. patetque inter eos
 reformatam iustitiam et reli
 gione interposita confirmant.
 Regem autem salomonem in primo
 folio gle coronatum cum assensu
 et clamore totius hungarie
 fecere fecit. Ipse uero impator
 diuites gaza hungarie a rege sa
 lomone largissime remuneratu
 prospere rediit ad patria. Statim
 autem ut impator discessit gre
 ys illinc quo se caute conuener
 in hungariam accessit. Rer at
 salomon tanquam nouus. et
 necdum in regno roborat. time
 ne forte 6erla cum exercitu po
 lonico sup eum irrueret. pau
 lisp recessit ad suos. et in castro
 musum munitissimis tutis sta
 one resedit. Porro epi et alij ui
 ri religiosi instanter satagunt
 inter eos pacem componere. et uic

autem dñus epis dñitius
 ammonicionib; et aulicib; al
 lectionib; suis iungant an
 nimu gese ducis. ut salomoi
 quamuis iuniori regni cū pa
 ce rediret. et ipse ducatu quem
 p̄ eius p̄ius habuerat pacific
 teneret. Cuius salubrib; p̄sua
 sionib; Gersa deposito rancore
 paruit. In festo autem scōrum
 fabiani et sebastiani mēn rex
 salomon et Gersa dux corā hū
 gana in geur pacem firmaue
 runt. Deinde festum domice
 resurrectionis ambo simul cū
 plena curia quinq; eccl̄is cele
 braverunt. ubi rex salomō ip̄o
 die pasce. assistentib; regi pro
 cibus p̄manus gese dñis ho
 norabiliter ē coronatus. et i re
 giam bñ p̄m p̄ncipis aplōr
 basilicam ad audiendā missā
 gese rediens uniuersa ergo
 congregatio hūgarorū uiden
 tes pacem regis et dñis. et mu
 tuam inter eos dilectōne. Lau
 dauimus dñm pacis amato
 rem et frā ē lenia maḡ i p̄lo.
 Nec autē secuta p̄nostitum
 fuit discordie et turbationis
 rei. et Totam enim eccl̄ā
 et omnia pallata eccl̄a
 et cōficia et appendicia. re

pentina flāma cōsumit. et
 uniuersa uastante incendio
 conueniunt. Accepit autē o's
 timor p̄mima concussione
 flammam strōicū. et terri
 bili furore campanarū et tur
 rib; tuentium. nec sciebat q's
 q' quo se diuerteret. Per et dur
 uchementi stupore attoniti. et
 suspitione mali doli p̄teriti.
 quantoctius indūsa se trans
 tulerunt. Oportet autē facto
 p̄fides nuncios et militate
 trum cognouit. q' nichil
 mali erunt p̄e p̄uicosa
 fraude fuerat excogitati. sed
 forte inopinatum euenerat
 incendium. Rex et dux cū bo
 na pace iterum conueniunt.
 Misit itaq; rex salomonis et
 dalmacie. qui sororus Gese
 erat. nuncios ad regē salomo
 nem et ducem Gersam. et roga
 uit eos. ut propria p̄sona cor
 contra aduersarios suos. sc. ca
 rancinos ip̄m adiuuarent.
 qui tunc marchiam dalmacie
 occupauerat. Rex igitur et dux
 collecto exercitu ueniunt i dal
 maciam. et ablata sibi resti
 tuerunt integre. Regi duciq;
 dona regalia ac p̄uicosa palla
 ria. aurum et argentū mult

Alba. donauit. In reuisione autē cor
Acha palatinus rogauit regē
q̄ dūcem ut inconstitūōne mo
nasterij sui quod in honore sci
iacobi edificauerat in helyz. i
terecina. quod et factum ē. *Qd̄*
ret salomon et dauid liberos non
huerunt.

Er autem salomon et dauid :
frater eius liberos numquam
huerunt. et impijs sem̄ regis
anace defecit. Qd̄ id̄ dūm̄
factum ē credimus. q̄ quādo
andreas primo in hungariam
reuersus ē cum leuente fr̄e suo
ppter hoc quod ip̄e regnum pos
set optinere. p̄misit vatam. p
phanum. et alios pessimos. sc̄z
gerardum et multos ip̄ianos
interficere. Dux autē gersa ge
nuit colomanum et almu ac
filias. viguit autem trāquilla
pax inter regem et dūcē ceter

annos ccccxx. In cū autē
bohemi supbia inflati irrupe
runt uersus urbem t̄renchen
et magnam p̄dam hominū
et ceterorum animalū capu
tes abduperunt. Rex autē et
dux p̄ magna iniuria hoc repu
tantes. cum suis exercitibz bo
hemiam inuasit. Et bohe
mis ad conflictum uenire nō
audentibz. hungari fere totaz
bohemiā igne ac gladio uas
tauerunt. Ibi bator opus orar
tini filius. quendā bohemi
instar gygante magnitudis
corpus habēte i certamine siglā
uulsi. p̄stuit. p̄p̄ q̄ mēdiale sc̄z
sp̄ p̄modū apud regē et oēs opa
mates hungarie glōsus emicuit.
Rex itaq̄ et dux iuriā suā sup
bohemos graue iudicantes cū
maxima p̄da captiuoz bohēo
rum i uigalia gaudētes ē uulsi.
Deuastauit cum hungariam.

Ost h̄ autem pagani Cum a su-
piori pte porte meses raptis in-
dignibz irrupunt in hungaria
totamq; p̄uinciam r̄ye usq;
ciuitatem Bylve crudelit̄ dep̄-
dantes. infinitam multitud̄
uirorum ac mulierum. cete-
rorumq; animalium secum
trahentes p̄ amnem lapus et
fluenta zomus inopinabil̄
transcuntes remeabāt. Rex
igitur salomon et dux Gersa cum
finit̄ suo Ladulao collecto exer-
citu festinantissime acceleraue-
runt p̄ portam meses t̄nscuntes
priusquam cum montes tran-
scenderent in urbem Dobuka
pene p̄ totam septimanā ibi
aduentum paganor̄ expecta-
runt. Quidam autē d̄specula

toribz nomine fantisla q̄ erat
d̄ nouo castro certificauit regē
et duces in quinq; f̄. qd̄ exer-
citus eunorum appropinquaret.
Rex autem et duces cū exercitu
equitauerunt illuc usq; p̄atē
et in nocte illa d̄scēdēt p̄te eunor̄.
Surgentes autē summo dilu-
culo certa fena. omnes eu cha-
ristie communionē seip̄os mu-
nuerunt. et ordinatis agmibz
suis ad confligendū cont̄ pa-
ganos prœerunt. Qd̄ cū ui-
diss; princeps milicie pagano-
rum nomine Osul. qui fuit
seruens Byule duxis eunor̄.
sicut erat plurimum inflatus
supbia. ac nimium dese p̄su-
mens. inquit suis vadit̄ uue-
nes sup̄ inheemes hungaros. et
cum eis ludi simile bellū con-
mittant. Nullos enim crede-
bat eē qui cum eis congregari
auderet. prœordines autē pa-
gani contra hungaros uidēt
terribilia eorum agmina. et p̄
prope renuntiauerūt Osul
principi suo. Qui coordinato
conducto exercitu eunorum
festinanter collegit se ilupali
um montis altissimi. putās
hoc sibi fieri p̄ maximo tuta-
mento. Est enim ascensio s̄

synch 5

uissimus montis illius q̄ ab incolis uocatur kvriclers. Cōgregatus ē autē uniuersus cūctus hungarorum ad radicem montis eiusdē. Milites enī regis salomonis omīs p̄tergestabant uexilla sua frā de synone. pagani autē ī caecumine montis iam collocati fuerant. ex quibz fortiores et audaciores sagittarii d̄scendunt in uicium dūeri montis. ut hungaros ab ascensu montis procul arcerēt. Ceperunt itaqz īp̄estuosis r̄bribz densissimam sagittarū iturmas legionum regis q̄ duas descendunt. Quidam autē īcliti milites hungaroz irruerūt sup illos sagittarios. q̄ quamplures ex eis in latere eiusdē montis occidunt. q̄ ualde et pauca equos suos arcubz suis uerberando urgentes iux ad socios suos ascendere potuerūt. Rer autem salomon acerrime animositatis audacia fremebundus p̄ grauissimū ascēsum cum agmine suo quasi reptādo ad paganos ascēdit. q̄ sup eum densissimos sagittarum ymbres effundebant. Quis ēberfa sicut erat semp p̄uidus.

p̄ leuorem ascensum ascendēs sagittis irruit sup cunos. Cui frater ladulaus quatuor er fortissimis paganor p̄mo īpetu interfecit. et a quinto eoz sagitta grauius ē uulnatus. eodem mor ibidē interfecit. postmodum diuina m̄s̄icōne auulnere illo cito ē sanatus. pagani ergo atroxissima moris illatione ab hungaris coartati miserabiliter fugiebāt. Qs hungari celerius p̄sequētes acutissimos gladios suos et sitibundos ī sanguinibz cunorum inebriauerūt. Capita ī quippe cumanoz nouerunt tamquam cucurbitas ad matritatē nodum bñ p̄uicta gladiozū ictibz distidit. **V**idit tēnqz beatissimus ladulaus dux unum paganor. qui sup dorsum equi sui ducebat unā puellam hungaram speciosā. Sanctus ergo dux ladulaus. et putans illam ēē filiā ep̄i wata diensis. Et quamuis cēt ḡnū uulneratus. tamē illum celerime p̄secutus ē sup equū illuz quē zug nominabat. Cū autē attingeret ut eum lanceret. minime poterat. qz nec celerius curabat. nec equus il

59

lus aliquantulum remanebat
 s; quasi brachium hominis erat
 inter lanceam et dorsum cum
 Clamante itaq; scs dur ladis
 adpuellam et dix. Soror spero
 sa accipe cunnum in angulo. q
 iacta te in terram. qd et fec. Cuiq;
 beatus Ladislaus dur pcul u
 lum lanceas; intentu iactem
 uoluit eum interficere. Quē
 puella ualō rogauit. ne eū in
 terficere s; ut dimitteret. **¶** In
 m hoc notatur qd fids imulci
 bo nō sit. quia forte amore stu
 pri illum liberare uoluit. Scs
 autem dur dū cum eo luctan
 do. q absiso nemo illum inter
 fecit. S; illa filia epi non fuit.
 Fer igitur et glōsi duces fere
 omnib; paganus interfectis.
 et omnib; tūis a captiuita
 te liberatis. una cum felia
 et uibola totius hungarie cum
 triumpho uictorie gaudentes
 redierunt. facta ē igit leticia
 magna in tota hungaria. et
 in ymnis et confessionib; te
 nedicebant dūm qui dedit ei
 uictoriam. **De aduentu Bis
 senonum in hungariam.**

actum ē autem tertio anno
 post aduentum eunor. Bisse
 ni p. albam bulgarum uenie
 tes transierunt flumē za
 ua in campum buzias. q nō
 modicam gentem captiuor
 et p. annu diripiētes i suā c
 tam abduxerunt. Rer. autē q
 dur imposuerit crimē tradi
 onis albe bulgarie. eoq; pa
 ce d. fraudata uoluntate pmi
 siss; latrunculos belloz dep
 dari hungariam. Collectis
 itaq; exercitib; conuenerūt
 in zalankenen. ubi consilio d
 liberrimos d. erunt. albam
 tradicem obsidi oportere q
 expugnari. Inde castra
 mouentes descendunt cēa flu

men zana in directo flando fer-
nat. Erat autem edictum a re-
ge et dux. ut uniuersus crederet.
hungarorum quantocius tñ
fret flumini zanam i bulga-
nam. Greci autem et bulgan-
nauigantes in celonibus suis p-
ingenia sufflabant ignes sul-
phureos in naues hungaror-
um et in aquis iecabant.
Vici sunt autem ignium gre-
ci abungaris p-multitudine na-
uium quibus flumen opuerat.
fugientibus autem grecis ac
bulganis. transierunt hungari
et terminas bulgarorum occupa-
uerunt. **R**ex autem et dux sa-
fena transierunt zanam. et ma-
gis ordinauerunt acies suas et
plenis manipulis suis uniu-
saliter p-tinuas suas in scis
unibonibus obsederunt ciuita-
tem. Greca igitur et bulgai timi-
tes ex obsidione periculum sibi
imminere. rogauerunt bissenos
perclamatos nuncios ut
sine pauore uenerunt in adiu-
torum ipsorum. eo qd nec rex
nec dux ciuitatem eorum obsedis-
set. s. tantum comis vid cum
Bachnensibus militibus eos in-
uasiss. Bessi ergo fraudulen-
tibus iis eorum sequuti. festina-

uerunt in adiutorium ipsorum. et
cupidine prece allecti quam
de comite viderent se habant
se hunc precipites intruerunt sup-
agmina supromensium. quo-
rum rector erat comes Jan no-
mine. Hic autem insultus
bessorum uuliter et fortiter cum
supromensibus superauit. pluri-
mus eorum ibidem in ore gla-
dii perimatis. reliquus autem eorum
in captiuitate subactis. Prin-
ceps bissenorum nomine Ka-
zar cum paucissimis fugiendo
manus hungarorum uir euasit.
Rex igitur et dux eide militi iam
munera regalia condignas qd
guites liberalitate contulerunt.
eorum ipse multa milia bissenorum
tamquam lapis limpidissimi
uasa fictilia contriuss. p-ter
rex et dux cum exercitu suo de-
gentacul capita leuasset. Regi
autem et ducibus Geysa et Lad-
laro sup ripem que eide ciuita-
ti prima e residentibus cepunt
hungari p-ter captes bisse-
nos. et capita interfectorum et e-
quos et suplectilia que i-
fena a mane usq ad uelina-
tionem mendici plene p-
non potuerunt. Hoc autem
factum e ut greca et bulga-

na q̄ obsidebantur. uidentes his
senos in quibus spabant cā eni
dūter ab hungariis obtruncatos
timerent et semetip̄os cum ci
uitate regi et ducibus contradicere.

Porro rex et duces ad erigē
nam ciuitatē conuenientes
loca. p̄spicientes. precepunt ear
pentariis. ut ibi turres ligneas
octo altitudinem murorū dup
lo superantes fabricarent. uic
milites in medio ciuitatis
lapides et sagittas sup hoīes
iacularent. Inter turres uero
tormenta ad destruē
dum muros erexerunt. Logo
etiam plures ad defendēdos
introitus turrium ceteraq̄ i
strumenta bellica cōposuerūt.
In quibusdam itaq̄ locis des
truerunt muros eius usq̄
ad fundamentum. s̄z ciuitatē
capere non poterūt. quia cā i
trinfecus fortissimi bellatores
defendebat. Obsiderunt itaq̄
ciuitatem duobus mēibz i fra
quos sepius egressi sunt cū sa
ratenis de ciuitate egredientibz
et ceteris alios occiderūt. alios
autem fugauerunt. Post h̄
tres sarraceni fortissimi et au
daciissimi de urbe p̄siluit iacu
lis lanceis et sagittis duram

plagam hungaris p̄tinātes.
Salomon autem balistarius
regis. unum illorum ictu ba
liste fulminauit. cuius cada
uer hungari nitebatur rape.
focu uero eius op̄ditas acut
dimicantes defendit. Per autē
et dux uidentes eorū conflictū
circumstantibus adiūt militi
bus. Tunc sanguis et cor mār
beorum effervescebat in milibus
qui defendebant hungaros ab
his sarracenis p̄municōne
artis audacter pugnantes
ut hungari cadauer sarraceni
raperent. **H**oc audito obs
georgius. et boni milites bel
licosi. conitato impetu imo
dum fulguris irruerūt sup
illos. Quosquē obus nūm
um audacter p̄sequēs usq̄
ad urbē portas fugauit. pug
nantes iactabat lapides et
sagittas de pugnaculis ciuita
tis. Obus tamen sine lesione
reducit. Interea autē georgius
et boni exortati sunt hungarios
qui corpus sarraceni rapie
runt. et iniquitudoie proie
cerunt. In tertio uō mēse
obsidionis quedam puella
hungarica olim illuc p̄cap
tuitatem abducta. in quāta

fla cuius succendit. flabā
autem subfolanus uehementi
sime cunctaq; edificia occupa
uerunt incendia. Creuitis
itaq; hungarorū inuit i ciui
tatem ea pte qua mura eius
p tormentis iam cornicant.
q grecos saracenos atq; bi
ganos crudeliter trucidauit.
Qui autem residui fuerant
cum Nicota duce eorū fugie
runt in arcem. Hungari ego
capta ciuitate sequēti die p
quam ignis resedat. uidētes
serotes grecorū discētes tulerū
crūd auium multum q; i gē
tim. lapides p̄ciosos gēmas
q; p̄luadas. et thesaurum fe
re inestimabile. In cuius pti
tione orta ē discordia int̄ regē
q; ducem. Nullusq; fuit ex hū
gatis qui ibi locupletatus n̄
fuisse. **P**orro in arce iclusi
rogauerunt regē q; duces. si ei
uitam et libertatē donarent.
arcem et uniuersa sibi uendica
rent. Quamib; itaq; regē q; du
cum infidi pignus extensis
quos eos amplius nō ledērent
omnes qui in arce erant de
scenderunt. Ne dux Nicota pō
tans argenteari pecuniam sū
lime gentilis di semp uigis

arane cum magna multitudine
populi ueniens impotestate duas
beyse se contulit. Sacebat enim
geylam ducem duorum cō. et
captiuos seu afflictos inie in
seruis refouentem. Ad ma
nus autem regis salomonis
pauci uenerunt. quia nouit
ipm et austrum et pessimis
consiliis vxo comitis in omib;
asultantem. Qui vxo cō et ho
minib; detestabil erat. Cūq;
uidisset rex plures ad ducē ex il
lis confugisse. paucos autē ad
se plurimum indignatus est.
Cum autem reuēti esset ad the
saurum inestimabili. uenerunt
inuillam buxas impōni vxo.
volebatq; diuidere thesauri
et captiuos et illos etiā q; ad
fidem illorum dē castro uene
rant. **D**ux autem regi ih̄
contrarietēs. diuidere non po
tuerunt. Hec ergo causa fuit
maior q; seminatium discordie
inter eos. Sz cū thesauri diui
derent. rex cum consilio vxo q;
frank ep̄i et Radoan filii Gu
gar et illa genis vxo i quatiō
pces diuisit. Et quartā ptem
duo dtrib; ptrib; unam h̄et.
ut omnib; militib; scdant ad
vxo. tertiam autem illa. vno

dux ualde molestatus ē. **U**iso
 dia regis et ducum. **Q**uoniam

Altera impator grecor audita
 liberaliter ducis geysse misit
 ad eum nuncios adfirmantia
 pacem et amicitiam. Dux ad
 remisit ei omnes captiuos et
 omnes qui ab arte descendat.
 Ad regem autem salomonem
 rex nequaquam misit greconi.
 Unde rex salomon sup gersas
 ducem magis inuidie fauendo
 ac magis exarsit. Comes eni
 am vno pueratiter instigabat
 regem. ut ducem geysa expel
 leret. et ducatum eius sibi de
 ui posset uendicare. Et hoc
 facile fieri dicebat. eo qd rex
 multo plures milites. qm dux

haber. Nec hoc differendum. s
 magis accelerandum ee sug
 gerbat. Seducebatq regem
 hoc pibio. Quod sicut duo
 gladii acuti in eadem uagina
 contineri non possent. sic nec
 uos in eodem regno conregnare
 potestis. **R**ex ergo ueneno
 sis ubi comas vno tragefact
 odium et rancore concepit.
 Et inde itaq querebat oportu
 nitatem aut capiendi ducem
 gersam pmsidias aut bellan
 di. Dissimulabat tam rex et
 simulata amicitia. dimisit du
 cem abire in ducatum. **De**
 concordia eorumdem. **De**

Ost itaq misit rex ad ducem
 ducem ut ambo simul ad regem
 uenirent. et cum exercitu sup

Nys castam gæcorum pñcia
scerentur. Per enim dolose in
tenēbat eos pñce, ut si ambos
impreuissos capere possit. dæcō
scamnis fuissit. **D**uces autē
insidias regis percipientes sibi
caute consulunt. Ladylaus
cum medietate exercitus ipi
bō Nyr remansit. Geyla uō
cum rege pfectus ē. nec ausi
sunt quicquam molestie ei
inferre. quia Ladylaum in
manu ualida fratris ultores
fore non dubitabant. **I**n
terea uiri de Ays. multam in
auro et argento et pñcis et
pallis regi et duci habundā
ter obtulerunt. Deindē reue
rentes ab urbe beue rex et
dux abinuicem sunt diuisi.
Ladylaus autem consilio et
fratris sui de ciuitate brhor uir
in pñciam querere auxilium
amicorum suorum. ut cont
machinamenta regis sese pre
muniret. Jam enim omnib
innotuerat iniuria et discor
dia regis et ducum. post hæc
collectis exercitibus nuntius
frequenter missis tandem
rex et dux ueniunt strigoni
um. ibiq; exconduco utraq;
eorum tantum cū octo hoib;

in epōs et pñces nauinga
ueniunt in insulam ciuitati
primam ad colloquēdū. Vbi
dū semetipsos incusantes et
excusantes. tamē roborato fe
dere pacis geysa reuertē indu
cunt. **R**ex autē uenit in
albam. post hū misit ad Geylā
ducem rex. pro dō dñestabile
et ernei maslucum. qđ Geyla
fecit caute custodiri pñmōre
traditionis pro. Misit etiam
dux ad regem epīm waradien
sem et nequam vatha qđ rex
fecit similiter custodiri. Rex
autem de ulla opeger. uir uir
flumen rabcha in occursum
trium ducum theutonicoz.
quos iaurilium s̄ cōt dūcē
berlam expectabat. **Q**uia
uero dux nec frēm suū pñcē
habebat. nec amicorū auxilium.
misit vyo et ernei ad regem.
data tregua a festo s̄i oar
tini. usq; ad festum s̄i bēcōgn.
Quo audito rex misit vathā
et epīm waradiensem. pñro
eo tempe rex nactē celebrauit
in loco qui dicitur geminū
castellum. Deindē uenit iala
ubi marchat dux theutoni
corum. et vyo instigauerunt
regem ut dūcē dēbellaret. sug

gerbat enim vno regi h^o huiusmodi. Ecce nunc facile potes et indubitanter ducem deuincere. quia destitutus ē oī auxilio et si distulis eū agredi usq; addatas inducias erit spes euadendi. Cūq; rex salomon uenisset ad iugard q̄ castra metatus ēt sup locū kestela. uenit audire uespas ī monasterio sancti saluatoris. post uespas uero ī monastio vno et alii consuluerunt regi dicentes. Domine nouis qd̄ ladislaus in rusiam uuit. et lampertus in poloniam conducere eremum fr̄i eorū dūci Geyse. sepe consulimus t̄ q̄ nunc uenias sup ducem qui uenatur in iugard. nocti in silentio impetum faciam sup eum. capiamus eū et oculos eius eruamus. Et cū ladis et lampertus ueniunt uel exercitum secum duxerint contra nos stare nō possit. Et cū hec audierint etiam regnū irritare non audibunt. Et potestis facere quia omnes consiliarii sui tibi fideles sunt. Et ducatum michi dabis. et ita confirmabitur coronam tuam. **R**ex autē hec audito. pr̄misit se cogita-

turum usq; ad matutinas. Et planit consilium ante oculos eius. Abbas autem eiusdē loci nomine willemus latin^{us} qui erat in abscondito loco clausus quasi dūm p̄cans ī monasterio. audiuit consilium quādo factum ē. Qui statim nūtiū misit adducem et litteras. ut d̄ digne cauere. Cū autē nimius adducem uenisset et erant ibi iniqui consiliarii. et ipsius dūcis traditores. petrus. s. zounuk et bykas. Q̄ dixerunt. Domine dū ne timeas quoniam abbas ebriosus ē. et in ebrietate sua ad nos nūtiū misit. q̄ nescit quid loq̄tur. Hoc autē dicebat. q̄ uolebant tradere ducē ī manū salomonis. Dū autē nullus confidens. ibidē scilicet iugard uenabatur. s; fr̄m suū ladislaum misit in bohemiā. quia iam tunc reuersus erat de rusia sine subsidio ut rogaret Otthonem ducem bohemoz. ut ipis ī necessitate positis auxiliaretur. In eodē mane quando rex se cogitaturū statuerat. cum uenisset ad matutinas abbas idem abscondit se ī monastio ut audiret

consilium eo qđ fides eāt du
a. quia filius fundatoris ecclē
sue fuerit. **C**antatis igit
matrimonis cum omīs erui
sent rex et vix ibide remanse
runt et tale consilium statuerūt.
sicut vix regi facere laudave
rat. Hoc autē pōitus abba
audierat monachalē statim
dōnēs habitum et laicalē in
duens. gladiumq; accingēs.
ascendit equum et venit citissi
me ad ducem quē mane dor
mientem inuenit et eritauit
eum dicens ei. fuge dux. et si
nō fugis. statim milites salo
monis ad capiēdum te appro
pinquāt. Dux uero colle
to exercitu suo. uoluit ut citis
sime iret in ptes bohemic. p
finitur suo Ladislao. S; rex ob
uiam ei ueniebat. Regebat
autem uix sic regē. sicut mgt
discipulum eratq; sibi duxit
sine omni uire subditis. Qđ
cauendum ē omnib; hoīb;
si maxime regib; Lactatq; ē
pessimo vix pfdi consilio. et
mouit exercitum sup ducem.
Dux uero cum exercitu
suo obuiant regi in kemer.
principes autē ducis vix et
ditores miserunt clamore

namus ad regē dūces. Qđ
si rex eos i dignitatib; suis te
neret. et ingratum suscipet. ipi
in bello relicto ducē ad regē
confluerent. Rex autē certifi
catur eos sup hoc pōito iura
mento et securus tūc tñsui
testiam glaciata sup ducem.

Cumq; appinquasset ad
plum. rex apud ecclā filij slog
annauit se et coadunauit
agmina sua ad dimicandū.
et impetum fecit sup ducem.
ac ducem auxilio suor frau
dulenter destituit supauit.
principes autem geyse pe
trud et bybas in ipō plio ci
tibus agminibus castror uer
tenunt se ad salomonē sic ē
promiserat. **D**ux uo geysa
quamuis in arima pte erat
sui cōt destitutus. nō tamē ab
horruit vno tantū agmine
stipatus contra triginta sa
lomonis agmina. seuissim
plum committere. Tradito
res autē fugientes leuabāt ei
ptes suos insignium. qđ regi
dērent. quādamodū iudas
trahitor. qui dēbat signum.
ne milites regis eos psequer
entur. Exercitus at regis ig
natus. pōitionis signi. et in

centes agmina ducis fugē p̄se-
cutus ē ea usq; ad interemp-
tū. ita qd̄ uir paucissimū ;
et ill' traditorib; mortē euase-
runt. et unam ex eis nullus
euasiss; qui dominum suū
bñfactorē sceleratissime ē
dicunt. Omnib; autē
militib; suis p̄uētib; de-
clinauit dux a bello. tñsuū
q; tyseiam in Cothorā et Ge-
orgium nigrum capellanū
suū ad fr̄m suū Ladzla-
um transmisse. ut quāciūq;
posset ad eum festinaret. +
Iuantam uero clericū suū
litterarū mīse ad lampē.
Cumq; Geysa equitass; usq;
paciā. obuiant fr̄i suo La-
dzlao et Otthoni duci sorō-
rio eorū cum auxilio ua-
lido uenientib;. **C**ūq; dux
Geysa uidiss; fr̄m suū Ladz-
laum p̄ nimio dolore flebat.
quia bonos et fideles suos a-
miserat. et de traditorib; con-
querbatur. Ladzlaus autē
animo fortis fr̄m suū con-
fortabat. ne flecter s; potius
omnipotentis dī clemenciar
exoraret. ut uictorē uictis sū-
uigaret. quemadmodū for-
ma bellorū ē. Per autē

et dux ante quadagesimam
pugnauerunt militem q̄ta-
fā post dominicam qua cā-
tatur. Erstuge. In hoc autē bel-
lo Opus filius mariti d̄ ge-
nerē vecellū. miles glōsū
militem ducis nomine pe-
tam audacissimū sup equi;
sūmitem ceterosq; p̄cedē-
tem radiante louca et d̄. ni-
rata galca p̄spiciū atq; ad
conflictum milites puccitē
singulā certamine superauit.
Nam de agmine salomonis
ad p̄dictum militem sol' op' >
sup giliū equū ilorica cu-
tillata euulsus in modū ful-
minis ictu lancee rupta lor-
ca petum p̄mediū cor trāssit.
In eodē autē bello tantā fra-
gem crebris ictib; gladii sui
fecit Opus. q; p̄mnia recip-
tione ictuum dextra eius
obaguerat et capulo gladii
sui adheferat. Rex autē salo-
mon et maxime theutonici
mirabamur d̄ potentia q; au-
dacia Opus in p̄elio. **R**ex
uictoriam potius transiit
tyseiam congelatam i thoro-
yā. et descendit in curia fili-
peti. ibiq; audiuit Geysaz
obuisse Ladzlaō q; Otthoni

ducibus cum ualida multitudi-
 ne pugnatorum ad se uenien-
 tium, uis uero destituit uirge-
 bat regem huius iudae. Nouiter
 exercitum eius confestim,
 nobiliores occidimus, timo-
 rem ei inmisimus, et nunc suos
 congregauit meliores conu-
 nauit, et eorum agmine se
 stipauit. Nichil ergo de eis de-
 bemus dubitare, quin eos in
 momento deuorabimus. Bo-
 hemum uero agmine omnibus
 consoladibus meis acquiescentibus
 ego cum bachiensibus per manum
 mortis periculis afficiam. Erney
 autem semper pacis amator, et
 hoc audiuit flebat, quem cum sa-
 lomoni uidisset flere, dixit. Comis
 erney, uidetur michi quod tu fide-
 lis sis duci tantummodo apud
 me simulatus manes. Cui
 erney respondit. Nequaquam
 domine, sed nollem, quod cum fratribus
 tuis pugnares et ut milites
 interficerent se adinuicem,
 filius patrem uel pater filium. De-
 inde uis comiti dixit erney.
 Tu laudas domino pugna-
 re cum fratribus et diis. Quia et
 falcatores et furcantes conu-
 nauit, uide quia mille falcantes
 quod incidunt, decem milia fur-

catorum congregare non potue-
 runt, et absque deo numerare
 non ualebunt. Nobis apertum est
 per te mori, sed est melius ut
 per te uiuamus consilio. +
ER ergo milibus viro-
 rum festinauit cum exercitu suo
 et in quarta hora descendit in
 lacum. Sed et duces beyla la-
 derlaus et otto ac totus ex-
 ercitus hungarorum qui erat
 cum eis descendunt circa va-
 ciā. Fuit autem ibi magna
 silua, et nemo in ea manserat
 propter unum hemitam nomine
 wach sancte uite ex cuius nomine
 dux beyla illi ciuitati postea
 ibi constructe nomen imposuit.

Cum igitur exercitus per-
 salomonem contra se expec-
 taret, duces quodam mane in
 equis causa consiliandi stabant
 in loco ubi modo est capella la-
 pidea beati petri apostoli tractantes
 qualiter sint pugnatum. Et
 dum ibi starent clara die, uis
 beatus laderlaus uisione de celo.
 et ait ad beylam ducem fratrem suum.
 Vidisti aliquid? Qui respondit. Ni-
 chil. Tunc beatus laderlaus subiunxit.
 Dum starem hic in consilio,
 ecce angelus domini descendit
 de celo portans coronam auream

in manu sua et impressit capiti
tuo. unde certus sum quod nobis
uictoria conabimur. et Salomo
enim fugiet de bellatis extra
regnum. Regnum uero et coro
na tradetur a domino. Cui Gey
sa ait. Si dominus deus fuerit
nobiscum et custodierit nos ab
inimicis nostris. et uisus habuerit
adimpleta edificatio habet in loco
isto ecclesiam sacratissime uirginis
marie genitricis sue. **E**t hoc
dicto castra mouerunt et disce
derunt in aliodio quod dicitur sym
gota. Orons autem quidam
nomine oronoro in facie
bat exercitum et lucescente
quinta fena uolebat perire.
Sed densissima obscuritas sup
uenientis nebulæ eos speci
uit. Nocte uero insequenti ter
ramos suos per habenas in
manibus tenentes omni sol
perstolabantur. In diluculo au
tem fene ter ordinatis ag
minibus suis equitauit trans
uerterem montis monoro
et precepit salmarius ut mila
terre eiusdem montis rema
neret. quod hostes uidentes ter
mas illorum non latinas. sed
in presidio constitutos esse puta
rent. Vyd autem dicebat. Stanti

ut exercitum nostrum uideret fugerit.
Sed et duces summo mane
suas acies ordinauerunt. Cuius
ladelaus se armaret. intra
se perstrauit. et omnipotentis di
clementiam postulauit. et beatus
orons uotum uouit. ut si
dominus ei uictoriā concederet;
in eodem loco ecclesiam in hono
re beate oronsi constitueret. et
quod et factum est. Et in medio si
quidem biboricensi agmine
ladelaum locato et sinistra
parte. Orthonem uero ex dextera
constituerunt. Geysam uero
in mittenti agmine in medio
collocauerunt. preterea crucem
per tertia agmina quatenus
connetendas consiliauerunt. Cuius
rer de monte descendit. erat
gerse que inferiori loco erat.
uidebatur eleuancior cunctis
exercitibus salemois. Quo in
so dixit emey ad comitem vyd. et
Orons est si agmina ista fugi
ant a facie nostra. quia damubi
um post dorsum eorum non di
miserunt. sed puto ut ipsi propo
serint uincere siue mori. **E**t
Vid autem ladelaus ante ex
ercitum suum super arduum
equum resideret gratia exortandi
suos et animandi ingitum

fleat abenas. Cumq; tetigisset
 neprem lancea quedam her-
 mellina albissima nuni in
 modum lancee eius insecut
 et sup ipam ducuntendo inli-
 num eius usq; deuenit. Cu
 autem commissum eet pelli-
 um comes ryo et bachiesos
 in primo ictu a bohemis
 miserabiliter sunt prostrati.

Ladylaus autem dux co-
 mutauit signa sua cu ueril-
 lo ducis geyse ea intencione
 quod salomon audacius inua-
 deret illud agmen in quo sig-
 na geyse gestabantur. putas
 ee agmen Geyse quem nup
 diuicerat. Dux autem ladylaus
 affectabat custodire frim su-
 um Geylam ducem abisultu
 salomonis. et ideo prius in
 petus belli in se maluit cre-
 pi. Rex itaq; cum uenisset ad
 agmen ladylai ipso cognito
 timore eius premis pcepit
 significans declinare agmina
 sup agmina ducis geyse. **L**a-
 dylaus autem uidens regem
 p timore diuernisse a se. ipse
 primus omnium innue sup
 agmina regis. Cunctiq; mi-
 lites sui impetum fecerit sup
 eum attingo. Sz a cradiso ge-

sa dux cum suis aeter inuasit
 eodem. Odilites autem ladylai
 agmina salomonis tamq;
 incoertis retro respiciencia
 terribili tinnitu gladiorum
 sauciata in morte conclusi e-
 di. Sz extramisso milites gey-
 se pocula dnt mortis eisdem
 ppinarunt. Ceduntur the-
 utonia fugiunt latini. loci
 q; fuge non inueniunt. et cadit
 an himgaros ut lones in ac-
 cello. Rex autem salomo fere
 omnib; suis interfecis ausu-
 git. et in zygetfeu danubiu
 transiens cum opus oratini
 filio. venit tandem in musun
 ad matrem et uxorē. pferit
 q; e cum et suos. cretat duc
 a mane usq; ad vespam. In
 pfato namq; pho no solum
 teutonia aut latini occideri.
 sz maior ps milicie regni hui-
 gane dicitur coecuisse. **D**u-
 ces autem geysa et ladylaus
 triumpho uictorie diuinit
 sublimati sup cadauera in-
 fectorum deo ter laudes pela-
 mauertunt. Dux autem ladyla
 sicut erat semp crumie piete-
 tis uidens tot milia interfe-
 torum. quamuis inimici ei
 fuissent qui occisi erant. tamen

commota sunt omnia uiscera ei
sup illos. et fleuit eos amare.
scindens sibi genas et capillo?
plantu magno tamquam mī
in finere filiorum. postea d
spolus eorum constructa est
ecclā de odonoro. odāthant.
uero dur teutonicoz et sente
polug dur bohemoz capti
sunt milibz suis interfectis.
et ipis grauitur uulneris.

Cumqz ladulaus p am
bularet gemens in cadauibz
mortuorum. uidens cadaua
Erner comitis statim de quo
psilue. et ipsum amplexat^r ē
qui flens dicebat. Erner cor
patis amator. doleo sup te q
sup fratrem meum quia co
tuum et consilium tuū pace
plenum erat. Quē manu p
pria leuans osculatus ē euz
pcepitqz militibz suis. ut
eum hanc honouit sepeli
rent. Cumqz idē ladula
et alia pte ambularet. uidit
cadauer vrd et ait. Doleo s
morte tua. quamuis nob sp
inimicus fuisses utinam uir
istes et conuersus fuisses. et
pacem inter nos firmasses. S
mitoz quia de genere duar
nō fuisti. cur ducatu uoleba.

nec d. pagine quare coronas
optabas. video nunc quia cor
quod ad ducatum anhelab.
lancca pforamum laet. Et cap
qā coronam optabat. gladio
scissum ē. s. et ipm sepelire p
cepit. **C**onites ergo gerte
et ladula qui consilio vid in
bello de morte fratrum uel fi
liorum amaritudine cōpleri
fuerunt. statim de equo discē
derunt. et pectus cum intello
scindentes ad oculos suos di
uerterunt. et tām in oculos ei
piacentes direxerunt. Numquā
oculi tui rebo et nobilitate sa
ciati sunt. nunc autē oculos tu
os et pectus terra saciet.

Dur autem bohemoz otto.
qui animam suam p eis po
suerat. copiose remuneratus
reparauit. Cumqz salomo
uenisset ad oysum. uidēs mat
eius fleuit sup eum sicut d
bet sup unicum filium suuz.
qui tantis bonis a dō puenis
fuerat. et increpabat dicens. fi
li hūie. numquam cōsilium
meum audisti. nec cōsilii erni
nec consilium alioz fidlium
tuorum. s. semp acquiesceba
consilio vrd. et ecce destruxisti
te et tuos. Nonne semp lau

dau et dux qđ sufficit ē corōa
 hungarie. et ut daret ducem
 in pace fratribz suis. **N**ūc
 autem vřo dux ē nō potuit
 nec tu amplius coronaberis.
 Quo audito rex natus uoluit
 matrem suam in faciem percu
 tere. cuius manum uxor sua
 tenuit. Jam enim cognouerat
 rex salomon qđ nō aux
 iliaretur ei dominus ī bello.
 et in eadem nocte collegit se
 festinanter in munitum et posuit
 que castra iam pñem mu
 nuerat. matrem quoq; uxor
 em suam qñ in pñem uult
 illic reliquerat. ob quā causā
 uictus in pñio. ob timorē ducē
 ibi se recepit. **De coronacōe et
 Geysa Regis.**

cum exercitu albam ueniunt.
 Deinde castrum porte Sob
 buch et albam ac alia cast
 fortissimorum militum pñi
 dio munitentes dimissoq;
 exercitu habitabat ī hungaria.
 Tunc geysa dux magnus. cō
 pellentibz hungais coronaz
 regni suscepit. Post corona
 tionem autem ueniēs ī locū
 ubi facta uisio fuerat. et cep
 tunc cum fratre suo ladislao
 ponere d loco fundamētū eccē
 ad honorem uirginis marie
 fabricandē. Et dum ibi staret
 iuxta uariam nbi nūc ē eccē
 beati petri apli. apparuit eis
 cernis hīs cornua plena ar
 dentibz candelis. cepitq; fugi
 coram eis uisus siluam. et in
 loco ubi nunc ē monastium
 fuit pedes suos. Quē cū mi
 lites sagittarent. pñit se in
 danubium et cum ultra nō
 uiderunt. Quo uiso bñs ladis
 ait. Vere non cernis s; aglō
 di erat. **E**t dīr geysa rex.
 Dic michi dilecte frater. Qđ
 fieri uolunt omnes candelę
 ardentes uise ī cornubz cerni.
 Rñdit bñs lad. Non sūt cor
 nua s; ale non sūt candelę
 ardentes. s; penne fulgētes.

Duo dices Geysa et Ladislaus

Peccata uero sunt. quia ibi locum
monstrauit. ut ecclesiam beate vir-
gini non alias nisi hic edificari
faceremus. ut autem locus pri-
me uisionis non sit hic edifi-
cio agere se regem et suos fratres.
Tertium est. ut ibi capella in
honorem beati petri principis
apostolorum fundaretur. **R**ex
igitur Bersa fundauit ecclesiam
vaticensem. et dotauit eam pre-
dus multis et possessionibus.
Non solum ecclesiam illam ueni-
entiam budensem. cui constituit
tributum de pesth. et tres uillas
in sumigio ac ornameta pre-
siosa. Eo tempore bisseni una-
nimiter rogauerunt regem Ber-
sam ut si eos libertati dona-
ret. ipsi insultus regis Salomonis
omnino coherceret. ita quod non
auderet erant dimissum et po-
son ad temptanda hugaria.
Rex autem Bersa se peti-
tioni eorum condiscensum
promisit si ipsi hoc quod promi-
serunt adimpleret. Bisseni ita-
que cum principe eorum zultan
nomine equitauerunt super re-
gem Salomonem. Rex autem Sa-
lomon otharionem theu-
tonicorum promissa pecunia in
auxilium asciuit. Cumque

obuiam ager bissenis machi-
uidens horribiles aspectu et
terribiles. timuit. presertim
quia subire inminentem sibi quod
miserabiliter perierunt per hun-
garios willemus et poth et
mataro duces. Quinque re-
gi simulatorie. quod iniqua
dragesimali tempore bellum
non committeret. Si si rex
ueller confingeret. et si bisseni
preualerent. tunc ipse in-
dubitanter regi auxiliaretur.
et sic ascendit cum suis fratribus
in montem bachr. et inde per-
piciebat conflictus phariani.
Cum autem uenisset ad con-
flictum bisseni fugerunt a fa-
cie salomonis sicut fluit de-
ra a facie ignis. et multis ex-
cis interfectis alios in stagnis
ferratis submersis pauci cum
zultan fugiendo euaserunt.
Vultus itaque bissenis. ma-
chio pecuniam petiuit a sa-
lomone cui ille nichil dedit.
ipse autem minabatur ei. quod
eum ante imperatorem accusaret
quia per timorem se ostendere non esset
ausus uilissimus bissenis. othar-
chio itaque perditus nomine
henrich iratus uoluit uenire
super salomonem. sed timens imp-

adorem cessauit. et tristis reuſ
ē ad propria. *Adiuet imp. moſ.*

Oſtea autem rex ſalomon
metuens geſſam regē et ipſius
fructus cum rebus et familia. ſi
nam incipuit. et in clauſtro
Agmunda matre et uore de
relictis in muſum ē reuerſus.
uolens collecto exercitu in a
tere fructus ſuos. Cumq; de
die in diem ſalomon oſſer:
ſ; illorum proceſſus recipet
felicia incrementa. confuſus
ad ceſarem dicit grefſus ſuo.
ut ei auxilium tribueret i hu
ganam reuertendi. Et licet
pecuniam dediff; affluenter
pmiliab; ſolidandis. The
utonici tam et latini ei ipſo

obmetum nō uenit hunga
rorum. Rex autem ſalomo
conquerabatur ceſari d. amif
ſione regni dicens. Qd d. reg
ſuo uolenter eēt expulſus. et
non tantum ſibi ſ; magis i
pio ceſaris hec iniuria eſſet
illata. Et dicebat. In tan
to tua quippe hungana tui
regnum in quo me regē con
ſtituiſti me regnante optima
regni illius tue maieltati gra
tanter offerebantur annuo et
ſu et ſecundu manuam tui ē
ſeruebatur. Nunc autē h oia
tibi denegantur ab his q; ipſo
tuo d. ſtimenta machinatur.
Quapp; uenias in hunganā
et tuam ulciſcans iniuriam.
ſup hoſtes tuos et regnū tibi
uendices. *H*us igit; libis
impator motus cum magno
exercitu intrauit hunganam.
Alimentum uō aduſum ſui
exercitus huic nauigio fere
batur moanubio. Cumq; ue
niſſ; impator ad flumē wag.
ſalomon acceptis trib; agmi
nib; equitauit de ſempte ſr
nitiam. Ereuntes autē uine
tes conſugebant ſecū. nē hus
nunc illis fugientib; et diu ſi
uulnere certantib;. Op miles

elatus erantibus sedes super ar-
tramentum suum intus super porta
ciuitatis. et unum oppugnanti-
bus fulminauit. **E**ritenses
uero de morte sororis sue turbati
acriter ingemebant in opus
iaculantes lanceas dermatum
eius interfecerunt. Ipse autem for-
titer eis resistens uictus euasit.
Iuxta ergo reuerentes theutoni-
ci narrabant imperatori auda-
ciam opus. et incredibile ei-
us potentiam in prelio. Imperator
autem accessit eo magnus
cum laudibus commendauit.
et uerbis dulcibus gratificauit. et
Quesiuitque a salomone. si
apud bersam et laodilaum
essent multi tam boni milites.
Salomon autem intendens
laudare hungaros in preme-
ditate respondit. Multi sunt
inquens etiam multo meli-
ores. Cui imperator. Si ita est.
talibus militibus repugnantibus
non recipias regnum. Res-
pondit autem bersa audiens impera-
toris peruenisse uaciam pruden-
tius consilio iussit acceptam
et temulenter panarcham
aquilegiensem. cuius consilium
imperator plurimum ascolta-
bat. simul etiam omnes du-

ces theutoniarum promittens
eis multam pecuniam. si im-
peratorem reueri facerent. Pat-
archa igitur et duces munibus
illorum et auri amore capti sa-
tigebant uanis significationibus
ducere imperatorem ut reuerire-
retur. **P**atriarcha ei finire
se iudisse sompnum. cuius
coniectura manifestissime totius
exercitus imperatoris diuina
uisione periturum nisi quoniam
eius reuerteretur. Sed et duces
fingereunt simile se diuinitus
attonitos. Conquebaturque im-
perator. nescio quid opinari
mali imminere si non cito rei-
terentur. Sequenti uero nocte
duces theutoniarum instruerent
quosdam astutos milites suos
ut ipsi uociferando et clamoribus
suos alternatim perueniendo
seditionem ortam incrementum
simularent. Quod cum fecissent
milites magnus horror intus
super imperatorem et uniuersum exerci-
tum. excogitate fraudis et si-
mulationis instum. factis
est itaque tota nocte illa tumultus
magnus incastus. Mane
autem factum conuocauit imperator
patriarcham et duces in consi-
lium. ut deliberarent quid nam;

erit agendum. Patriarcha ergo
 et diuina pecunia conuenit. mo-
 dis omnibus consuluit ei ut
 reuertetur. Cesar autem igne
 deceptus. simulans se salomoni
 impetrum auxiliatum des-
 tructis nauibus in thettoniaz
 e reuersus. **fugit salomon.**

t rex salomon spe fraudati
 gemitibus ac mectus col-
 legit se in poson. Confortati
 qd e regnum in manu Geysc
 regis. et ex eo tempe uocat e
 magnus rex. Ducimur qd d
 dit fri suo ladylao. **D**ur-
 antem ladylaus obsedit cas-
 trum poson multis diebus.
 milites uero salomonis d cas-
 tro erant. et cum militibus
 ladylai decertabant. Salomon

autem et ladylaus aliqui ene-
 bant signa sua cambientes. et
 uelut milites pugnabant. Co-
 nigit autem ut ladylaus in
 mentionali silencio ad cast-
 rum ueniret. uidit autem salomo
 uenientem in uicinis armis
 ignorabiliter erant ad eum.
 Sz nec cum ladylaus agnos-
 cebat. milites uero salomonis
 sup castra sedentes illos aspi-
 ciebant. putabantq salomon
 illum e se uenientem et ppter
 uenit decertare cum illo. Sta-
 timq cum ad eum uenisset.
 et faciem eius respiciens uidit
 duos anglos sup caput ip-
 ladylai igneo gladio uolantes.
 et minaces eius minantes.
 Quo uiso salomon fugit i cas-
 trum. Cui milites sui dixerunt.
 Domine quid e hic qd uidim?
 Numquam te a duobus uel
 a tribus fugere uidimus. Qd
 ergo nunc. Quibus ipse dixit.
 Nouentis q homines no fu-
 gissem si iste no e ho quia p-
 tegunt eum igneo gladio. Q-
 audito mirabantur. Unde
 ipm magis timere cepunt.
Milites uero eiusde salo-
 monis necessitate compellente
 ad ladylaum ueniebant. ipse uo

eos ducali libertate et benignis-
 sima largitate resouebat. et
 ad domum suam reuerti
 libere permittibat. Rex autem
 magnus eo tempore natale domi-
 ni iugiter celebrauit. Quo
 petente archiepiscopus desiderans sol-
 lempniam missam celebrauit
 et sermone lucidissimo ani-
 mum regis delinuit. et ad
 bonum pacis inclinauit. **C**
 Celebrataque missa omnibus
 rite pacis. precepit ut omnes
 egredierentur preter episcopos et ab-
 bates. Tunc rex cum laicis
 prostratus est archiepiscopo et alijs
 ecclesiasticis personis seu prelati-
 bus. Dicebat se peccasse. quia reg-
 num legitime coronati regis
 occupauerat. Promisitque regni
 redditum salomoni cum pa-
 ce firma hereditario. Quod ipse
 coronam uere tenebat cum ita
 tamen parte regni que ducatu
 apparata erat. **¶** Salomo
 quoque duas partes regni corora-
 tus tenebat. quas prius detine-
 bat. Episcopi ergo letas de gra-
 tias agerunt. Quia regem ipse
 sancti gratia uisitatione compunc-
 tum et illustratum esse uide-
 bant. Tunc rex magnus mis-
 sis nuncijs ad regem salomo-

nem explicauit ei plenas mo-
 dum pacis preparatum. Incur-
 rentibus itaque nuncijs et si hac
 re diuisis diuersa sententibus
 consilio rectoris concilio
 effectum sortiri non potuit. **¶** In
 terra rex magnus ingratum ex-
 tudinem incidit. et v. kalen-
 das octay uiam carnis uniu-
 se uirtutibus adornatus est in-
 gressus. Erat enim fide catholi-
 cus deo deuotissimus. et princeps
 paucissimus. Regnauit autem
 tribus annis. et vacie tumulat
 in ecclesia beate uirginis quam ipse
 construxit. In primo etiam anno
 regni sui ualidissima fames
 regnum hungarie afflixit. **¶**
¶ Sanctus Liobli cororatus in regem.

uicta uero morte regis magni
conuenit uniuersa multitudo no
bilitum hungarie adsternere eius
ladislaum et cum communi conse
su pauli uoto et consola uolunta
te ad suscipiendum regni gubna
culum concorditer elegerunt. Imo
uere magis affectuosissimis et in
stantissimis precibus compulerunt.
Omnes enim nouerunt ipsum et
uestitum consummatione iusti
tiam fide catholicam pietate
populum largitate munifici
cantate conspicuum. Emicauit
quippe quasi stella matutina
in medio nebule fugans tedi
tenebrarum et quasi lux pia
lucet in diebus suis uelut etiam
sol resurgens sic effulsit in populo
suo. Quasi adeps separatus a ca
ne. Et cum leonibus et uersipellis
lucet quasi cum agnis ouium.

Numquid non occidit gy
gantem et abstulit obprobri
eris? Conuenit enim inimi
cos suos uniuersos et eripuit
aduersarios. Erat enim magni
secundum nomen suum maximus.
Nam si etymologie nomis et
alludamus Ladislaus qui lau
diuinitus data ipso de. Nos
enim populus interpretatur. Co
sis autem dms uel dacio. siue
damm. prima enim syllaba
nominis eius. Laus est per pagoge.
Et quamuis ipsum hungari in
regem absque uoluntate sua
elegerunt. numquam tamen inca
put suo coronam posuit. propter quod
ponus celestem coronam optabat
quam terrenam et uiam regis coro
nam. Sed usque legitime corona
ri et coronam hanc noluit in ter
ram ut si firma pax inter
cos esse possit regnum salomoni
redderet et ipse ducatum haberet.
Postquam autem diuina dis
pensatione regni gubernacula
suscepit non mundana glori
e caducam et transitoriam sed ce
lestem patriam et diuinam glo
riam toto cordis affectu perne
rent studuit. Semp enim timore
domini per oculum hunc in omnibus
iudiciis suis et maxime in causis

criminalibus ubi ulcō sine peā
 sanguinis irrogatur. **¶** Quia
 na quidem inspiracōe illustē
 scribat quod rex nō tam regat
 quam regatur. Vnde in omnib
 iudiciis suis mitigata legum
 severitate semp utebatur mē
 lenitate. Erat enim cōsolatō
 afflictorum subleuator oppr
 sorum pius pē orphanor. a
 cunctis enim regnicolis mu
 tato p̄prio nomine. pius rex
 utebatur. Qui etiam victor
 honoratus in dictis augustus
 erat non tam nominū pro
 prietate quam rerum iūrate.
 Ad aures enim rē publicā hū
 gane. Ipse prius dalmatī
 atq; Croaticam sue monarchie
 iure p̄petuo subiugavit. Cum
 enim rex solomonus sū libens
 decisset uxore eius sorore regis la
 dylai ab inimicis uiri sui mul
 tis iniuriis p̄gnata auriū
 fractis sui regis lādylai in no
 mine ihū ē imploravit. cuius
 iniurias rex graviter vindica
 vit. 4 Croaticam atq; dalmā
 ciam integraliter sibi restituit.
 Quam postea a p̄dicta regiā
 suo subdidit dominio. Q̄ tū
 rex non fecit p̄p̄ cupiditatē. s̄
 quia scdm Regalem iusticiam

sibi competebat hēditas. Cū
 quidem rex solomonus ip̄mo
 gmo affinitatis tādē atinebā
 et heredem non hūit. **¶** P̄oro
 salomon erat impositon. Reue
 rentissimi autem ep̄i laborantē
 pacificantē eos. Rex aut lādē
 quamvis sciret salomonem
 nimis ēē tūtem et impacibi
 lem uictis tamen pietate et
 maxime iusticiā cōpellente.
 quia ius legitimū lādylai
 non habebat contra eū. s̄ oīa
 ex frō fecit non d̄ iure quāto
 anno regni sui pacificatus ē
 cum salomone. donans ei sti
 pendia ad regales exp̄sas
 sufficiencia. Optimates at
 regni summa picula bellor +
 cladis caute precauētes non
 p̄aciebantur regnum p̄tici
 cum salomone. ne nouissima
 fierent p̄iora p̄ioribz. Salo
 monus autē cauteriatā cōsci
 enciam preconcepte iracūdie
 amantudo lanuabat. Cēp̄ ita
 qd̄ fērbundus estuanti aīo
 machinati dolos imp̄niciem
 innotū sanguinis lādylai.
 S̄ incidit infoueam quā fec.
 Eorū etiam anno cūq; dñi
 que alie constituta fuerāt. p̄
cussa ē a fulgure. **¶** Rex aut

Ladislavus dphensio flagitio
cepit salomonem et in vylle
quid tenuit in carcerē. Erat
autem apud salomonē Bo
dus filius Bokon in carcerē.
Hec autem non causa timo
ris fecit sed p consanguinita
te regis. qui semp mirabat
facere peiora prioribz et ut fu
ror illius paululum tēparet.
Ipse enim assidue p salomone
orabat ut ad legem dī conu
teretur. Si vero salomon con
uersus fuisset. ueraciter regnū
plenarie sibi restituisset. ipse
ducatum sibi elegisset. Et q
uis salomon in carcerē fuisset.
Ladislavus multo magis ei
dolēbat. **E**t postmodum
salomon rex dimissus decer
tere melioratione corporis scī
regis stephani et bñ Emēia
confessoris. assistit regi pau
cis diebz. Et tandem fugiens
adit ducem cunorum qui
uocabatur kutesk. Cui ui
rauit quod transiluanā pro
uinciam pprictano sibi tra
deret. et filiam eius in uxorem
acciperet. si ille in auxilium eius
sup ladislavum ueniret.
Ipsa autem kutesk iam
q̄ seductus cū mag̃ multa

tudine cunorū inuasit hunga
riam diuenit usq̄ in puina
castroz vng et boisia. Quo
audito rex Ladislavus iunxit fr̃
cos. et comiti sunt a facie ei.
occideruntq̄ in ore gladii mi
ta milia cunorum. Rex autē
salomon cum kutesk sicut
amates a uillis pennis abun
guibz austris fugientes eua
serunt. Rex itaq̄ ladislavus tu
lit spolia eorum. et in ympnis
et confessionibz bñdicebat deum
qui dedit eis glōsam uictoriam.
Et fecit autem constru ibidem
eccliam ad honorem dī olipotētis
ob memoriam uictorie quam
ibi adiutorio dī obtinuerit.

It rex salomon cū latin
culis cunorum inuasit bulga
riam et confinia grecie ubi
abertini impatoris grecie.
misericorditer ē passi. e quibz
pauci ualde euaserunt. Cū
enim uidissent cum magnā
multitudine loricatorū timu
erunt ualde. cepuntq̄ festinare
ut transiret danubium pri
usq̄ ab hostibz cōcluderentur.
Qui ergo loricas nō habant.
celerius p leuante pcedebant.
Salomon autē et sui atq̄ alij
loricati. armorū pondere ipse

diu p̄cedentes socios tardius se
quebantur. & yems erat. n̄ in
gebatq; densissime. repleue
rantq; nubes oculos eor. et
p̄cipiente niuium densitate
non poterant uidere socios &
suos qui p̄cesserant. Erant
tes itaq; ferebantur p̄ i. a. m. l. a.
S; & hostes p̄sequantur eos co
munus. ¶ Cumq; ducesset
ad quoddam castrum deserti
quatuor intransiunt illuc:
et tota die et nocte ibidē man
serunt. Hostes autē timide
tenent castrum undiq;. Ob
sessi uero uidentes se p̄icio fa
mis p̄te elegunt maḡ pug
namo mori qm̄ fame p̄m̄i.
Summo itaq; diluculo erant
in hostes et simul cum inter
toribus suis intemerunt. & qm̄
plures erant credabantur qui
eos interficiebant. Rex autē
salomon fugiens cum paucis
uir euasit. & fucili cūsu transi
uit danubium quia glaciatus
erat. Cumq; uenisset ad quod
dam nemus magnum. duxit
suus ut p̄teriret eqs paul
ulum pausaret. Ip̄e uero de
posito scuto finit se confestim
reversum. & abuit in opacis
p̄tes siluani. suis nichil ta

le opm̄antibus absceperunt se
ab illis. nec unquam ult̄ con
paruit. fractus quippe tot ad
uirsis uisitatus a sp̄u salutari
qui eripis aduersis nō ē effec
diuor nec contra iustissimā
di ueritatem libo pugnans
arbitrio s; manum misericordis
sime compientis di sentiens.
in recordatione commissor in
genuit. Et quantum iuste &
humanitatis arbitratu p̄esa
ti potest. cum cordis amice
& satisfactione d̄p̄cis suis pe
nituit. ¶ Vere felix necessi
tas que compellit ad meliora
nam reuera necesse ē ut quē
mundus odit. diligatur a d̄.
En nobile corpus regis salo
monis. regalibus diuini educa
tum iacet in puluere & cinē
fatigatum. Et qui prius pug
nabat. p̄tempalibus nunc sol
intendit celestibus. Toti enī
tempus uite sue in p̄gnacōe
et oratione. inueniuit & iugi
lus in laboribus et obsecrationibus
consummavit. Visus ē etiā
semel in hungaria t̄p̄e reḡ Co
loman. si statim dileuit. &
Nec unquam amplius con
paruit. ¶ O dignum autē
ex h̄c seculo ad d̄m. & sep̄t

ē polē in ciuitate ista. pro itē
cuius eo mater in agminibus re
quiescunt. post h̄ autē q̄
dam de cuius nomine Copul
ch filius kaul cum ualida ma
nu intrauit in hungariā ut d̄
bellaret. qui ultra siluanū reg
num depredauit. et predā seque
durebat. Qui d̄ populata t̄ra
transiluania transiōs uenit ad
Brtoz. et circa flumē ymsoer ali
quantis diebus p̄moratus est.
Deinde transiens t̄raam in
thocoyd exercitum suum it̄na
agmina diuisit. Duo agmīa
uersus sabulum uastare p̄po
suit. vnum uero circa t̄ysia
debellare dimisit. Debellātes
uero et p̄dantes uenerunt i
locum qui dicitur Becher cū
multitudine p̄daz. et ad p̄p̄a
redire statuerunt. Qui dice
bant. Venimus debellando.
nunc reuertamur uenando.
T̄. tantam ergo p̄dam d̄ hūga
ria hūerunt. quantā umquā
aliqua gens potuit habere.
Vrores etiam et filios nobili
um secum incaptiuitate du
cebant. **C** Rer autē ladyla
cum suis in sclauonia fuerat.
Cumq̄ in reuersione sua h̄
omnia nūciasset ciuis qm̄

scuerat reuersus ē. et cum suis mi
libus celeriter post eos cōt̄it.
Quos circa flumē Temes i
uenit. et illi putantes se omnino
et liberatos plus affectabant
ueruacionem qm̄ bellum.
Rer autē ladyla militibz
suis dicebat. vtilius ē m̄ mori
uobiscum qm̄ urores uris et
filios uacare incaptiuitate. h̄
dicens lacrimabatur. et p̄mus
uerillo nutro impetum fecit
in castra eunorum. **C** Cōtra
utq̄ dominus cunos ante
faciem hungarorum. Rer ita
q̄ ladyla militibz suis cla
mabat. Non interficiam̄ ho
mines istos si capiamus eos.
et si conuersi fuerint uiuant.
Kopulch uero et meliores mor
tui sunt. et alii qm̄ plures cap
ti sunt. et nemo ex eis euasit
p̄ter unum siuentē nomine
Escembu. Rer autē cū suis
omnibz p̄ tanta uictoria gr̄is
egit omnipotēti dō. q̄ cepit
eos de manibz hostium suoz
nominantq̄ flumē paga
ti. p̄ter paganos usq̄ ip̄itē
diem. hoc audientes cum de
seruente illo qui euasent. ual
de contristati sunt. qui etiam
coniuuantes p̄miserunt se in

unam populum vindicatuos.
 Miseruntq; ad regem nuncios
 et captiuos dimittere pcepit.
 uerbis superbis et contumeliosis.
 regem deservire. et statuerunt
 diem in hungariam intrandi.
 Cumq; res audisset submisit.
 et diem quam in hungariam
 uenire possent. res prius
 obviam illis equitavit. timor
 de populationem hungarie. et
 quodam sabbo summo ma
 ne prope danubium impe
 tum super cunos fecit. In primo
 autem impetu rex dux kuni
 norum nomine akus percus
 sit. et eum quem rex sibi in fi
 delem putabat. in eadem die fi
 denter ac milititer secutus.
 Contrauitq; dominus kuno
 ante faciem hungarorum et rex
 cum victoria reversus est. **Rex**
uadit contra ruthenos.

Ost hec autem rex gloriosus
 inuasit rusnam eo qd kuni
 p consilium eorum hungaria i
 traueant. Cumq; uidisset se
 ruteni male coartati. rogaue
 runt regis clementiam et pmise
 runt regi fidelitatem in omnibus
 quos rex pessimus grauer
 suscepit. Demum inuenerunt
 nam. poloni uero contra ipm
 uenientes pugnauit. sed hu
 garum adiuuante de victoria ha
 buerunt. Et inde hungari cas
 trum korokou tribus mensibus
 obsederunt. Interim obsessi et
 obsidentes cepunt egere. Rex
 autem et principes petierunt
 ab omnibus hungaris noctis
 silencio. ut portaret unusquisq;
 qd occurrat solum et sua plena.

Qd a factum ē. fecerunt autē
ante castrum montē magnū
de terra illa quam dñs ei fa-
rina copulerunt. viantes autē
obscū. quia obsidētes habū-
darent in malis q̄ quod dñs
posset manere ante castrū.
Atq̄ cum uniuersis regi red-
diderunt. et pacem aduolun-
tatem regis ordinauerunt seu
composuerunt. It̄ inde tñsus
in bohemiā et multos cap-
tuos d̄ bohēmis duxerūt in
pune in hungariā. et sic ter-
reconuolūimus ad p̄a redi-
tum gaudiis. *De constructōe
vanderiensis eccl̄e et dñote Regi
Lid.*

Qst̄ impatoria Castri Bihor
inter flumen keres iuenator
sua inuenit locum ubi aglico
amonum proposuit cōstituere
monasterium in honore v̄gis
marie. quem locum paruo no-
minauit. At ter laodlans
in ampliora sp̄ se extendens
et diutius inuicē p̄fines.
non solum in hungariā. s̄ in
omnia regna vanitatis sue
respexit suauitatis odore. vnde
mortuo rom. mor impatore.
duces et terrarū theutonico-
rum. cunctiq̄ barones et op-
timates communiter et cōcor-
diter rogauerūt ip̄m ut susci-
peret impium. Quia nō tēp̄e
suo non solum sua. s̄ que ih̄s
et sunt querebat. et illud diuin

oraculum mente sedula reuel
uebat. Non transgrediens t
minos patrum tuorum. Suis
itaque terminis contentus ce
in aluit. quoniam super mensuras
uius augere affectans alieni
genarum et ignotum gentium
regimen suscipere recusauit. Vir
autem in hungaria deo pie ac
fideliter seruendo et leges co
uenienti uigore sanciendo
poterat remanere. **C**umque ce
lebrasset pascha domini in bodog.
Ecce nuntii de francia et de his
pania et anglia et britania
ad eum uenerunt. et precipue de
willelmo fratre regis francorum.
Et ei omnipotens dei iuramentum se
uolens manifestauit. et se cum ei
uicem et sanctissimum sepulchrum
de manu saracenorum liberare
pensauerunt. Unde gloriosi regem
rogauerunt. ut eis rector et gu
bernator in christum ihesu ipse
cristaret. Rex autem hoc audi
ens. gaudens est gaudio magno.
et in eadem festiuitate a nobilibus
hungarie licentiauit. et trista
batumque tota hungaria pro
eum. Si ipse quod incepit nul
lo modo dimittebat. Quisique
nuntium ad corradum ducem
bohemos filium Othonis et

petit ab illo ac precepit ut se
cum ultra mare ire permitteret.
Iste autem li
benti animo se permisit. **I**n
terim cognatus Corradi du
cis nomine scitapolug. nec
tis silencio pragam ueniens.
ipsam ciuitatem cepit. mame
facto ab episcopo pragensi in solio
ducum sedit. et a quibusdam luno
nificis susceptus est. Corradus
autem ad gloriosum regem a
iumentum suum uenit. et
que ei acciderant narrauit. et
regem in auxilium sibi ueni
re in propria persona rogauit.
Rex autem concessit ei. ita quod
deseruius dei digne remaneret.
Et quia consanguinitatis um
culo illi uingebatur. etiam me
mor sue actionis omnis patris
eius qui sibi in auxilium conf
salomonem uenerat. permisit
se in propria persona eum ad ui
tium. habebatque rex secum
fratres suos filios Gerse regis.
Colomanum et alium. pro
nosticimusque ita erant rex de
colomano. quia fusor sang
uinis fieret. voluit enim ag
ensem episcopum eum facere. Audiens
eamdem nocte secessit in poloiā.
audiens quod pater eius et auus

polonie bononfice suscepti
 erant. Secuti sunt cum d' hūn
 garia anatus a vgra a alij. i

C Rex autē congregato ex
 ercitu suo cepit ire contra bo
 hemos propter iniuriā ne
 potis sui. Cum autē pueri
 inconfinium bohemos gra
 uis infirmitas eum inuaserit.
 Conuocatisq; principib; su
 is. ad colomanū nuncios i
 misit. scilicet a varcellum ppo
 situm. a patrum comitē ut
 ad hungariam irueretur.

Beatus autē Ladislaus
 sic ordinavit. ut post ipsius
 alius regnaret qui sine
 simplicitate ducis hono
 ratur. fratrem suum coloman
 prefecit sibi coronā regi
 tamquam cui iuxta prime
 gentis iurisdictionē ceperit.
 Si quem autē fore electu
 quat et quanta bona genti
 sue beatus Ladislaus fecit.
 regibus eundem plenā pote
 nt hāc notuam. Scitote qd
 a gentia plures transierat
 consilia regibus suis ex
 su re. a sapientia utatur
 in iudiciis suis. Bona co
 muni et pē q. in kal. aug
 ti fecit et cetera. **Scitote ut l. i.**

montur. a Colomanus filius
 Gyse regis. in regem legitime
 coronatur.

Colomanus rex filius regis
 Gyse Hungarie legitime
 regit et coronatus ē et cum
 alioque regibus Colomanus

concessit. In cuius etiam tēpibz
multa mala sunt p̄p̄tata ut
inferius patet. Erat namq;
habitu corporis contemptibilis
s; asinus et docilis ispidus
pilosus lustrus gibosus clau
dus et blefus. **C**umq; p̄
dum pegrini illi qm̄ audis
sent de morte gloriosi regis
ladislaui. ualde condoluerunt.
Ac ualde miserunt nuntios
ad regem colomanum. ut
quemadmodum gloriosum
ladislaum cognouerant. ita
et dūpō p̄uenirent. putantes
ipsum eē de eadem pietate. et
quia ip̄e d' eodem sanguine
fuerat. Colomanus at
ter hec audiens. non solum
non ire cum eis. p̄misit. sed
etiam p̄tēnam suam uiam
ill' minime concessit. Erec
tūm autem contra eos mi
sit. ut regnum inuadere non
p̄mitterent. putās ip̄os esse
tirannos et non pegrinos.
Illi aut spem in dō ponētes.
et cuius signum portabant
ihū ē in illo confidentes. hū
ganam audacter inuenerūt
et ex hungaris multos inter
fecerunt. Hec audito rex cō
gregauit exercitū suū circa

Temes et illos simulata pace
ut dimiserunt. Cumq; ad
zemlin p̄uenisset. et se ip̄os
eē sp̄antes castra metati sūt.
Castrum autem zemlin cep
unt. qđ rex alias insidias nō
faceret. et p̄iora p̄ioribz nō
ficeret. Deinde marchā illā
totam diastabant. p̄p̄t uict.
et quicquid rape poterāt ad
castra. et portabāt. Rex autē
interim utiliori consilio ut
pacem cum ill' firmaret. et
multis muneribz et uictualibz
eos honorauit. et in pace ire di
misi. Illi autē pegrini p̄ficiē
tes cepunt antiochiā et ad
uiuantē cō ibilim abierunt.
Cumq; rex ad p̄p̄ā trāte
rexit. et dux almus ad duca
tum iret. quidam iniqui dy
abolico ficti consilio cepunt
inter eos accusare. Dicebant
enim duci domine dux. rex
insidiatur tibi et cape uult
te. Deinde regi dicebāt. Dix
it desunt insidias. et si nō cus
tos. eis te. scias. p̄culdubz
et uenerunt. hoc autē au
dente ambo uicinos et laci
ni congregauit exercitū.
Rex autē cum exercitu ue
nit contra ducem inuadit

et dux e contra uenit. ipse war-
kun cisciam autem inter eos
dimiserunt. fideles autem hun-
garum tirugas ab ipsis petierunt
aut colloquium haberent
diximus. Quid est quod nos
pugnauimus. isti nos ob pug-
nant moriemur. et cum ipsi e-
uaserunt fugiet sicut nudus
terris patres nostri uel fratres
cum patribus eorum uel fratribus
pugnauerunt. et ipsi mortui sunt.
nec nos uidemus causam pug-
ne. Sed eis si pugna placet ip-
si duo pugnent. et quis eorum
preualuerit ipsum per domino
habeamus. quo statuto co-
silio principes reuerti sunt. **C**
umque Grak regi dixisset
quemadmodum statuerat. et
illa dux reuelasse absque uo-
luntate eorum quicquid. post-
hec autem rex inuasit Rusiam
et duxissa tutenor nomine
Ianea eiusdem regis uenit
obuiam regi pedibus pulu-
ta observabat regem cum lacri-
mis ne disperderet gentem illam.
Cumque regem non audientem
instans sollicitaret u-
tibus salutem. ut eam rex et
ammonuit a se dux. Non ap-
tet regalem munus. ne fletu

muliebri stupam. **E**lla at-
gemens reuersa est retro. et
rogabat omnipotentis dei auxi-
lium. Plurimi autem kunii
omnino cum patribus ueniunt
in auxilium tutenor. Qui
de nocte consurgentes summo
mane perueniunt castra regis
usque ad interemptionem dissipati
ueniunt ea cauditer. Nobi-
les autem hungarie commu-
nicant regem circumquaque.
fueruntque regi periculo inter
pugnabili. kunii uero perseque-
tes comitem euzem adgenerem
Almasi. uirum fortem et alacrem
interfecerunt eum. et omnes
qui cum eo erant. Similitur
epos Cyprian et Laurentium.
multosque alios bellatores
fortes sagittari transironibus
etiam duxit. Unus autem ex kun-
is nomine monoch atter
persequebatur hungaros. Quic-
mathis miles regis optimus
uelens complere. impetum
fecit illum. **E**lle uero fu-
gens nulla postquam sagitta
pedem mathi transiit. et nisi
sagitta nulla inferis elapsis il-
lum perisset. morte non eua-
sisset. Petrus itaque uersus est
ad monoch. Cumque ad petrum

sagittasse sagittar nō potuit
q̄ usq̄ dum aliam sagittam
acciperet. petrus latus monachi
pforauit. quē captum ad regē
uiuum pōuit. Tūc iulius co
mes impedibz uulnatus tua
fit. de quo uulnere i hūgana
mortuus ē. **R**er itaq̄ et
omnes sui celeriter fugiēdo
ueniunt in hūngariā. The
saurum autē regis q̄ omis qui
celeriter fugire non petuerunt
sui capuerunt. Tāta strages
ibi fuit. quod in hūngariā i
tanta strage fuerunt. Qui at
ex hūngaris insilius euaserāt
p̄ necessitate famis solis cal
tamentorum suor assando
comedabant. Quid plura
Tanta tunc pericula fca sunt
que scripta non sūt. que dici
non possunt. Rer autē re
prima uoce sua genuit la
dalium q̄ sephir. Anno dō
m̄ c. i. Cumq̄ rex eēt i eiltra
cia inuitatē zadur i cogita
ret ciuitatē succurrere p̄diti
cia gentis illius decemant i
pallatio suo ariet ibi edifica
uerat. Et ecce lais
zadurē ep̄c uenit ad eum i
homo uultu quē p capillo
capiens trahit q̄ cum uirgis

laureis ualax. **Q**uē
cum dimisisset exiit. fuit
set. illum non uidit. s̄ dolo
rem sentiebat et uetus iuga
rum sup corpus suum aspi
ciebat. Quapp̄ a molestia
oue ciuitatis patienter ces
savit. **D**emō rex uolēdo
ire in uisciam. Anno dō. m̄
c. vi. reuersus ē dur alamus
de uiscia qui p̄ regis ti
morem illuc fugerat. Cū
rex suscepit ad pacē. Demō
fugit in poloniam q̄ adēsit
polonorum et hūngarorum
consilio et auxilio. reuersus
ē in hūngariā. q̄ cepit noua
castellum et inuenit illud
Rer autem rex audito cōfess
castellum. Cumq̄ i castellum
pugnare uellet ecce d̄. sub
ito equi a terra p̄tata
castri exiens nullum castri
solus ad castellum regis ē
cum ad castellum regis ue
nisset statim de equo discēdis
et de p̄tata regis uenit q̄ i
ore omnium se culpabile p
clamauit. **R**er autē nihil
deus fuerit. **S**um reuersus
Anno dō. m̄ c. vi. reuersus
ad hūngariā cum castellum
p̄tata. **S**um reuersus ad hūngariā.

Venit autem iherosolimam p[er]fectus
 ē. et cum p[er]spicitur rediens rex cū
 suscepit ad pacē. Delectabatur
 autem dux in uenationib[us] et al
 siquid erat in eis. et dabit ei
 rex omnia adueniendi necēcia.
 De constructione autem domus.

ut autē construxit monastēriū

et domos rogauit ut regē. ut ad
 consecrationem ueniret. et sicut
 factum ē postquam palatini
 accusabant ducem q[uo]d insidias
 p[ar]arasset ut interficeret regē in
 constructione monasterii sui.
 Quod et forte fecisset nisi amici
 regis ipm iugulantissime custo
 dissent. Rex autem iratus uo
 luit capere eum. Sed reuerentissimi
 epi et alij boni principes scite
 falsum ē q[uo]d ex consecratione in
 inimicorum duci imponebatur. in
 tercesserunt p[ro] eo apud regē et
 pacificauerunt eos iuramento
 dimisitq[ue] ducem in pace. ut i
 bethon ueniret. Quisq[ue] cū
 eo duos iobagiones sibi p[re]ter
 tit honorandi cū quos tamē
 clamculo instruxerat. ut ani
 mum ducis solertius explo
 rant. si dux aduersus regē ma
 chinaretur. regi nūciaret.
 Cumq[ue] uenisset dux iehour et
 astur missa cornice cepisset:
 simplici animo dixit iobagioni
 bus. Nonne cornix ista iuraret
 astur. ut si eam dimitteret. de
 cetero non nūciaret. Illi autē
 respondit. Quod nec astur di
 mitteret cornicē. p[ro]p[ter] iuramēt.
 nec cornix uirum possit cū sit
 animal irrationale. Eadē uo

nocte illa duris regi nuntiavit.
Dur autem uenies i iulion
 causa ueniendi. statim absētiū
 se ab illis. et fugit iterum ad pa
 tauos regis teutonice. dur
 illum imploratus. An
 no domini m. c. xli. n. filius
 regis colomani mortuus est.
 et rex secundam duxit uxorem
 d. iusticiam. quam in adultio d. p
 hensem peccauit. nec uolen
 ta temeritate dimisit. Societ
 etiam quia scriptū ē. Deus
 quos coniungit hō nō seper.
 scilicet sine lege et absq. racō
 ne. Iaro non ipse ab ea se se
 parauit. si lex ab ea cū sepa
 quā rōnis accusauit. elpa ad p
 nauit. maleficiū coartauit. Re
 misit ergo eā lex iāā suā. Q
 in adultio pepit filiū no
 mine lorch. G. et ibi aut gēur
 Calamanii. **Dur almus et fi
 lius eius exoculantur.**

Anno domini m. c. xli. impa
 tor ppter ducem almuū mouit
 exercitum ingentē. et uenit in
 confinium hungarie ut collo
 quium cū rege hie. et int. eos
 pacē formaret. Et qd fē est.
Rex autem impatori plu
 rima dona misit. et sic honori
 fice repatriauit. Post h. rex
 reduxit ducem almuū ad pa
 cem. confirmata autē pace.
 tandem recepit eū et filiū
 eius belam infantulū et ob
 tectauit eoz. et belā infan
 tulū pcepit castre. et
 obsecrate timor dñi et regni
 stulticiū. castrum castrum.
 cuius testiuiles tū hie regi et
 dñobilibz regni obsecrauit.
 viros pacha et paul. flubul

tamen p̄fuit inuori lignum
p̄fuso quem diuina ulcōne
p̄matur mortis d̄glutit: ut
dura sorbitio q̄ p̄muit tem
palis regni destructō. Unde
dictum ē. Non sic impu in oīs
q̄ cetera. Ductus ē at̄ dur
almus in monastium suū in
temes. Posth̄ autē rex cep̄ eḡ
tare ḡnuiter: q̄ h̄ebat quēdā
medicum latinum nomine
draconē cui nimui credebat.
Hic apposuit emplastrū sup̄
aures regis. qui ex capitis do
lore iugebatur. q̄ p̄c̄tantes
aunū uis empl̄. non
modicam extraxit p̄te cereb̄
eius. **R**emoto autē emplastr̄
q̄ d̄muis teneat nō pot̄at.
oīdit othmaro comit̄. Co
mes othmarus inspicies em
plastrum uidit in eo cere
brum extractum dūq̄ regi.
Domine expedit ē. ut ip̄a
res te aduatiūm. Quo au
dito timuit rex q̄ ingemuit.
Postea autem inuit rex cōsili
um cum sceleratiss̄is othark
filio syma. et achille filio iaco.
et cum aliis comitibz quorū
consilio ducem q̄ filii eius
d̄gremio matris sue extract̄
cretauerat. Odisitq̄ ex eis

quidam nomine b̄ndictus
filium Goth̄ ap̄ h̄ed̄ ducem.
ne forte mortuo rege ipse ei
succederet. Rex autem in monte
p̄cepit filio suo et p̄ncipibz.
ut ipi post mortē suā sup̄ fu
scam ulascerent inuicem
quam ipi fecerat. Cū autē be
ndictus recessisset dur an mo
nastium scōbat plangens
dolorem p̄prium. Qui cū au
disset q̄ equites festinanter
uenisset. p̄sensit animo sibi
piculum imminē et fecit se in
troductū in monastium. et tenebat
manibz altare sc̄e oī agante
uuginis ut saltē p̄ueneret
di et scōr eius cū in te abst̄ie
nō p̄sumant. B̄ndictus autē
p̄ antifixum dictus. sacloga
manus iniecit i cū et tenebat
altaria uolentē extrahere
Cum quoq̄ sic conaretur
extrahere. diuulsa ē cutis man
dus. et infectum ē altare sag
uine. Sacerdotes autē obser
uabant hostia ec̄e. et uolebat
illum b̄ndictū cape. Ille autē
hoc p̄cipies corde furibundus q̄
modo potuit eruit. Et dum
festinanter equitaret p̄ siluā
pelys. cecidit ex equo. et cū
fructa mortuus ē. Et canes

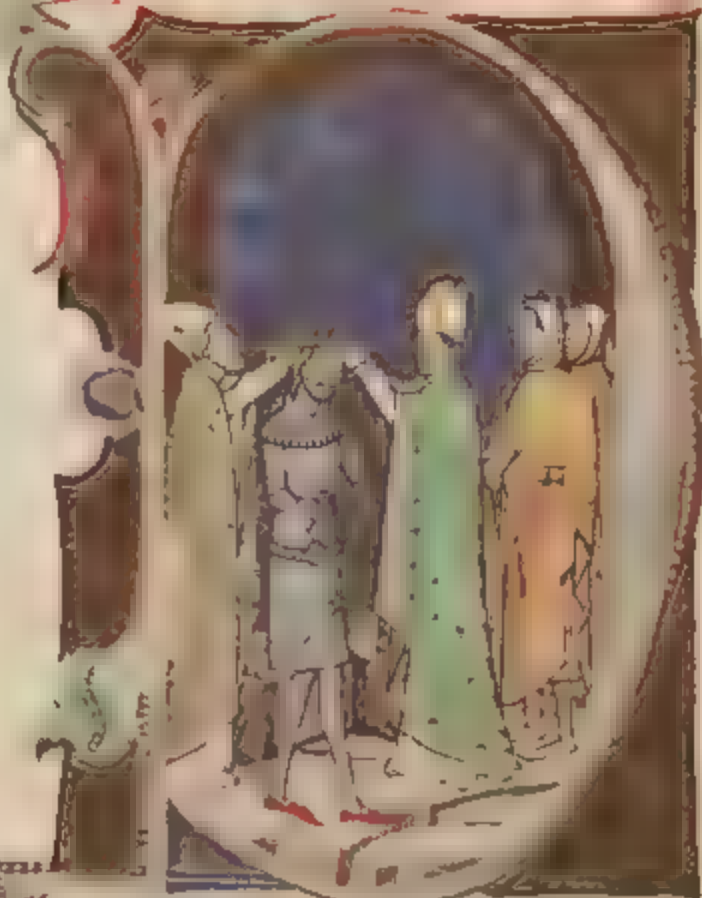
eius qui seqbantur ipm duo
traxerunt carnes eius ⁊ ossa.

Iste colomanus sicut qda
dicunt. fuit episcopus waradiensis.
Sed quia fratres quos habebat
morte sunt preuenti. ideo su-
mo pontifice cum eo dispen-
sante. regnare compellitur.

Qui abhungaris Cumis
Calman appellatur. Eo qd
libros habebat in quibz ho-
ras canonicas ut episcopus psolue-
bat. Iste dalmatice regnum ex-
ciso suo rege petro nominato
in montibz petergordia. hui-
gane adiunxit. Galeas quo-
qz venetorum et naues soli-
dans et allecans pecunia ⁊
marina exercitum copiosum
in apuliam destinavit. Qui
apulia spoliata. p tres menses
permanuit i. e. l. ubi etiam mo-
napolim et Brindisium
urbes expugnatas. vene-
tis ad retinendum. putilitate
regis colomani reliquerunt.
Ipsi autem abhungari. ab idē
loco reuersi. Quequidē cum
multis p soldatos parisanor
multos p exercitum expulsi
venetis sunt rehabit. Reg-
navit autē annis. x. mē-
sibus ⁊ diebus v. Anno dñi

o. c. xii. m. lxx. nonas feb. an-
ni tertia migravit ex h seculo.
Cuius corpus alibi quiescit.

Stylis colomani filii coronat iure.

Otenagore regni Stephani
Colomani filium in regē coro-
naverunt. Erat enim adhuc
impubes. Et spc eius i. m. aibz
cuius. Anna autem uxor
regni sui intravit dalmatiam.
q adalm. exercitus bonarum
ē susceptus. Inter reliquos mil-
lis exercitibus suis fines pola-
nicos devastavit ⁊ plauit.
Autem regno ut rex stephan-
cum dñe bohemor colloqui
haberet. **C**umqz uenisset
ad confinium hungarie ꝑ

fluvium Orisoua, et dux bohe-
morum obviam illi venisset;
fluvius tamen eos interiacbat.
Erat autem solch semper iniqui-
tationis auctor qui per in-
iquitatem suam ob hungaria
fuerat expius qui tunc ibi
cum bohemis presens erat. An-
tequam vero rex cum dux colloqui-
um haberet, misit solch nuncium
ad regem clamculo dicens, fide-
lis sum domino meo. Et quod
novi de bohemis sibi notifico.
Vnde statim cum colloquium ha-
beret cum dux dux cum caperet.
Quia audiuit tuos venisse
sine armis. At reversus idem dux
dicebat, Statim cum colloqui-
um habuisset cum rege, rex te capiet.
Si potius arma tuos et ita in
castris sedant. Bohemi ergo
sicut funebundi et bibuli fe-
cerunt, quemadmodum illi solch
laudaverat. Et alium nuncium
misit ad regem dicens, occurrat
rex sagittarios circa castra duci-
ne cito ad castra sua equitare
perualent. Rex autem ut fu-
it impetuosus fecit sic solch
dixit sine suorum consilio. Bo-
hemi videntes sagittarios ve-
nire, sine dubio convenerunt ve-
nitatem et quod audierat. Qui

impetum super sagittarios fecit.
Sic enim atque seculi utilissimi;
usque ad castrum regis absque
vulnere fugerunt. Rex autem
rex audiens cum paucis cele-
riter equitavit iussu hugaria.
Quia sua absque armis venerat.
et qui arma habebat armare se
non poterant, quia in sui regis
consilio erant, putabatque rex
in consilio equalem se salomoni
in fortitudine samsoni, i. aua-
cia dauid, se illis equali non esse.
C Bohemi autem dux de
vastabant castrum regis. Ja-
nus vero filius vrosi palati-
nus comes longe discedens
ad regem. Qui cum audisset, silen-
ter ac suaviter suos armaue-
runt, et impetum super bohe-
mos qui castra devastabant fecit.
Continuitque domum eos in ore
gladii hungarorum, et dux mor-
ti succubuit. Odisitque Janus et
post regem nuntium, et manifest-
avit illi victoriam quam dominus ei
dedit. Rex itaque reversus
gausius est gaudio magno. Si-
valde doluit, quia solch in eodem
perlo mortuus non fuit, qui
tanta mala mendacis simu-
labat. **R** Rex autem stephanus le-
gitimam volebat ducere ux-

orem. & concubinus meretricibus
iunctus erat. Quare barones
et optimates dolentes de regni
desolatione et regis sterilitate:
dixerunt ei uxorē dominā no-
bilissimam filiam regis Roberti
viscardi de apulia. **V**enit
itaque dux teutonicoz nomine
Gezen ad regem et conquestus
ei ē. ut frater suus cum de du-
catu eicassit. rogansque regis cle-
mentiam. ut in propria persona
sua ipm adiunxerit. Rex
autem Stephanus uolens iu-
nam patris sui regis colomani
uindicare. promisit ducem ad-
iu- tum. et collecto exercitu
iure intrusam. Cumque pue-
rulus. primus obsedit castrum.
Contigit autē summo di-
luculo. quod predictus dux Ge-
zen ambulabat circa castrum
pauca loca expugnandi
munitiones. Obsessio ei
uerant de castro causa iustici-
di hungaros. Cumque dux
uidisset illos. impetū fecit super
illos. qui uiriliter pugnantes
ducem usque ad mortē uulnera
ueniunt. Cumque rex audisset
de morte ducis. indignatus ē
ualde. et precepit omnibus hun-
garis. ut castrum obpugnarent.

et eodem die eligeret militem
posset ul' mori. **P**rin-
cipes autem hungarie huerunt con-
siliū et dixerunt Quid et que
morimur. Si ducatum uideri
habemus. quē rex et nobis con-
stituet ducem. Stabilitū igitur
sit inter nos. quod nullus cas-
trum obpugnet. et dicimus
regi. Quia hec omnia absque
consilio suoz principum facit.

Cum uero principes uenis-
sent ad consiliū regis. omnes
induas ptes se transulerunt.
Sed cosina de gratia pernam cre-
scit dicens regi. Domine quod ē
quod facis. Si cum multitudine
morte militum tuoz castrum
capis. quem ducē constitues.
Si inter principes tuos eligis
nullus remanet. **N**umquid
uos uultis regno relicto. hūc
ducatum. Nos barones cas-
trum nō obpugnabim'. Si
obpugnare uis. Solus pug-
na. Nos autem in hungaria
recedimus. et nobis regē elige-
re. Unde ex precepto principum
precones in castris clamabant.
ut hungari quia ciuitatē ihun-
ganiam reuerterentur. Rex ita-
que cum uidisset se suoz auxili-
um reuocari. reuersus ē in

regiam **P**ost h' tercio
... fines polonicos missis
... reuoluit. Demar
... felumino
... aulicorum suer. p
... tes bulganc et sine diastau.
... impator Colom
... politana filia reg' laar
... nomine in rila mianu
... regi stephano dicit. Regi hui
... re homine suu. qm en
... impator
... castigauit. **C**um autem hac
... audisset rex. pumia reprom
... muna. et collecto exercitu
... impetu spe sui nuasit p
... grece. Atq' alias multas
... igne et gladio deuasta
... et cecidit timor sup oris
... pumie rila. Ti
... omnes reges de
... fulminis
... nomine regis
... facti
... facti
... facti
... facti
... facti
... facti
... facti
... facti
... facti
... facti

... et unipant cum dices. Qui
... et ignis ocean impator
... et uis et uentila. qui
... sicut uentila. sp e in uno
... audire impator respondit di
... et subitum erat rex
... sua impati annis simul
... nulla ienda.
... et reprom
... in hungariam.
... ita uenit in hung
... nam in hanc. et hunc al
... quod improm
... non
... potuit. Quia greci pigra
... inflammant ignes sulphu
... res inuadit hungaros. et
... as inuisis aquas uolant.
Cum itaque rex erat robu
... sui contra grecos. quibz
... prefecit setrebel. Qui uenit
... grecis ultra
... karase uisus boron.
... manus uni ai grecis.
... ponent hungari resis
... tanta ergo strages rito
... facta e. quia ibi contigit.
... karasu inuad
... sanguine intrinsecus fue
... qd omnes sagis ee pu
... tabatur. Interbantq' locu
... si homines inuad tamq
... tunc sup quos fugientes

et persequentes transfiebant mulli
quasi super pontem. Occidebant
autem hungari tamquam bo-
ves. Nec erat qui recideret eo-
rum de manibus grecorum. **E**t
vero comes et alii boni nobiles
ibiadem occisi sunt. Post hec
imperator et rex per fideles nuncios
conveniunt adcolleque dum
navigantes in insulam que
ciuitas Goronech. patria est.
Ibi uero inter principes suos
dum se creantes et iuuantos
tandem pace reuocata rediit
ad propria. Rex itaque septis
multa mala faciebat. que non
debebat uirumque animi et
sui. Dominam epianam con-
bussit. et super homines comas
cum litore equino faciebat
fieri. Ceteros magnos arces
infundamentum hominis stil-
lare faciebat. **E**t duram
seueritate regis septi. inuicem
seu mediam capitis diuina-
tionem passus fuerat. Quam
fuisse obsecutus. et non mori
timens de rege septi fugerit
ingratam. Qui ad repare
hononfice successus erat et
per se sibi non. **E**t
quia et ibi iam pace confraue-
rat ciuitas constantiam in

archedonia. et multa hugai
attentate regis septi fuger-
ant ad ipsum. Quo mortuo
corpus eius per septi regis.
fulbertus episcopus reportauit. et
in albeni ecclesia sepeluit.
Bela uero filius eius in hugai
occulte tenebatur a principibus
propter furorem regis. Qui ad
inice consilio regi manifesta-
uerunt. quem post excecra-
tionem mortuum excebat.
Quem cum rex uideret su-
uisset uiuere a paulo episcopo et
Othmaro comite. quorum septi
retentus erat. gaudius et gau-
dio magno. Quia absque du-
bio faciebat se heretico non hunc.
Statimque misit nuncios in
seruiam et filiam viros. Co-
mitis magni in legitimam ur-
orem Bele traduerunt. Que
non post multos dies pere-
ruit Geychum. Quo audito
rex septi in ualida. Dispo-
sit ut cum rex uiuere in tal-
ia. Et etiam et regalia
septi. Antequam non re-
belam seruaret. conuincit
regnum. ut post regem filius
sororis sue septi nomine
saul regnaret. **E**t contigit
autem ut rex septi regis

uam infirmitate agne. ita uero omnes
mortem illi uidebant. Gorgis
uero comes et iuam manu spe-
dit. a traditoribus in regem
electi sunt. Cum autem de uo-
lente iter conualuisset. iuam
caput decollauit. Gorgis uero
comitem turpiter de curia re-
iecit in greuiam. et ita statutum
est. quod de ipagine sua amplius
ad curiam regiam nullus dig-
nus esse iudicaretur intueri.

Propter hoc principes mi-
si sunt regem belam manifestare
quia super hoc iter ualde condolebat.
qui sibi succederet. **R**ex autem
stephanus diligebat kunos
tunc tempore plusquam decem;
Quorum unus nomen erat: qui
a ceteris imperatoris cum paucis
ad regem fugerat. cum rege
morabatur. Rex autem incidit
indiscentiam kunum uero qui
permissionibus regis fuerat as-
sueti sceleribus. nec tunc mini-
seuebant in hungaros. Hun-
garum uero nullam cum audisset
quod rex in mortis esset articulo.
interfecerunt kunos qui cor-
pora impiabant. **T**atarum autem
dux kunorum conquestus est
regem de nece suorum. Rex
autem putabat a uine ali-

quantulum alienari esse ab e-
gritudine. Cumque uidisset eam
lacrimantem ceterosque kunos
circumfusus lacrimas. quia
supra modum diligebat eos:
interfuit et dicit. Si sanitati res-
titutus fuero. pugno quoque quem
ex uobis interfecerunt. decem isticia.

Et nunc diuitia mea non despe-
ctis quia conualui et hys die-
bus extendit manus suas in ku-
nos. Qui precipites irruerunt
ad osculandum manus eius. et
primula pressura de sanguine
regem. unde etiam reuoluo dolo-
re corruptis. sublatum est de me-
dio. Sed cum esset in articulo mor-
tis. monachalem habitum relic-
to regno suscepit. Anno regni sui
vicesimo. et sepultus est varadim. **Hic**
Bela comes filius almi dux ceteri
regem legitime coronatur.

Dignavit autem post eū Bela rex
cuius filius dicitur almi rex. omne
q̄ numerum maloz deuitans.
honorum opum exercitatorum
humiliter adhibebat. Nec posuit
cuius brachii sui i. adiutori
nec hūit fiduciam in homine.
s. ad altissimum posuit refu-
gium suum. et fcs ē dñs. p̄tec-
tor eius. Et adiuuit eū in mul-
titudine mīe sue. de finem i-
uennis sui posuit sup sedē su-
am. Consummati ē ḡ regnū
in manu eius. et iunioris ei
dedit dominus in obprobrium
eius usq; in p̄ntē diē. Genuit
quatuor filios. s. Geysa. Ladula-
um. Stipsy et almu. Quo regnā-
t. regina Elena habito cōsilio
regis et baronum. fecit congre-
gationem generalem in regno uir-

Atad. Illa igitur die dicit con-
gregationis dum rex sedisset
sup solium regni sui. uenit
regina cum filis suis. et sedit
circa regem. Vixit autē ad po-
pulum uniuersum. Omnes
fideles nobiles senes et iuuenes
diuites ac pauperes audire. Cū
cuiq; uirū dñs iustum doceret
naturalē. volo audire. cur
dominus n̄r rex suis oculis sit
p̄uicatus. et quoz consilio hoc
sit actum. modo michi p̄pala-
te. et eos fideliter in hoc loco
iudicantes. nob̄ d̄p̄is finē
date. **E**cce enim dñs regi uirū
p̄ duob; oculis dedit quatuor.
facta igitur hac uoce. uenit
omnis populus sup illos ba-
rones. quorum consilio rex
obsecutus fuerat. Et quosdā
cripis ligauerūt. quosdā uō
detruncauerūt. Sexaginta autē
et octo p̄phanos ibidē crudeliter
occiderunt. Et omis successores
eor. tam uiri q̄ mulieres. eo-
dem die sunt registati. In
sup omnis illor possessio ec-
clesiis cathedralib; ē diuisa.
Et sic omnes uille cōdicōna-
les et hungaria donacōnes
regum nominantur. **Q**uā-
uo hungari semp fluctuāt

inuina sicut mare salsum. si
li namque leuatam puicior
mutabant Borich adulter
ut ueniret. et cor adiutorio:
regnum sibi uedicaret. credē
tes ipse esse filium regis coloni.
Borich itaque a scito ruthenorum
polonorumque auxilio. uenit in
confinium hungarie in ducem
to loco qui dicitur seo. Rex
autem collecto exercitu ibat et
et uiam ei. plurimi autem ex
nobilibus impie bonum cessant.
Petres autem hungarie uoca
ti sunt ad colloquendum cum rege.
Interrogauit autem eos rex. si
scirent bonum adulterum
esse uel filium regis colomani.
Fideles autem regni responderunt.
quod manifeste sciret Borichum
esse adulterum. et nullatenus dignum
esse coronam regis. Infideles
autem et contradictores multi
tabant incerta et timidos in
duas partes claudicantes. **R**ex
autem et consiliarii ei quanti in
ipsis erant. segregauerunt edos
ab agnis. et firmiter statuerunt
ut ibidem interficerent.posito
res Ne forte si diutius differ
rent. traditores transferret
se ad Borich. et hoc regni ne
uideretur in periculum. Orta est

igitur sedicio. et ibidem cepit li
ptum comitem quem cum extrax
isset a rege. frater eius gemi
nus cum sedili **S**edit
pneum caput eius et cere
brum pulcherrimum eruit. **N**i
colomani comitem filium ei ibidem
detollauerunt. Odoynolth de
genere acris et alios ibidem occi
dunt. Resoru uero extrahitoi
bus secesserunt impres et collectis
milibus suis uolebant regem iua
re. Fideles autem occurrentes
eis. Erat autem caput tradito
rum Trodor de genere symad
et soltus et Tynis. et precipuus
sampsion. Laudauerunt autem sap
son qui erat pater comiti Tho
mas et tunc quod uixit in conuictu
regis. et ipsum coram multis
uicuparet. Quo audito
omnes laudauerunt. et ipse Bo
rich in am spem seductionis. gra
tes ei magnas retulit. et quod in
cepit hoc adimplere non si
mulauerunt. Putans enim diuina
acione regis regnum hunc. **R**ex
autem ostendit. ipse flumem
seo. et cum sederet in papilionem
sua cum suis principibus et mi
libus. Ecce sampson intrauit
et regi dixit. Quid facis uulsi
me cum eis cum regno. vultus est

domino tuo bouch regni hie
q tu uiuas in monasterio tuo
sicut uult pater tuus. Cū uo
principes regni subito como
ti fuissent. **E** Johannes filius
Orthonis notarius regis Sy
migiensis ipositis die ad Co
mitem Sud. Quid expectam?
Quare non apprehendimus eū.
Cumq; apprehenderit uoluisset
ille cissime equum ascendens
fugiebat. Illi autem adprensus
equum non habant. qui de cir
culo regis ad consilium pces
uenerant. s; tamen clamor
magnus fuit. Cum autē
seruiens comitis Sud clamo
rem audisset equum sine sella
ascendit et ipsum cum lancea
usq; seorsum persecutus ē. Trodae at
q alij socij eius uolebant nante
rante illum cissime eūcē
s; usq; huc non potuerūt. S; i
seru uero equitans cecidit in
flumen. quem persecutor in
flumen lamenit. habebatq;
sampsen sub tunica p anena
qui p grauiorine longe nata
re non potuit. **B**ouch at
cū magna milititudine tureno
rum q polonoz castra metat
ē ppe ad regem. pces autē
regni hungarie miserūt ad

duces turenor et polonoz
qui p bouch uenerūt dicen
tes. Non detes uos contra ius
ticiam querere regnū hoi ad
ultimo. Nos enim scimus
qd de iure regnum hie dbeat
Bela. q ipse regnat cū cōfessu
totius regni. Hys auditis
duces Rustie et polonie des
titerunt amplius adiuuare
bouchoni q celsi sunt signi
in suas pumas. Bouch autē
cum multitudie pplor uenit
pugnare contra regē. **R**ex
autē diuino firtus auxilio. q
truit omne robur bouchi in
pilo q fugauit illum igladio.
conclussit exercitū polonoz
in morte. in pā festiuitate o
magdalene. accipies spolia
eorum. q tueris q ē nī magnū
uictoria. In ipso autē pūo
acriter et precipue pugnauit
tunt. oyska Gaab q Saur.
q multos erill cepit q mē
fecerūt. Erator eoz lonca
sanguine humano confecta.
In hoc prelio oyska cepit Ty
ozorum intentor malozū.
Voses cepit uitalē. Gaab uo
frem comitis de Cracouia
polonium. Saur cepit En
dre. **Q**uos cū ad regē dux

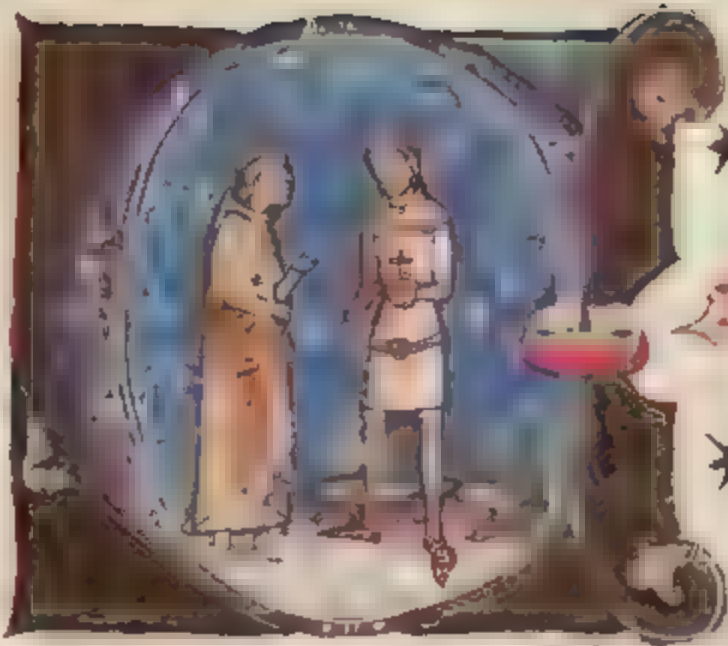
confirma duastantum. Quin-
tus enim cesar in ipsa persona
non uenerat super regem unum
suum ferre robur regni teuto-
nicorum aduersus panam huius
gariam commouerat. Her-
ticus autem quidam dux aus-
trie principalis aduersarius re-
gis. omnes bellatores de sacra
et de bauaria secum adduxerat.
Erat enim tutor populi dux
hermanni leonis cui sacra et
bauaria hereditario compete-
bant. Congregati sunt itaque
teutonici in multitudine for-
titudinis sue confidentes. et si-
cut gigantes steterunt contra
hungaros. **R**ex autem cum
uniuerso exercitu suo posuit
spem suam in deo. et exortus
agminibus cepit ut cor et uelle
suos. et sacratos et leuite
et omnes clericos qui aderant
in ipsi contribulato et corde
contento implorabant adiuto-
rium domini in ihesu christo. et pre-
sencia sancti angeli et marie
inuocabant clementiam dei et
genitricis uirginis orantem. cui
us patrocinio beatus rex et
stephanus hungariam specia-
liter commendauit. Rex
autem armatus est gladio et gla-

domini apparuit super eum. Cum
fortitumque est illic cor eius di-
uinitus. et ipse robustior factus
quam prius exultata est sa-
ues eius. et totus alacer ibat
in prelium. **C**umque appropin-
quasset Guncel quidam anten-
ticus qui utrumque linguarum
eorum bene nouerat iussit
regem. quod exercitus teutoniarum
appropinquaret. Et dux optime
tempus esse regi. ut uideret
sui eos quia pauci sunt. et non
omnes quos in adiutorium uo-
cauerant uenisset. Tunc
rex cum omni exercitu suo
acceleravit super eos transie-
tas hungarum. Teutonici uero
quasi gigantes exstupescunt
ineque arduis et certant
superbi et abusione insultantes
impetebant hungaros. ut
contumelias suas terrorum
eis intingerent. hungari uero
exaduerso appropinquauerunt ad pre-
lium. et intenuerunt bucci-
nas et clamorem classatis
et clamauerunt ad dominum et cla-
mor uociferantium ascendit in
celum et belligerantia et con-
uulsim est prelium. **S**ustinerunt
uero pessimi et simili nullum
omnes puer fugerunt sicut

onca alupe qui more solito
 pibant agmina hungarum.
 Tunc etiam paulum hūgai
 confugit exisset. quē ag-
 mina burgarū pnta sunt
 a finet teutonicoz pualuer
 teutonici hūgaros in iudicio
 belli confutur. qui sic hor-
 ta circa principia semp feruet
 ante a infine tepescunt. Tē
 amicus domini regis be-
 le Ban nominatus. gloriosū
 in milibz suis. uincens super
 agmina teutonicoz. pculit
 eos exaduso grauitat. a mag-
 nam stragem fecit in illis. S
 electi milites regis impetum
 fecerunt in hostes grauatim
 ē plium contra teutonicos:
 a fortitudo eoz dissipata ē. et
 ceciderunt in ore gladii plus
 quam septem milia bellatoz.
 residui uero fugerunt. S illa
 uir igitur de hungaros i die
 illa s fūcibz draconum cru-
 diter sceleratū. Ibi usqz adeo
 contrarium ē robur teutonico-
 rum qd uce rusticis hungaris
 inconfinium eorum habitati-
 bi aliquam inuadam seu qd
 tumqz grauiamē inferre pre-
 sumpsērunt. Rer autē di-
 uina gnuia felici potius uic

tora simul cum uniuersa gente
 sua briduit et glificauit dnm.
 In eodem autem plio comes pros-
 cepit comitem Rapolo teutoni-
 cum. qui iam pūc nocturnis
 insidus castrum polen occupa-
 uerat et gabriel accōne. p h
 indies illi fūmes afflunt hun-
 ganam. que magnā pte hoim
 in morte obloebuit. *Cesar Ce-
 nardus p hungariā uis iherosolim*

ut etiam eadem tempa cōra-
 dus cesserit iter facies. iherosolias
 p hungariam. hungarie uō nō
 qm pegrinus apparuit. inq nō
 pacem s potius unum tyrannu
 pōnis exerceat. Nam petuo-
 nis simulatione inuenta adi-
 tum a regno hungarie pecu-
 niam nō modicā extorsit. ita
 ut nulla mat' ecci sine monas-
 terium totius hungarie re-
 maneret. si quo pecunia non
 extraheretur a pegrinā ce-
 san p'more non offerretur.
Cuius cessus precessum
 cōgregus rex francor uenabi-
 liter et ut dicitur pegrinū
 subsecutus a rege Gevcha ho-
 norabiliter susceptus ē. Apd
 quem aliquam diu conmo-
 re tre cōp'munitatis uido
 regi Gevcha sociatur. a tali di-
 latione in ore uicini m'

tis minime a rege Gevcha ho-
 nore conouitatur prater om-
 nem regni molestiā hungarie
 fines cum suo exercitu ingre-
 ram penetrant. Postmodū
 autem rex gevcha referente
 quodam milite sue nomine
 Gerh. ap'unt qd' Bonch ad-
 terris regis colomani esset
 in comitatu regis francie.
 militu ad eum dūcēs. Nō
 ē bonorum recte malū p bo-
 no nec infideliū recte mee
 uim erit d'f' d'c. hys audi-
 tis f'cā cōtr' d'c' rex reges
 francorum. qui hāt enī mi-
 lites eius que nam cēt int'
 les q' mōt' a rege machina-
 retur. ut inueniūs abhis in-
 terficeretur. Gerh autē uene-
 rit consilio cōmuniā hūn-
 garum v' d' p' regni i'cē
 possi. tunc amulū p' tōmē
 haberetur et a lieto rege si mi-
 ti adhiberent. Qui uero eū
 talia mūlū Gerh ad p'ces
 regis francor f' p'stauit. in-
 tam ab eis et ueniam rogatu-
 rus. ut eū obliq' lesione cū
 regnum cum eo ut p'mitteret.
 Cumq' rex gevcha audisset Bonch
 apud regem francor. rogans
 eum. ut p'mitteret sua boni-

chium ei iunctum remitteret.

Cumq; hoc rex francorum
audivit ait. Non erit rex. q' do-
mus regis quasi ecc'a. p'ced' ei'
quasi altare. & quomodo possu
reddere iunctum cum qui ad
domum regalem quasi ad ec-
clesiam. & ad p'ced' regis quasi
ad altare se p'stravit. Cui nu-
cuius ait.

Quonia magistra
nra sic interpretantur. ut adulte-
rinam progeniem ecc'a no con-
municet.

Borich autē ui-
dens sibi mortē imminere. Ca-
nocte rapuit unum dextrariū
regis Lodovici & aufugit. Qdā
autem d' agaronibz occurrens
ei uoluit eum tenere. quē Bo-
rich cum gladio p'cussit. a iū-
ct' usq; ad medium pectus ei'
disiecit. Et ip'e manus sequen-
tis euasit. Post h' autē rex Ger-
cha dedit ducales expensas fra-
tribz suis. Ladislao & Stephano.
duntaxat exercitum in Rusiam
sup Lodomerium ducere. ut
vindicaret iniuriam socii sui
Osmoslor. p' quo etiam iā p'ce-
miserat exercitum. qui male
tractatus fuerat a ruthenis et
Cumis. Regnavit autē annis
uiginti. mensibz t'bz. diebz. xv.
Osignavit autē addn. Anno

domini. o's. c. lxxi. p'd. kl. Iunij
fata quarta. Cuius corp' albē
quiescat. *Stph' coronatur.*

Oco eius coronatur Stephanus
filius eius. & regnavit annis. vi.
mensibz. nouem diebz. t'bz. In
cuius impio dux Ladislaus fili
regis ecc'a usurpauit sibi coroā
dimidio anno. Osignavit at' ad
dominū. Anno dō. o's. c. lxxij.
kal. februarij. f'ia p'ma. cui corp'
albe quiescit. *Stph' usurpat sibi*

coroā.

ost hunc autem Stephanus frat-
 eius usurpauit sibi coronā me
 sibz quinque coronatus ē autē hō
 Jous februarii in dominica Er-
 surge. Deuictus ē autē in festo
 sanctorum Gervasii et protasii.
 fena tertia. ubi nobiles hūgaie
 conueniunt. Posthū expulsi sunt
 de regno. obit in castro Zemie.
 Anno domini m. c. lxxii. scilicet
 Jous aprilis. fena quinta. Cui
 corpus alle quiescit. Idem
 uero rex Stephanus filius Ger-
 se migravit ad dominum. An-
 no domini. m. c. lxxii. Quarto
 nonas maii. fena prima. Cu-
 ius corpus strigoni quiescit.

Gela tertius coronatur.

Ostea regnauit Gela frater eius
 fures et latrones persecutus ē
 petitionibus loqui crant origines
 ut romana sit curia et impu-
 Qui coronatus ē in diebus Ja-
 nuarii fena prima. Regnauit
 autem annis viii. m. c. vno
 diebus. re. obdormiuit at i dno.
 Anno eiusdē. m. c. lxx. kal. maii.
 fena tertia. Cuius corp' alle qui-
 escit. *Emertus coronatur.*

in successu Emericus filius eius.
 et regnavit annis viii. mensibz vi.
 diebz. vi. Ihuus uxor constancia
 filia regis aragonie. cesari fre-
 derico p consilium aplia copu-
 lant: O dignavit autē ad omni
 Anno domini m. cc. pōit kal
 decembis. fia. in. Cuius corp' re-
 quiescit in ecclā Agensi. *Ladula*
secundus coronatus.

Ost cum regnavit Ladulans fili-
 eius. et coronatus ē vii. kal. Septe-
 bras fena quinta. Regnavit autē
 mensibz vi. diebz v. O dignavit
 autē ad omni. Anno eide. m. cc.
 primo nonis may. Cuius corp'
 albe quiescit. *Andreas pater*
secundus coronatus.

ue successit Andreas filius Bele
trici. Qui andreas coronatus est
uicesimo septimo die post obiit
regis laodici quarto kal. Junij
impentecosces cuius uxor fuit
domina Gertrudis de alamania
de qua genuit Belam. Coloma
num. Andream. et beatam Elzab:

Si phalor humani genis
inimico. paulo dubio suatente.
uorem bankbani magnifici ui
ri domina memorata in foidie
ciudam suo fili hospiti deluden
dam. Quam ob causa ixe Bank
banus de genere Bor orumans.
suum gladium in regine sang
tine miserabiliter euidentur.
Et dno uulner sauci. ita. Anno
domini o. c. xii. interfecit. Cu
ius corpus in monastio Gulseo
rum monachor: de pelis tumu
latur. p cuius nece uor flebilis

in sonu in tota pannoma. et
in omni genere Bankbai. ex
crucibus et horrenis sanguinis
effusio subsequuta. **Andreas**
uixit iherosolimam

Ost hec rex Andreas terra sancta
uistituit ad mandatu dni pape.
Quod mandatum accepit. dux
est adhuc dux. sicut habet etia
de uoto et uoti redemptione. licet
in uicis. Quia ipse compleuit
et redemit uotum patris. Et ibi
in terra sancta sup exercitu xpi
norum contra soldanum babi
lone capitaneus et dux pfiat.
et mor uictor effiatur gloriosus.
mansit autem trib: mensibus.
Regali denique thesauro exposi
to diuersorum scorum pium re
liquie comparantur. Caput vi
delicet pthomias steph. et cap
bit oiangarte uirginis et mis

Dei bñ thome apli & sñ bñto
lomi. Item de unga aaron & una
dñe iouis illis. in quibz f mu
tauo aquam miumum. & alie
multe quas potuit tñe cõgre
gare. Reversusq; i hungaria
cum pñosis thesaunis scõrum.

Regnum autē suū reuocit
in pñs statu. Non em̃ h̃ suū
mentas & c. quoz reliquias
afferretat elmbi uoluit. In oc
cursu regis benedictus
filie Ega Cancellanus regine
omnes pñatos eccl̃e compel ch̃.
Cõodo autem illas reliquias
scas spñaliē ille eccl̃e habent.
quantum pñlati regi uenient.
obuiam occurrent. **T**rans
actis itaq; nouem annis rex
generosam elizab; filiā suā no
bili uiro Rodouice Turangie
& Anthgraui copulauit. Qui
post multos annos similiter
cruce signatus quote ihs solū
pgens ibidem migrauit ad ip̃.
Cuius festum iherosolimis de
uote celebratur. O dignum
autē rē. Indicis ad dominum.
Anno domini. m̃. cc. xix. ñ.
Tricesimo annu regni sui. Cui
corpus in monachio & egrus
felicitē requiescit. **Rex Bela**
quartus coronatur

Ex Bela post eum filius eius co
ronatus ē pñdie iouis octobris
fena prima qua cantatur. Da
pacem domine in cathedrā eccl̃e
bñ pñe alle. quā ip̃ cõsecr̃ fecit
Colomano duce fr̃e eiusdē cõsem
regalem ad laus ipius honori
fic tenēte. Daniele uō duce Pu
tenor equum suum & ñ ipm sum
ma cum reuerētia ducēte. R egū
autē rrr̃ annis. Anno dñi. m̃.
cc. xix. ñ. uō bela regnāte. oxanga
li sue. **Aduentus pñi Tataror.**

tartari cum quinqueſ cõtenis

milib; annator; regnum hūgaie
inuasēunt. Contra quos bela
ter iura flumen seo prelians
uincitur. In quo prelio fore ex
tinguitur milicia regni hūgaie
uniuersa. Ipso uero bela rege
ad mare fugam faciēte. tantum
usq; ibi ipm crudeliter isciatur.

Manseunt enim ipi tantum
mugno hungarie trib; annis.
Et quia seminare illis tēpibus
non potuerunt hungari. Itē
multo plures post exitū illorū
fame perierunt quā illi q; capti
uitate ducti s; i gladio ceciderūt.

Post h; autē rex bela rursus
ē de maximis p̄tib; q; ducem
austrie frederici cum belluosi
an nouā ciuitatē gr̄s occidit in
p̄lio hungaror; q; tūc per
maxillā licet tam v̄s. ar. cecide
rit in hoc bello. bel uero p̄fatus
trūphū cū hūgaie p̄didit. *pug
nat Rex cum Othotano.*

ost h; idem rex. anno dñi
m. cc. l. congregauit ex
ercitum copiosū contra o
thotonum regē bohēor; cōa oro
ranum unacū filio suo steph
q; ip̄a dūce cum dñor; s; uicti
fugerū circa harysburg. iū iouis
hila. Erat enim rex pacificus
s; in caritatib; q; p̄lis minime
fortunatus. *Flagellat se p̄lis.*

Ipsius etiam tpe. Anno
domini m. cc. lxxij. i
plebs flagell' se ferien
do uniuersale discurre
bat. Obiit autē anno
domini m. cc. lxx. v.
nonas may. fena vi.
infesto inuenciois scē
cruas. in insula bucē

si. Et sepulchrum ē corpus eius
Saugonij in ecclā fratrum anno
rini. constructa ad honorem
uuginis glōse quam ipse co
per Bela adhuc uiuens sup
tioso op'e et pulchro fecerat in
coau. Vbi cum domina re
gina consorte sua crana noie
filia impatoris grecor' et duce
Bela filio suo canissimo felicit
requiescit. uir uirtutibz plen'.
Cuius memoria quasi mel ol
corosum usq' in diem hodienu
in ore omnium hungarorū
et aliarum plurimū nacionū
suauescit. Cuius corp' philip'
Archiep'c' stugomensis d' ecclā
memorata auferri ex humiliato
fecerat contra uim et in sua ec
clesia cathedrali indobite tumu
lat. Sup quo fco corā supmo
pontifice causa diuicius uen
tillata fies minores cū bonē
manimo rebatē erintegro me

nuerunt. et coram uuginis ara
gloriosius condiderunt. ubi hu
pulehri uisus continentur. **C**
Aspice rem carā tres cingunt
uuginis arm. Per dux regia
quibz assint gaudia trina. Et
sequitur. Dum licet tua dū
uiguit rex bela potestas. fiau
latuit par firma fuit. regnauit
honestas. *Deplis fili bele coro.*

Ost ipsum Anno domini
m. cc. lxx. cepit regnare
filius eius stephanus sup
totam hungariā. Qui
Othacum regem Bohe
morum in hungariā cum
Bohemis Australibz Szambū
gensibz ac ceteris multis genibz
tum potencia ueniente añ flu
uium Papcha tenuit uuluer

ac fugauit. P̄tea Budun
ciuitatem bulgaroz expugnat
et bulgaros superauit. regē eoz
sibi compulso dseruuit. Regiuit
autem duobus annis. et mortuus
ē in anno tertio regni sui in m̄g
insula. et sepultus ē in ecclā b̄tē
virginis. in insula budensi ilo
co Beginarum. *Ladislau fili
Stephani coronatur in regem.*

vi successit Ladislau filius ei
et coronatus ē eodē anno quo
mortuus ē p̄ter eius. videt̄: āno
domini m̄. cc. lxx̄. ii. Qui im
patore adiuuante circa aroa
uiam occidit regē Ottocatum
sup̄dictum in p̄lio. Postea
cum anno domini m̄. cc. lxx̄
ii. Oldamir dux Cumanie cō
gurgato exercitu cumanoz ēca

laim hood uocatum. uolēs
hostiliter regnum inuadē hūga
rum ut suo domino subiu
garet. Contra eum rex Ladislau
ut fortis Josue p̄ gente sua ex
regno pugnatūsus accessit. In
cuius exercitu laudand' fili' thēe
miles strenuus cont̄ eum aōs
lanccauit cum impetu iuuentis
sue. et laudabiliter prussit plu
rimos et p̄strauit. Postea
cum plūm committeretur ī
ptes fortissimū subito et in o
pinate ex diuina elementia
pluuia grandis exoritur cōf
faciem paganorū. et qui ī ācub
suabant. et sagitta p̄p̄e ymbra
densitatem iuxta p̄phetiam
fī sunt ut stertis terre. et sic
rex Ladislau uictoriā obtinuit
diuino fretus auxilio. Tā
tem postea pauci dipis cumā
nis qui euaserāt ad tartaros
fugientes. quorum instinctu
tatarū. Anno domini m̄. cc.
lxx̄v. secunda uice. *Sed a uice
intrant tatarū.*

intrant in hungaria et usque
 pestem universa miserabiliter
 combusserunt. Iste enim rex
 Ladislaus filiam regis karoli
 de apulia inconiugui habebat.
 Sed spreto thoro coniugali filia
 vero adhevit cumanoz. Cydria
 Cuphech et mandulam uoca-
 tas. ac alias quamplures in-
 concubinas habebat. quare
 amore cor eius est merito dep-
 natum. et a suis baronibus et
 regni nobilibus odio habebatur.

Firmamus legatus intant.

hic insuper contra eum quia cu-
 manice et non catholice con-
 versabatur philippus firmus
 sedis aplice legatus advenit.
 Qui barbas radere. crines de-
 truncare contra mores hūga-

rios et pillos cumanos. quū
 usus in hungaria iam inconsue-
 tudine habebatur abice dimana-
 bat. **E** Regem etiam a nathani-
 uinculo fenes ut paganos odi-
 ret. ritum christianorum diligeret. et
 thoro uiuere coniugali. Sed ni-
 hil in re proficiens repatuit.
 Rex Ladislaus interfectus.

Ost h in breui ipse rex. et
 Anno domini. m. cc. ut
 festina sa. prima an festu
 scē agnate the uirginis
 et m. p. p. castri kerthog

ab ipis cumanis quibus adhevit
 est miserabiliter interfectus. Tunc
 enim istius regis Ladislai cepit
 hungaria a sua magnifica gla-
 ria reflecti. ut casus flebiles et eue-
 tus inferius ostendit. Cepit
 namque in ea tristitia bella con-

surge civitates confingi velle
 p combustiones ad nichilū redigi
 par et concordia penitus concu-
 lcat diuites deficere et nobiles ius-
 ticiam p inopia paupertatis. Il-
 lo tempe biga scilicet duarum
 rotarum uehiculū a regni incol-
 tuius regis ladoria ducebatur.
 quia ppter continua spolia ani-
 malia uehicula trahentia defic-
 rant in regno. s. homines mox
 pecorum bigis iuncti uices a-
 nimalium impendebat.

*Dux
 Andreas de venetijs i hungaria
 iudicatur.*

Ost cuius regis mortē eodē
 anno xvij die Andreas
 dux de venetijs coronatur.
 Qui uiuente adhuc Za-
 dylao rege adductus i hungaria
 fuerat. Cuius Andree regis ortū

et originem uidemus. q. rācōne
 meruerit coronam regni hūga-
 ric accipe. Cum enim rex
 Andreas secundus p. quātū be-
 le regis et colomani ducis. mor-
 tua prima uxore sua ut potius
 interfecta ut supius dictū ē ma-
 re ad mandatum eodē transie-
 talli in terram scām ad expugnā-
 dum pro sepulchro dñi. ibi uic-
 tor existens. reuertebatur felicit-
 er cum honore. Tandē i yta-
 liam applicuit. et quadā uice apud
 marchionem Estensem ē magnifice
 hospitatus. Ille uero marthino et
 cognoscens regem et uiduū. fili-
 am suam excellentē pulchrā et
 bñ ornata conspectui regis
 astare fecit. Per uero uides eam
 pulchram et suis oculis graciōsā.
 cum absq. hoc ducere uell. ux-
 orem. cum eadem domitella eo-
 dem die contraxit matrimoniu.
 et in hungariam secū dux. Por-
 tus uero rege andrea. dñā ista
 uolens reducere ad penes suos.
 conuocatis principibz regni hū-
 garie. archiepiscopis et episcopis. se gūidā
 ple manifestis indicis demon-
 strauit. et sic ē reūsa in tñā suā.
 Esth uocata. et ibi apud p. suū
 puerum masculū peperit. quē i
 baptismo stephin uocauerunt.

Qui nutritus et educatus sub
 hoc titulo qđ eēt filius reg̃ hū
 gari. Tandem ad etatē ul
 timam adueniens usurpare do
 lose marthonatum uoluit a
 ui sui. S; itē auis suus p̃na
 lens ipm̃ remocius aufugauit.
 Et sic stephanus fugiēs abyti
 nispantiā ad iacobū regem
 aragonie qui hiebat in uxorē
 sororem istius stephani filiam
 regis andree regis hungariē. q̃
 ibi aliquādiu commoratus. ite
 rum in italiam ueniens elect
 ē potestas a ciuibz in rauenā.
 In ac fugatus uenit uenecias.

Ibi autem uir quidā ciu
 uenecensis ciuitatis potior et
 diuor cognoscens q̃ scis uera
 enter hunc eē filium regis hū
 gariē tradidit sibi filiaz suaz
 inuorē et omnium bonorū
 suorum p̃cipem eū cōstituit.
 Et illa autem hūc filium ste
 phanus quem andrēā uocauit
 nomine patris sui. Qui andreas
 auxilio et consilio amiculorū
 suorum qui erant infinitarū
 diuitiarum iuuenie adhuc
 rege Ladulao in hungariā sub
 intrauit. eo qđ eēt dux. qui de
 bebat hē p̃cedenti in regno re
 gis andree titulos aui sui.

Cum autem rex Ladulao fuisset
 occisus a baronibus regni. andreas
 dux feliciter coronatur. Qui
 anno secundo regni sui cū exercitu
 maximo austram debellauit.
 In cuius impio quidā nobiles
 regni. Johannes. scilicet et frater
 banus filii hūa. ac uiginti
 filius pouch et uylac. alijq; qm̃
 plures inuidiam regis. idē
 a papa bonifacio viij. regē petie
 runt. Per karolum adhuc exis
 tens in hungariā et Neapoli
 p̃quosdam barones regni hun
 gariē introducit.

vorum instantiā papa admit
 tens. quendam puerum r̃. an
 norum nomine karolū. anno

domini m. cc. xc. ix. uiuente ad
huc andrea rege in hungariam
destinauit. Cuius karoli gnacon
et origo tali modo habetur. Rex ste
phanus quintus filius bele
quarti regis hungarie inter alias
filias hunc unum nomine
mariam uocatam quam karoli
lo claudus filio karoli magni qui
ex donatione ecclesie fuit rex syci
lie tradiderat in uxorē. Qui rex
carolus claudus ex illa filia ste
phani regis genuit carolum
martellum nomine. Carolus
uero martellus ex filia impato
ris Rodolphi clamefina nomine
genuit filium quēdam primo in tra
sua uocauit carobertum qua
si carolum robertum. In hūga
ria autē oblato roberto ipsum
hungari carolum uocauerunt.

Ut autem iste carolus reg
nare ualere et contra andream
regē potatem acciperet. papa p̄fat
unum et alium de latere suo extra
regē andream p̄carolo d̄stinauit.
Qui nichil agere ualentes ad op
p̄ria redierunt. Interim anno do
mini m. cc. i. infesto s̄c̄i felix
imp̄ncis idem rex andreas in cas
tro Budaen requieuit in domino.
et sepultus ē in ecc̄ia s̄c̄i ioh̄anis
euuangeliste apud fr̄es minores.

*Dux uentzelaus d̄ Bohemia i
ducatur.*

Ostea mortuo rege anda
barones regni eodē anno
induas p̄ces celestius di
uiduntur. ita qd̄ orath̄s

Omodus et vgnus potētissimi
principes integro ac alij nobles
quam plures carulo puco adre
serunt et cum regē nominabant.
ūto s̄ non fr̄o. Dominicus uō
filius steph̄i dicti poeth maḡ
Thauarnuoz quōdam reḡ an
dree. Demetrius filius nicolai.
hericus filius herici. uiri ual
de magnifici cum ioh̄e archiep̄
cholecei et anda ep̄o Agrensi.
Emerio ep̄o waradien. haab.

epo vacan. Inthomo epo Cha
radienti. Nicolao epo Bornensi.
et Jacobo epo Scepsen cui usq; in
tum fuerat concessus epatus. in
mense julio usq; Bohemiam pro
cesserunt ad regē venceslau. ut
regni suscepere gubnaculū hūga
rorum ne regni libi libertatē am
terent in suscepōne peccāz dāt
regis. ad ipm aut regē bohemie
ob hanc rāonem posuerūt gīt
suos. quia rex othocarus. qui
progem ladulaum fuerat inf
fectus sicut ē supius enarratū.
hūit in uxorem filiam comite
Anne filie Bele regis quati. q
ex ea genuit filium nomine
venceslauum qui regnauit ī Bo
hemia patre mortuo multis ā
nis. Qui venceslaus uenire
noluit. S; filium suum ex filia
impatoris Rotolphi. peratū
et genitum nomine similiter
venceslauum in quādā villa
sodin uocata circa arozonā
epie Bohemie quo p̄fati no
biles et epī conueriāt in regem
hungaris tradidit naturalē.
Et ipī confectis instrumentis
litterarū et roborato fidi fima
mento unanimiter suscepūt.

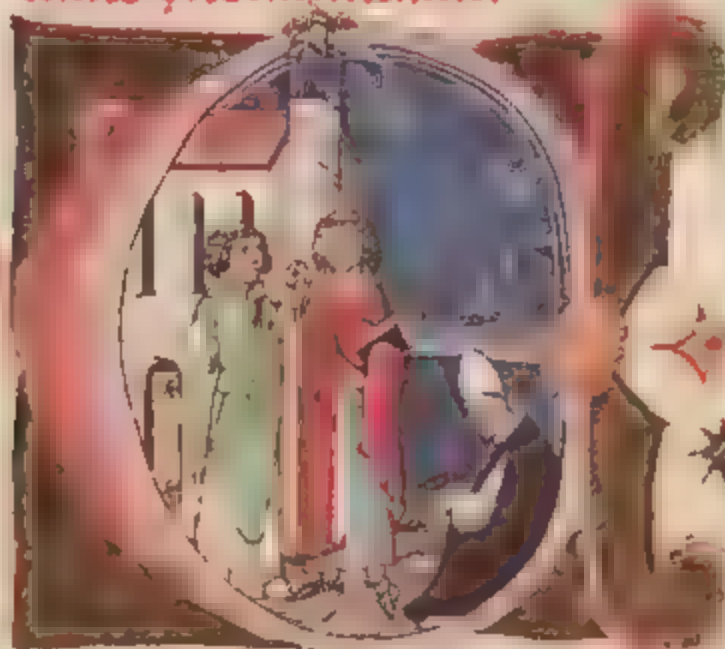
Abhinc. Te oīn laudamus
Assidue. pelamantes ad albā

ciuitatē regiam dūenūt. ubi
Johannes archiep̄ Colocen cū
epīs alijs supius nominatis
lun orifice eum coronarūt. Se
res namq; tunc Archiep̄at̄ s̄
gomen uacabat. **I**n buda
uenientes. ibiq; iohis archiep̄
obdormiuit in domo. et Jacob
ep̄ Scepsen quicuit in pace.
Tumulantur autē in ecclā s̄
Johannis apud fr̄s minores.
**Reverendissimus Ladlaus uenit ad pat̄
suam. scilicet Bohemiam.**

Ostea rege iā ducto quē
hungari ladulaū uoca
uerunt. in buda agente
nullum casuū nulla po
tentia seu potestas nullū
regale sicut canilo puerū ex p
te Saxonum restituitur. Sed

una pars regni canulum. alia la-
dulaum regem appellabat nomine
tantum si non re vel effectu regie
maiestatis seu potestatis. **T**er-
ter venerabilis pater ladhlaui no-
uiter coronatus iudex et confidens
palliatas ususque hungarorum.
Anno domini m. cc. iij. cum mul-
titudine exercitus pannoni-
am ingressus. et iuxta danubium
circa pestum aliquantulum resideret
ladulaum filium suum cum coro-
na regni accipiens. et ladhlaui fili-
um vicerem rectorem seu iudicem
Budensem in suum regnum ipse
ce relinquitur. **Papa per sacerdotes bu-
denses excommunicatur.**

Ordem tempe frater Nicolaus de or-
dine predicatorum episcopus holsternensis cardi-
nalis aplice sedis antea tunc sufful-
tus in hungariam per canulo ad-
uenit. Qui ibidem residendo diebus

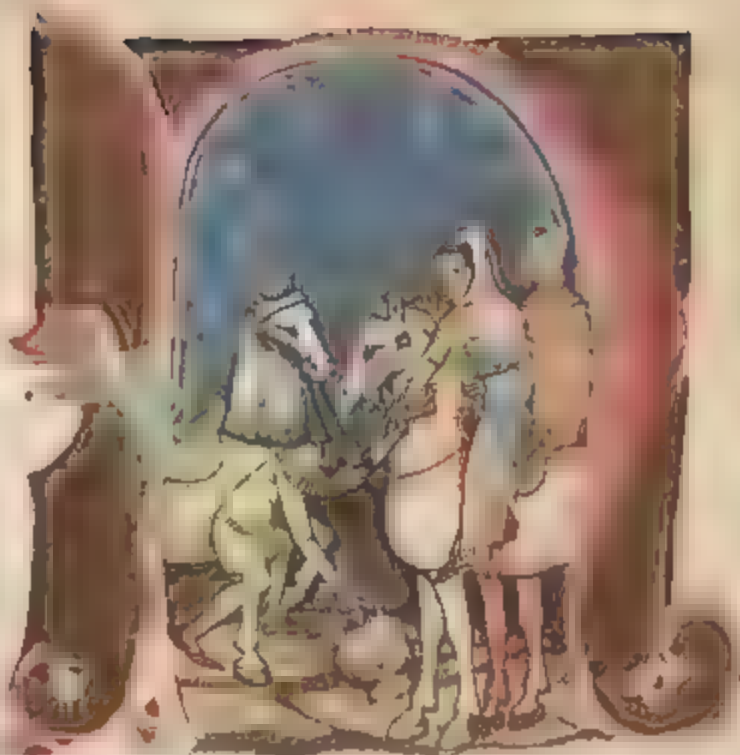
aliquot. videns se nichil posse
proficere reuersus est in curiam. et ibi
mortuo Bonifacio viii. in suum
pontificem eligitur et citatur.
et benedictus appellatur. In suo
autem recessu comes ciuitatis
Budensis. per quodam casu in inter-
dictum reliquit. Interdum quippe
religiosis et plebanis stricte in-
uentionibus surrexerunt pseudo sac-
erdotes et presbiteri qui manifeste di-
uina populo celebrabant et sa-
cramenta ecclesiastica ministrabant
publice interdicta. Insuper
malum malo cumulantibus per
nitiosius conuocato populo. accen-
sis lucernis summi pontificis
vicarium. Archiepiscopos et episcopos
universos regni hungarie. ac ui-
ros religiosos communiter exco-
municatos altis uocibus permi-
gabant. Hoc factum est. castri Bu-
dense quodam dicto peritumano
regente. quem per ladhlaum captiuum
to re per fecerat venerabilis. **Dux
Ottho introducit.**

Interdum uero filii hienae
et quidam alii nobiles
Othonem ducem ba-
uariae subintroducunt
in regem hungarie. Qui
ueniens et coronam regni
a venceslao ablata pe-
tuit sibi dari. ac feci-
serunt. Anno domini

1000. ccc. v. aliam regalem ciuita-
tem petiit. ut ibi coronaretur
legittime in regem. Quem Bene-
dictus episcopus Welsprunien-
sis et fratres
Anthonius episcopus Chanadensis
in regem inuenerunt. et dicta
corona regia coronauerunt. In
Buda uenies et in die sollempni
in eorum regio coro-

nam sciam hinc in capite per os
plateas et uicos incedebat eque-
tum populo copioso. ut tunc
tis se esse regem legitimum pub-
licaret. Qui in breui terram.
Erdelw cum Beke filio Thome
cessit uisitare. ubi Ladislaus
Woywoda ipsum captiuauit. eo
in castro suo tenuit uinculatus
multis diebus. Qui tam mise-
rabili fortuna sibi occurrente
de regno expellitur hungarorum.

De inuentione sacre corone

Et hoc permittendum est quod est scilicet
corona predictum Othonem ducem
ad hungariam portaret. propter
timorem hostium fecit illam in-
cludi per artem tornatoriam in flas-
conem. Cum autem equitaret et
suis subiectis silencio inhiata
publica in qua plurimi uiato-
res transibant casu oscella con-
gus ubi erat flasco ille lignis
quasi uas uinum nullo ui-
dente cecidit resolutus. post
modum uero luce elucente
dum uidissent non esse thesaurum
illum preciosum. quo citius po-
tuerunt timore percussi retro ce-
lenter cucurrerunt. quia coronam
inter multos transcentes iter-
um iacentem in medio publice
stante inuentam a nemine
reperunt. forsitan ceciderunt.

in prima uigilia noctis. reuoluta
 ē autem sequenti die circa h̄r n̄
 dubium uesp̄tinum. om̄i c̄e
 q̄ inuinculum non taceat. Q̄d
 enim p̄bet q̄d illa corona cecidit.
 intelligo. nisi quia dur̄ ille us
 q̄ uitam suam portare nō potu
 it hanc coronā. s̄ amisit de ca
 pite coronam ip̄am p̄ter a lo
 nozem. Quid ē q̄d a nullo in
 uenta. s̄ ab ip̄is qui portabāt
 nisi q̄d ne pannonia data sibi
 corona ab anglo priuaretur.

E Quo f̄c̄o int̄sc̄em euētibz
 laodolus filius wernery de
 captiuitate regis uencelai ā
 no fere tercio liberatur. et cū io
 hanne filio Chaak castri Bu
 deſe p̄ portam que ē uita s̄
 negotiam iudeorum fia q̄nta
 post festum b̄c̄ petronelle v̄
 ginis noctis insuētiō subin
 trauit. et quosdam ciues Guā
 ſce suos aduersarios et p̄ditos
 inuulsi subito et destruit.

Petr̄m̄ uis autē uider̄ ciui
 tatis. andus fugiens uir eua
 lit. Quos enim crispis ciuibz
 s̄ ozaruberman et magnū
 agramm̄ uicatos ciues ō du
 orem inaudis equos puicō
 et placcas ciuitatis crudel̄ f̄m
 fecit. et eoz ossa ignibz conice

mar. Bona commun̄ obtinuit
 et possedit. Sacerdotes insup
 illos p̄fidos sup̄ius notatos
 manibz cathenatis et pedibz
 Thome stigonien archiep̄o
 destinauit. Quos idē archiep̄
 carceri mancipauit. et in corā
 trilem sp̄m emisit. **Dñs**
f̄r Gentilis cardinal' uenit i
hungariam:

Vm igitur puer karolus et
 q̄ regni solacio in hungaria
 moraretur. frater Gentil' titlī
 s̄c̄i azarii in montibz p̄s̄bz
 Cardinal'. de ordine fr̄m̄ om̄
 noz ex auctoritate s̄m̄i pon
 tificis plenaria. Anno dñi ō.
 ccc. viii. pannonia it̄ruit
 vno liquet̄ anno r̄p̄e t̄r̄
 facta. **¶** Anno dñi. ō. ccc.

ir. consuetudine tribuli pmul
gata nobiles regni anathēa
tis uinculo innodauit. pau
pibz uō a diuitibz uniuersis
diuina stractus interdixit.
Et hoc fecit ul' nobilibz qui
uita regalia a reginalia no
lebant restituere regi carulo
supradicto. a qui cum rege
minime appellaret. Radiz
laum uero voruoda tran
siluanum speciali excomū
catione feneō eo qd coronā
regni quā ab Otthone duc
dum cū captiuiat recepat.
in debite retinebat. Et qz fili
am suam iē Ladulaus fōide
tur filio Stephani regis ser
uie scismatice inuere. Qua
propter cum p̄fati nobiles ex
tra cuncta corpora iacentia cō
spicerēt d̄functorum. amaro
spū perturbati. Anno domini
m. ccc. x. congregati in campis
Patis circa pesth. Carulum se
pedictum in regem concorditē
susceperunt. a albam p̄antes
fena quinta in octauis s̄ci reḡ
Steph̄i sollempnis cū leticia co
ronarunt cū scā coronā a La
dulaus voruoda restituta. Ano
eodem papa clemēs quartus.
p̄ cruciferos s̄ci ioh̄is iter x̄co

las mundi huius inestimabilem
thesaurum fecit sagaciter p̄uā
ti ad passagium generale p̄ tra
scā expugnancia tradēs dictis
cruciferos gratiam singulare p̄
cuniam largientes ab omibz
cruicibz ab soluendi usqz ad
continuos quinque annos. Et
postea de illo tanto thesauro
nichil fē uidimus effectiue.

*Pugna regis karoli p̄e Cas
sam cum suis contra ayathā
a filios Omodi.*

Anno domini m. ccc. xij. cū rex
carolus regale castrum sans uo
catum a demetrio filio nicolai ex
mandato mathi potentissimi et
principis possessum suis uiribus
obsideret. idem mathieu fili petri
de Trinchino mille et septingenti
milites lanceatos conducticios
et omne penitus suum posse
contra regē in adiutorium demetrii
destinauit. ut ipm regē obsideret
paul pellere impotenter. princeps
autem exercitus demetrii sup
dictum et abam dictum pul
chrum sine magnum constituit.
Quoniam aduentum rex audire
putauit se non posse resistere
in seipso se recepit. Cui scilicet
equites pueri et pedestres fideliter
concesserunt. cū quibus rex hostes
suos audacius ē aggressus. Quod

quidem interduum ciuitatem Cas
sa uocata expugnare cepunt. p
morte omni palam. quē
in castra cassenses theutonici
ul' potius pmerant innocen
tem. Quibus cum exploratores
conclamarunt regis aduentum.
dimissa ciuitate intrepidum ob
uiam regio exercitui pcesserunt.
Et ad locum pugnandi magis
apertum. rex et ipm plurimum festina
bant. quem locum ipi pmutu
occuparunt. Per interitum igitur
ualle intra hanc cū exercitui
confessione sacramentali pmutu
et absolutione accepta suscep
toque domini corporis sacramento.
crucifixa supduens mon se pora
pauerunt. **E**t ipi dimissim
paucos hostes. bellica arma idem
montis cuiusdam cunctum
inuallem pstatam pmutu cer
tatum obuiam regi discēdebant
et in latere dicti montis fia vi
in festo scorum vii et octid
plum durissimum ē comissum.
quale a tempore tartarorum ihuri
garia non contigit celebrari.

In quo plio et familia regis.
Robos filius steph dicti portu
et stephanus filius Sagen. Ra
dilaus filius Thome. iacobus
filius Aladani. michel fili petri.

Gurke et archiepiscopus filius Gurke, et petrus
castellanus de Berge. p[er]ici-
nobiles comierunt. Gurke sub
uerillo regis uerilliamus crinis
occisus uerillo regis cadente.
subuerillo cruciferos rege p[er]igite.
Ex p[ar]te uero alteri Demetrius
filius nicolai et alii principes
exercitus ac duo filii Omodei
mortis iaculo uulsiati p[er]ire
cecidunt. et alii quāplurimi
letaliter sauciati ibide[m] et alibi
mortis obita p[er]soluerunt. et licet
ex p[ar]te regis plures ceciderunt.
tamen rex uictoriam obtinuit.
glōse. Q[uo]d factum a d[omi]no ē cōm[un]i
et fatemur. *Obitus d[omi]ni caroli
prince uirgis Regis Karoli. r[ex].*

domini regis. natione polona fi-
lia uicis kasimeri t[er]cio die post
festum b[ea]te lucie virginis et m[ar]tis
in themeswar. uite cursu felicit[er]
terminauit. et in alba regali in
eccl[esi]a b[ea]te uirginis s[an]c[t]e gremio con-
mendatur. Anno d[omi]ni m[ille] ccc[us].
xviii. accepit rex dominā Bea-
tricem filiam regis Romanoni.
sororem regis Bohemor[um] et terra
Luchumburgensi. que in uoluci-
one eiusdem anni obdormiuit
in domno. et waradim in cathe-
drali eccl[esi]a tumulatur. Eodem
anno eccl[esi]am b[ea]te v[ir]g[is] alben. que
frequenter incendio uastabatur.
incepit rex tegere plumbeis tegu-
mentis. et cum glōsa testudine
decorare. In sup[er] eccl[esi]am colupnis
firmissimis stabilire. Eodē anno
mortuus ē aratheus palatinus.
*Rex karolus dicit in uxorē d[omi]nā
et habet.*

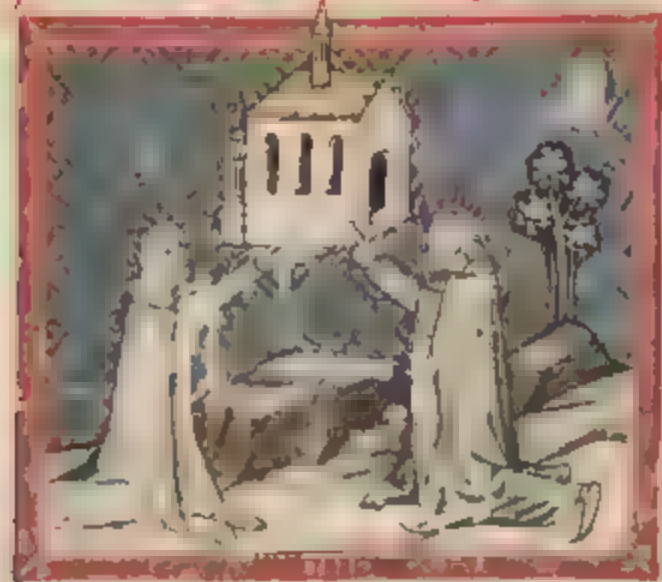

Anno domini m[ille] ccc[us]. xv. tertio.
domina Maria p[ri]ma consors

Anno domini m. ccc. xv. Accep-
 rev karolus filiam regi
 polonorum Elizabeth nomine.
 de qua anno domini m. ccc. xvi.
 huius rex filium nomine karol-
 lum. Qui puer mortuus est
 eodem anno quo natus ē. et in
 alba sepultus. Anno dō
 m. ccc. xviii. in vrslegrad i fel-
 to scti ferniqu. de eadē regiā rex
 genuit filium nomine ladula.
 fundatio Claustra Inpuensis.

Anno domini m. ccc. xv. i. coan
 dominus rex fratribz minoribz
 edificare ecciam in lypua. ad
 honorem bti lars noui scti epi
 Tholosani et conf. qui fuit fi-
 camalis prius sui. s. p. mogitus
 regis syrie filius maie regie
 filie stephani regis hungarie
 filii sele quam p. fessor uoto
 et habitu ordinis fratrum minor.
 Ludouicus nascitur.

[illegible]

Eodem anno infesto sci an
dree apli natus ē ei filius
quem andream appellavit. &
felicianus nuntiavit om̃ibz ebrais. Rē.

Anno domini m. cccc. lxxv. mar-
 tius c. laurentius filius ei. Cū
 autem huiusmodi temporibus regnū hūga-
 ne pacis optate tranquillitate
 gauderet. et secūm eēt ab hos-
 tibus circumquaque pacis emu-
 lus et inuidie seminatō dya-
 bolica in cor eiususmodi malis
 nominis feliciam de genere
 sado inuestigata dicit et canit
 ut iam respiciat ut omni suū
 regē honorat et omnia. Exat-
 regnum et omnia filios eius
 et dicit et omnia occidet glorio-
 usque. Qui feliciam de genere
 apathim de timetimo quodā
 palanum fuerat exaltatus.

Tandem relicto oratio ueniat ad
regem quem rex regio fauere di-
ligens securo ingressu regis in
absq; obice sibi patebat. & oro
cum rex unacum regina & filius
suis p̄fatis. Anno domini m.
ccc. xxx. xv. kal' may. fia quata
post octauas pasce in suburbio
castru wyllegrad in domo sua
prandere ante regis mensam
clam subintrando idem felicia
astitit. & euaginato acutissimo
gladio uehementissimo impetu
more c. mis rabidi inmiscendo
regem reginam filiosq; uoluit
ingulare. S; mīa misericordis di
phibente. qđ uoluit nō potuit
effectui mancipare. tam regis
manum dexteram leuiter uul-
nerauit. S; phidoloz scilicet regie
dextere manus quatuor digito
quos paupib; & misēribus
atq; abiectis plenis misericōdi-
in elemosinis extendebat. pan-
ampurauit. Cum quib; etiā
regis in uita reuerētia. &
horum uita uaria consuebat.
& a tunc factis totisq; orna-
mentis. & ceteris p̄fatis
murebat et calices & cetera.
Cum etiam p̄fatis reges & fi-
dei asstantes acil; acat p̄fatis
gō; p̄fatis uel. fatis

brula & p̄fatis & nicolau
filius iohannis palam se it-
ponentes euagratib; p̄fatis
memoratis letaliter uulne-
rantur in capite. Tūc totus
filius aluandus & comitatus
petrocz hunc in colis uulnē
uulnē. & regie tūc ceteris
imp̄fatis felicia cum quasi i-
tūc atam heliam inuit &
cum bicello inuit collat. &
p̄fatis felicitate ferendo trans-
fuit. & adstam dicit. hic &
inuit p̄fatis gladiatōis mili-
tes regis gladiis tribulib; inuit
tim misera tam inuit qđdā
quasi inuit gladius esse
tenent. Caput eius & sam-
mittant. uulnē & pedes alu-
ciuitatib; desinatur. De p̄fatis
filius eius uulnē & ceteris
quibus sibi fidel' familie inga-
cipiet. & ceteris inuit po-
tuerunt. in caudis equor uulnē
terminum p̄fatis. Quorum
omnium & ceteris pla-
tea cum ceteris ceteris. Et
dignum quippe ēat ut felicia
qui multos uulnē inuit suas
letaliter inuit p̄fatis
rat. ut inuit & ceteris inuit
ō. inuit p̄fatis. Et qui
fuit & ceteris p̄fatis inuit.

72
a communi morte hominum
exclusus canina et subitanea
morte moreretur: ut quod canis cum
canibus periret periret. filia quoque
eius elata uocabulo uirgo pul
cherrima de aula regia exhibitum
et naribus tam labijs turpiter
mutatis. solum dentibus pa
tesfactis. et octo digitis ambare
manuum amputatis. pollici
bus saltem remanentibus. pluri
um ciuitatum uicos et plateas
pouera in equo seruauit et
misit. pelamare compellitum in
hunc uerba. Qui regi infidelis est. per
omnia populi talione. Altera
insuper filia ipsius feliciani ma
ior sete nomine. eundem nobi
li nomine kopar matrimonia
liter nupta. ante castellum Iewa.
iussu emendici duci de Beehei
castellani ipsius castri. capite
truncatur. et ipse kopar in cap
tuitatis uinculo mortis obli
tum soluit. filii eiusdem insuper
in insulam maritimam perueni
feros transportantur. nuncque tra
natuam transiit. multi de
inde de ipsius genere feliciani no
biles trucidantur. Sic igitur
felicianus infelix lese maiesta
tis crimine incurrit. turbauit
regnum eritum semper perire

suam gentem infamauit. et per
dictum esca canum effectus. solu
tus a scailo. ligatus est in barat
ac sepultus in infans mundo ex
titit fabula et infidelibus disciplina.
Tam enorme factum uno die
uir creditur accidisse. huc usque
quo istud accidit. rex karolus
uentis per spem nauigauit. et cis
pancia manus equora sue fornice
canna aduotum sulcauit. Se
iam fortuna uiribus ainsa facie
uale faciens terga uirum. quod unum
quod bellis insurgentibus sua expe
ditio uincebatur. pedum etiam
ac manuum dolore nimio tor
quebatur. *Rex uadit cum exercitu
contra Bazarras.*

am anno eodem quo feliciam
 indigne memorie put. videl: ano
 domini m. ccc. xix cum rex copio
 sum exercitum congregass: non
 tamen totum suum posse. quia
 ad confinia regni sui in diuersas
 expeditiones contra aduersarios
 eiusde regni quimplurimos des
 tinauerat pugnatores. Ipse uero
 p zeum immense septembri mē
 tulit se interram barad uoy
 uode vlathorum aduinducōne.
 Thome uoyuod transiluani.
 a dyonisi filij nicolai filij iacha
 que terra ē inhabitabilis genti ig
 note. ut de ipsa tra ipm barad
 rex expelleret. aut certe terrā ip
 suis uni iporum insultantium
 tracteret possessionem. cū tū ipē
 princeps censum debitum regie
 maiestati semp fideliter psoluisset.
 Cum autem rex zeum et
 castrum ipsius recepisset. dyoniso

tradidit memorato omnia cum
 dignitate banatus. Quo facto
 barad regi sic mandauit mū
 cios phonestos. Quia uos do
 mine mi rex laborastis in conuo
 catione exercitus labore um
 reuonpensabo vñ milibz mar
 carum argenti. Ipam etiā zeu
 tim cum suis atinentis nūc
 habetis pmanibz potentiam.
 pacifice uob tradam. In super
 censum quo teneor urē corone
 fideliter psolui faciam oī anno.
 Et nichilominus unum ex fi
 liis mis urē curie adsiuendum
 deputabo cum mis petitiis et
 expensis. tantummodo reuer
 timini in pace urā a psonarū
 piculis pcauente. Quia si ue
 neritis ultimus. piculū minime
 euadetis. Quo audito rex elata
 mente intale libum prupit
 nunciis sic dicens. Sic dicite
 barad. Ipē ē pastor ouū me
 arum. de suis latibulis pbar
 bas suas ertraham. Tūc qdā
 fiol' bato donch nomine comis
 de zolio a de luptou sic ait regi.
 Domine cum magna humilita
 te uob et ad honore um ipē ba
 rad loquitur. Idcirco regie
 benignitatis fauore a plenam
 dilectionē grē sibi uelitis per

utras litteras remanere. Tunc
rer iūbum supbie et commiāciis
supius posuit iēnerit relicto
consilio saniori p̄tinus ultra
pugnaturus processit. Et cū s̄
et suis interea ignota et int̄ al
pes et montes siluanum uita
alia inuenire nequiret. Fami
in eora ipse rex milites et eq̄ sui
labore p̄tinus cepit. Quo
f̄ro t̄ruga ordinata cū barzad
et data fide ut ip̄e regi pareret et
securitatem regi cū suis omnib
redemendi p̄beret et iter recurre
oñderet. Per reuertebantur securi
conficiens de fide p̄fior saluatiua
uenit inquandam uiam cū to
to exercitu que uia erat iēnerit
et in utraq p̄te ripis p̄minētib
circum caua. et ante unde erat
dicta uia patencie id agnib
in plumbis locis fortiter fuerat
circumsepta p̄vlachos. Rex aut̄
et sui omnes nichil tale qd̄ pe
nitius opinātes in ripis undiq
vlachorum multitudo innumabi
lis supius discurredo iacula la
cientes sup regis exercitū q̄ erant
infundo depresso iue. que n̄ uia
dici potest. si quasi nauis strata
ubi p̄t̄ p̄ssimum cedebat de f̄
tu fortissimi cū milibz cūq̄q̄
quia nec ad ripas utriusq̄ lat̄is

49
nie p̄t̄ p̄cipitum ascendē pot
rant contra vlachos nec ul̄ p
cedere nec fuge locum hēbant
propter inuagines ibi factas.
si erant omnino sicut pisces i
gungustio uel in reche cōphensi
cauebant iuuenes et senes p̄i
apes et potentes sui delicti. Du
rauit quippe sic iste misēabilis
euentus. a sexta h̄a usq̄ ad se
cundam feriā. in quibz diebu
collidebantur inuicē milites e
lecti sicut incunus mouentur
et agitantur infantes ul̄ sicut
arundines que uento mouent̄.
f̄ca ē autē ibi strages maxima
et cecidit militum et p̄ncipū ac
nobilium incomputabile mil
titudo. f̄ia sexta in vigila b̄i oñā
tini et post insequē ibi etia
occubuerūt tres p̄p̄iti. uidē
magr̄ andreas ip̄osius alben
ecce. vir ualde uerābilis. in eccē
cellarius regie maiestatis et f̄
tens cum sigillo regis p̄t̄. f̄c
ayd̄il̄ p̄p̄osius d̄ p̄osoga. et m
colaus ip̄osius d̄ alba trāsilua
na. Item andreas plebanus de
sanis et frater petrus d̄ ordine
p̄dicatore. vir honestus. d̄ne
mortis potūbi accepit. quia
in eccēbra caputū eoz lignos
clauos miserabil̄ affixerunt.

Quidam etiam sacerdotes qui erant
capellani regis sunt occisi. Cum
nonum denique corruit inestimabilis
multitudo. Cadavera enim omni
tam uirorum ecclesiasticorum quam la-
icorum nobilium in loco certa-
minis ibidem tempus resurrexi-
onis generalis expectant. nec
cari eorum potuerunt suos dilec-
tos propter hostium incursus aliqu-
tenus rehere. Tulerunt ei vlachi
multos captiuos tam uulnato
quam illesos et accipiunt plurima a-
ma uestesque preciosas omnium
elisorum pecuniamque in auro
et argento inuasus preciosis et
baltheis et multa marsupia la-
torum grossorum et equos multos
cum sellis et frenis. que omnia
portauerunt et tradiderunt ipsi Bara-
cad uoyuode. Rex autem mutauit
armorum suorum insignia. quod
induerat Desey filium dyonisi
quem putantes esse regem crudeliter
occiderunt. Rex uero ipse cum paucis
peruentione suorum aliquorum fideli-
um euasit. Stabant enim incauti
eius quasi muni lapidei. magister
Donch cum Ladislao filio suo
et militibus aliis de familia regis
et magister Martinus filius beren-
qui omnes uenis gladio et sa-
gittarum super se recipiebant. uelut

ymbres pluuiarum ut regis
uita a mortis impetu suaret.
Cadebant etiam incertum ex-
ercitus undique de camina mul-
titudine vlachorum qui mulce-
que perdidit suauitate ungue-
ti cum ranum poplin et unctos
et sacerdotes in misericordia percussit.
Quorum vlachorum numerum
ibi per hungaros occisor. subtilis
solummodo infernalis copul-
ta collegit. Rex autem cum filiis eue-
tu uenit in vrssegino. Pono est
hungari fortissima et diuina
plura ubique gessisset. istud tam-
eis accidit. ne propter uictoriam
frequentiam superbiat. uel certe
post superbiam preceps corrip-
entur. ut humilitatem discerent
et docerent. quibus.

